

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Erő, nem erőszak.

Budapest, február 9.

(v.) Nemzetiségi politikája a magyar államnak csakis egyféle lehet: az, amely nemzeti erőt teljes mértékben, de méltóságosan érvényesíti. A nemzeti erőnek pedig mi szolgálja forrásául? A magasabb civilizáció fölénye, a történelmi jogcím, az államalkotás érdeme, az államvezérlésre való képesség és mindezek felett: a törvény. Ime, őt gazdag forrásból ered az a nemzeti erő, amelyre a nemzetiségekkel szemben a magunk feltétlen fajszeretete támaszkodik. S e politikának mi egyéb lehetne a hatása e haza idegenajku polgáraitra, mint az, hogy kiváltja belőlük szükségképpen a meghódolást? Széll Kálmán ma ezt a gondolatot így fejezte ki: „A nemzetiségek ne idegességet, hanem erélyt tapasztaljanak a magyar államhatalom részéről. Nem megfélemlíteni kell őket, hanem imponálni kell nekik — igazsággal törvényes és lojális törekvések irányában és vaszszigorral minden törvénytelen és illojális törekvésük ellenében.”

S azt a beszédet, amely ide konkludált, lelkes tapsaival borította el nemcsak az egész parlament, hanem — vétenék az őszinteség ellen, ha erre nem vetnék ugyanakkora súlyt — az egész szabadelvű párt is. Ennek a beszédnek szerencsés volt a formája és nevezetesen a tartalma. A polémikus alak felpozícionálta a hallgatóság vérét, az államférfiúi bölcsesség sugallta tartalom lelkesedésre ragadta a Házat. S az eredmény egy zajos diadal lett, diadala Széll Kálmán mesteri-dialektikájának és politikai éleslátásának. S mert minden győzelmet egy vereség egészít ki, be kell számolnunk egy kudarcról is. Azt a törekvést érte az a kudarc, amely Széll Kálmánt nemzetellenes irányzatokkal, vagy legalább is a nemzetiségi aspirációk irányá-

ban gyávaással merete gyanusítani. Komjáthy Béla szegődött a minap tolmácsává ennek a törekvésnek. Ő terjesztette az ország elé azt a bünlajstromot, amely a mostani kormányzatra a nemzetiségi politika frontján a hazaárulás bélyegét sütötte. Ma aztán póruljárt a minapi közbíró, Iszonyuan kikapott nem Széll Kálmántól, hanem a kormányok kormányzójától: az igazságtól. Ugy még nem szedtek szét senkit és semmit a magyar parlamentben, ahogy ma a miniszterelnök szedte szét Komjáthy Bélát és összes vádjait. A hóbotosan félremagyarázott sovinizmusnak valóságos Szedánjává lett ez a nap. S a fegyverletétel csupán azért nem következett be, mert a visszafelé elsült puska nemcsak maga roncsolódott szét, hanem azt is szét-roncsolta, aki vele olyan szerencsétlenül hetvenkedett. Vagy harminc vádpontból tákolta össze Komjáthy Béla a bünlajstromot. Széll Kálmán ma valamennyit három kategóriába osztotta. Az állítólagos tények egyik csoportjáról kimutatta, hogy soha meg nem történtek. A másikkól, hogy megtörténtek ugyan, de másképpen. S a harmadikkól, hogy ami sérelmes eset csakugyan előfordult, az megtorlatot jóval szigorubban, mint a hasonló jelenségek a megelőző kormány alatt. Kö nem maradt kövön a Komjáthy vádrendszereből s az összeomló épület közepette kómikus zavarodottságban állott a megrémült építőmester.

De a miniszterelnök beszédének nem az adott rendkívüli jelentőséget, amit romba döntött, hanem az, amit benne felépített. Az egyedül helyes és egyedül üdvös nemzeti-ségi politika tervrajzát szerkesztette meg ez a beszéd. Komjáthyval szemben, aki a sovinizmus erőszakát követelte, a nemzeti erő politikáját hirdeti a miniszterelnök. Gróf Tisza István tegnap pálcát tört a brutalizálás politikája fölött, amely elriasztja mellőlünk a

hosszánk őszintén vonzódotkat s kicsinyes sikanériákban levele kedvét mesterséges uton gyárt ellentéteket még ott is, ahol különben megvolnának az összhang természetes előfeltételei. Mi ezt a nemleges meghatározást kitünőnek tartjuk. A magyar nemzetiségi politika ne hengegjen, ne legyen se ideges, se szeszélyes, hanem bátorítsa az állameszme iránt való lojalitást s erejét csupán azok ellenében érvényesítse, akik akár nyílt daccal, akár alattomos fondorlatokkal vesztére vagy romlására törnek a magyar államiségnek. S ha gróf Tisza István azt írja ma egy hosszánk intézett levelében, hogy a magyar állam nemzetiségi politikájának mindig ez volt az iránya s más soha nem is lehetett, akkor igazat kell neki adnunk. Amit ő olyan kitünően definiál, annál kevesebbet nem tőr meg a magyar nemzeti érdek, többet pedig nem enged meg az alkotmány. Ám ha egységes volt az irány, a módszerek mégis különbözők voltak. S nekünk éppen az szolgál hazafias meglegedésünkre, hogy a Széll Kálmán módszere mindenben megegyez a gróf Tisza István követelte kritériumokkal. Ártalmatlanná tenni az államfelforgatás irányzatát, kemény megtorlásban részesíteni a renitenciát, de nem taszítani vissza senkit, aki becsületesszándékkal kíván hozzánk csatlakozni, a tétovázókat pedig brutális bosszantásokkal nem kergetni az ellenszegülő tábora: ezt vallotta ma Széll Kálmán a maga módszeréről. S ugyanennek a módszernek volt gróf Tisza István tegnap lendületes és férfias hangú szószólója.

S gróf Tisza Istvánnal együtt mi is azt tartjuk, hogy a rekriminálás helytelen és káros dolog. Nem is a multba nézünk mi, hanem a jövőbe, mikor azt mondjuk, hogy igenis az egész szabadelvű pártnak egybe kell forradnia, a nemzetiségi politika az egyedül célszerű módszerének védelmére. Hisz

T Á R C A.

Keresztelő János.

(Premiére a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ábrányi Emil.*

A régi esztétikusok kétségbeesetten csapták volna össze fonnyadt kezeiket a kopasz fejük fölött: Keresztelő János, mint tragikai hős! Uraim, uraim, ez abszurdum! Micsoda cselekedéssel ütközött Keresztelő János az erkölcsi rendbe? Miféle cselekedetével hívta ki Jean Baptiste maga ellen a bosszuálló világrendet? Hogy kerül Coriolannal, Otellóval, III. Rikárdal, Macbeth-tel, Wallensteinall egy sorba Keresztelő János, a Zakariás és Erzsébet fia, akiről Máté evangélistánál ezeket olvassuk:

Jánosnak pedig rubája vala teveszörből és az ő derekának öve bőrből csinált; elesége pedig vala sáska és erdei méz.

Mikor táplálkozott tragikai hős sáskával és erdei mézzel? A tragikai hősök első sorban nagy beefsteak-fogyasztók, elsőrangú husevők, akikben a véres marhaszelet rettenetes mennyiségét halmozza föl az energiának. Ezért mennek neki — duzzadó erejük tulságában — a világrendnek; ezért dacolnak a fátummal; ezért követnek el mindent, hogy elbukjanak az erkölcsi renddel folytatott küzdelemben és szabályszerű tragikai hősökhöz illőn részvétet és borzalmat keltsenek az esztétikusokban.

Keresztelő János a pusztában prédikált és a Jordán partján keresztelt. Azután oda állott Galileának negyedes fejedelme, Heródes elé, aki

atyafiának, Filep királynak az elsőkött feleségével, Heródiással paráználkodott és az evangélista följegyzése szerint a szemébe vágta: „Nem szabad néked azzal élned!”

Keresztelő János tehát nemesak hogy nem ütközik az erkölcsi rendbe, hanem ő maga volt a megtestesült erkölcsi rend. A legkifogástalanabb morált prédikálta Heródesnek és nyugodtan halt meg, mint a kereszténység első vértanúja, amikor Heródes hóhérral vágatta le a fejét. Márk evangéliumából világosan kitűnik, hogy asszonyi furfangnak esett áldozatul János. Heródes becsülte a Keresztelőt, „mivelhogy tudta, hogy igaz és szent ember volna; és az ő intésének hallatára sok dolgot cselekszik vala és örömet hallgatta őt.” De az asszonyok összeesküdtek ellene: Heródiás és a leánya. Máté evangéliuma így adja elő ezt a szomorúan pikáns eseményt a XIV-ik részben:

Mikor pedig a Heródes születésének napját tisztelnék, táncola a Heródiás leánya ő előttük; és Heródes megkedvelte a leánynak táncát.

Azért nagy esküvel fogadást tőn, hogy valamit kérne, megadná neki.

A leány pedig az ő anyja tanácsából mondta: Hozsd elő nekem ide egy tában a Keresztelő János fejét.

És megszorodék a király; de az ő esküvéseért és a lakodalmassokért parancsolá előhozatni.

És elküldvén a hóhért, fejét véteté Jánosnak a tőmlőben.

És előhozák az ő fejét egy tában és adatá azt a leánynak; a leány bemutató az ő anyjának.

Márk evangélista még bővebben ír erről és drámai dikcióval élénkíti az egyszerű keresztény novellát.

Keresztelő János nem halt meg természetes halállal, ez igaz; de azért, hogy a bájos Salome

agyon táncolta szegény Jánost és arany tálon prezentálták a levágott fejét a római vendégeknek, azért Keresztelő János még nem tragikai hős. Ha Keresztelő János tragikai hős, akkor tragikai hőssé lehetne tenni minden ankorétát és vértanút, minden szelíd apostolt és szűz leányt, akik mátyr-halált haltak a keresztény hitért.

Ilyenformán javjeszékelnének a régi esztétikusok, ha meghallanák, hogy Sudermann Hermann *Keresztelő János* történetét (tudniillik azt a keveset, amit az evangélisták naiv írásaiban talált) öt felvonásos tragédiává dolgozta föl.

Jajgassatok csak, öreg esztétikusok! Mit törődik az iskolás meghatározásokkal és drámai elméletekkel a modern szindarab-író? Édes keveset, öregeim, föltéve, hogy megvan a siker és a tantième. Mostanában el kell hibáznai egy drámát, hogy nagy tetszést arasson, mert ha szabályszerűen írta meg a költő, könnyen unalmasnak találják. A hibás darab, ha rengeteg tantiémet hoz a konyhára, százszor többet ér, mint a szabályszerű tragédia, ha megbukik.

Ti azt akarnátok, hogy Jánosnak legyen tragikuma, ha Sudermann tragédiájának nevezi darabját, különben eimbitorlás miatt bevádoljátok Arisztotelesznél, Lessingnél és Gervinusnál.

A ti kedvetekért én magam is kutattam, hogy mi a tragikus és hol a tragikum ebben a tragédiában. Én bizony nem találtam itt tragédiát, hanem találtam egy nagy raffiniált összehallított fantasztikus korszépet. De én nem veszem olyan tragikusan ezt a dolgot, mint ti és nem lamentálok a miatt, ha valaki tragédia helyett érdekes, szecessziós bibliai potpourrival akarja mulattatni a mai világot.

Mert az bizonyos, öregeim, hogy Sudermann darabjának a koloritja rendkívüli; hogy

ime az a hangulat, amelynek Komjáthy volt a tolmácsa, *érvényesülni* törekszik; s melléje áll valaki vagy valami, egy árny vagy egy emlék, nyíltan hirdetve ezt a durva és ostoba ígét: „Pokolba a joggal; én azt teszem, ami nekem jó, nem azt, ami másnak jogos!” Ezzel a doktrínával szemben, amely el mer kérkedni egy másik módszer brutalitásával és erőszakosságával, akarjuk mi Széll Kálmán vezéreszméje szerint és vállvetve gróf Tisza Istvánnal s a szabadelvű párt egyetemével hirdetni és tetté váltani azt a nemesebb tant, amely azt mondja, hogy ahol a mások joga a saját törvényünk-ből folyik, ott azzal a joggal nem lehet s nem szabad szembeállítanunk a magunk hasznát, mert az nem lehet valódi érdeke egy nemzetnek, amelyet csak a saját törvényének megszegésével elégíthet ki. És csináljuk igaz lelkesedéssel s közös akarattal azt a nemzetiségi politikát, amelyben egyforma mértékben nyilatkozik meg fajunk ereje, államiságunk méltósága és nemzetünk tekintélye. Ne azt nézzük, így volt-e a múltban; de legyen rá gondunk, hogy így legyen a jövőben.

A budgetvita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 9.

Délután egy órakor a következő kép vonatkozott ki az üvegtető alatt. A Kossuth-párt kivételével (s ez a párt ma még a rendesnél is kisebbnek látszott), valamennyi párt összeolvadt egyetlen ujongó táborba. Minden tenyér tapsra verődött s mert az éljenzések kórusán emberi hang nem tudott volna áttörni, a lelkesült képviselők jelbeszéddel próbálták magukat az elnökségnél megérettetni. Fölemelték a kezüket s a kiterjesztett ujaikkal mutatták:

— Öt perccet kerünk!

S ezt meg is kellett adni. A lelkesedés olyan elemi erővel tört ki, hogy ebben a szakadatlan morajban a világ legnagyobb szónoka se tudott volna hallgatóságra találni. Még a szünet se vitte ki az embereket a folyosóra, ott maradtak az üvegtető alatt és kipirult arcra üdvözölték egymást, mintha mindegyik külön-külön is diadalt aratott volna. Régiek és újak, elvtársak és politikai ellenfelek találkoztak a tetszés közöségében, amelylyel a mai ülés nagy győzőjét halmozták el: Magyarország miniszterelnökét.

János alakja naggyá válik abban a misztikus, ködös féltomajban, amit Sudermann a darabra ráborít; hogy azt a vékony skeletet, amit Sudermann az evangélistáknál talált, esodálatos pompával vette körül.

Az evangélium mint száraz tény adja elő, hogy Heródiás leánya táncolt a János feje díjában és Heródes ezt a különös honoráriumot megadta Saloméának.

Sudermannal érzékeny forró, tündöklő motívum vegyül ebbe a végzetes táncba. Heródiás leánya, *Salome*, a szép és romlott, buja és kacér leány szerelmes a robusztus sáska-evőbe. Ingerli kéjvágyát az az érintetlen, tiszta és *imos szűzesség*, ami János alakjából sugárzik ki. Elkábult ettől a bűvös fluidumtól és mámorosan odakinálja magát. De János, a szent vegetariánus, aki érzékein uralkodni tud, (mert mértékletesen él és nagy elvei vannak) halk, alig észrevehető ingadozás után (s ezt az emberi vonást Sudermann genialesen illeszti János fenségeseen zord egyéniségéhez) keményen visszautasítja Saloméát. A fedelmi vérből származott büszke leány sértett hiúsága és a visszautasított szerelem gyötrelme áldozatot követel. Salome táncol és gyönyörű lábaiban a furiák tombolnak; bábujás táncához démonok verik az ütemet. Salome megkapja János fejét, de mikor a táncnak vége, mikor a szelid proféta merev szemekkel néz rá az aranytányérról: a kielégített bosszúvágy megbánássá válik, a halálös szerelem az ellen fordul, aki gyilkolt és Salome, a boldog táncos, mint igazi örült tűnik el a színpadról.

Keresztelő János egyszerű bibliai alakjába is önt valami modern tartalmat, — valami meghasonlást, valami töprengő kételkedést, ami egészen az ő invenciója, mert a naiv bibliai János ment egyenesen a maga útján, mint a Megváltó előfutára és torkából tisztán, kételkedés nélkül, erős, primitív hitteleditett kifelé a „pusz-

A lelkes morajból néha kiszakadtak felkiáltások:

— Ez a beszéd!

— Egyetlen vádat sem került meg! A legkisebbet sem!

— Ilyen erősnek még sohse láttuk!

Ez volt a kép, mely megszépítette Széll Kálmán mai nagy diadalát. S a képen nem volt túlzás. Mert nem keveset vár a magyar parlament s a magyar nemzet Széll Kálmántól, de amit ez az államférfi ma egyetlen politikai kérdés megvilágításával két teljes órára keresztül produkált, az még a várakozásokat is felülmuta. Aki látta az aktaeseményt, melylyel az ülés kezdetén helyét elfoglalta, nem gondolhatott mást: Széll Kálmán egyszerre fog végezni valamennyi szónokkal, valamennyi váddal. Ennyi akta nem szólhat egyetlen embernek s egyetlen ember akármennyi vádjának. Pedig mégis csak annak szólt. Széll Kálmán ma csak érintette a többi kérdést, ami a vitában felszínre került és nyugodtan hivatkozott rá, hogy nincs köztük csak egy is, amelyikről kormányzása óta ne nyilatkozott volna: aztán egész beszédét a nemzetiségi kérdés teljes megvilágításának szentelte.

S különös, a beszéd legelején mintha nagyobb szenvedély lángja csapott volna ki hangjából. Soha nem használt erélyes szavakkal utasította el azt a vádat, mely a Komjáthy nemzetiségi fejtegetéseiben talán nem is volt annyira komolyan gondolva, mint amennyire a magyar nemzeti érzésére érzékeny miniszterelnök megsértődött rajta. Hogy ő ne csinálja magyar politikát? Hogy az ő politikája miatt magyar emberek arcába szöknék a vér? Más miniszterelnök talán mosolygott volna ezen a halhatatlan és mindig visszatérő vádon — ismerlek szép maszk! Széll Kálmán még az ilyen retrénszerű vádat se tudja leküldeni. A vád nem igaz! Bizonyítani fogja!

S lecsapott hevesen az akta-csomóra, mely előtte feküdt.

— Jogom van a bizonyításra. Majd itéljen az ország, hogy mezezedemtem-e a támadást!

Most még csak feszült várakozás mutatkozott. De aztán aktát akta után szedett ki a csomóból Széll Kálmán s nincs a Komjáthy beszédében garadába hordott panaszok vagy sérelmek közt egy sem, amelyiket aktszerűen nem cáfolt volna meg. Azokból a szürke aktákból diadalmasan villant ki az igazság és rommá égette a tendenciózus vagy egészen hamis vádat. Eleinte frappáns volt, ahogy az akták fényénél minden egyes panasz éppen az ellenkezőjére

tában kiáltó hang, — őszinte, becsületos hang, mint az oroszlané.

Nem hiszem, hogy Keresztelő János így töprengött volna (Jézus megtehetné, amikor negyven napig elmélkedett a legmélyebb magányban), de a namisítás életet ad a drámának, mert különben a pathetikus prédikáció egyhangúságába fulna bele az egész korrajz.

Sudermann Jánosra hirdeti a Messiást és kételkedik benne; hisz a megváltásban és néha nem hiszi, hogy a Megváltó eljön; utat akar mutatni a népnek és borzadva jön rá, hogy a maga számára sem találta meg az ösvényt.

A legfontosabb pedig a következő: János olyasmit képzelt a Messiásról, hogy tüzzel és vassal érkezik lángoló trónuson, harcos egerbubok ezreivel és véres, erőszakos, megsemmisítő bosszút áll Izrael ellenségein, Rómán, a farizeusokon és mindenben, ami rothadt és megérett a pusztulásra.

Azt mondja Mesulemethnek: „Tudod-e asszony, hogy jön el? Mint a seregeknek ura, *ki-vont pallossal a feje fölött*; ugy fog eljönni, hogy megmentse az Urnak választott népét. *Ellenségeit eltapostatja lovának patkójával* és ujjongva fogják köszönteni Jeruzsálem gyermekei! Lásd asszony, így fog eljönni megint!”

Igy látja János a Messiást, a bosszuállót, az irtalmatlan megtorlás villámlo fegyverét.

És akkor emberek jönnek hozzá Galileából. Hirt hoznak neki Jézusról, aki édes, bölcs, szolid parabólákban beszél a hegyen és a Generazeth partján; aki vámszedőkkel és bűnösökkel ül le egy asztalhoz és aki azt tanítja: *szerelessük ellenségeinket; és a diájk megmozgat, akik átkoznak bennünket és imádkozunk azokért, akik üldöznek!*

És akkor hallja ezt János, amikor Jeruzsálem nagy temploma előtt áll komoran, fenyegetően, azzal a szándékkal, hogy lemennydörögje a dühös, lázongó nép előtt Heródest és követ dobjon a házasságtörő Heródiásra, aki vakmerő

fordult, később már szinte mulatságos is volt. A hallgatóság már csak arra volt kíváncsi, hogy micsoda koszorú lesz abból, ami a vádaskban öldöklő fegyver akart lenni. Mert olyanformán ment ez a mai nagy cáfolás, mint az ismeretes bűvészmutatványok, a mikor a bűvész pisztolyból — virágbokrétát löki ki, karból — legyezőt produkál és így tovább. Ami öldöklő szerszámnak látszott: virág lesz, mely az előadót koszoruzza, legyező, mely friss levegőt hajt feléje. S a Komjáthy nagy, öldöklő vádjai is így változtak bokrétára, legyezőre, csupa kellemetes dologra, amelyeknek a megváltott miniszterelnök csak örülhetett.

Akkor már mosolygott, tapsolt a Ház.

Pedig villámok is kerültek még az akta-csomóból, amik sujta csaptak le a vádaskodóra. Mikor külső az aktákból, hogy Komjáthy azt támadta, amit egy kis információ után maga is dicsért volna. S mikor a miniszterelnök a sok rendbeli cáfolat után kimondta a szentenciát:

— Komjáthy azért hordott össze a kicsinyes, rosszul ismert vagy meg sem történt dolgokból annyi panaszt, hogy a *kvantummal* takarja a *vádak* *kváltságát*.

A meggyőzött Ház tapsolt:

— Igaz! Ugy van!

És tapsolt rendre valamennyi cáfolatnak. De legjobban annak az emelkedett szellemű hitvallásnak, amelylyel Széll Kálmán polemikus beszédét megkoronázta. Ez szép is volt, magyar is volt, okos is volt. Hogy az erőszak csak idegességet szül, de az erély imponál s a magyar állam méltóságához az illik jobban, ha imponálva a nemzetiségeknek, a vonzó erők fejlesztésére törekszik. Ez gyújtott, meggyőzött és zugó tapsok aratott. Egy pillanatra leomlottak a pártkorlátok s a tapsoló táborban egyesült majdnem az egész törvényhozás. Jobbról és balról siettek a gratulációk a miniszterelnökhöz, aki ma talán még teljesebbnek láthatta diadalát, mint a minap.

Hogy Komjáthy védekezni próbált? Persze, hogy próbált. Azt mondta:

— Az olyan *Széll-ütestől*, aminőt most kaptam, nem félek.

A t. Ház egy kicsit tamáskodott. Nono — a jó isten védelme alatt állunk mindannyian és meg is véd bennünket. De azért nem jó a Széll-ütes, ha nem is állítja el az ember szavát.

Egyébként a mai ülésből nincs több följegyezni való. Az ülés elején *Okolicsányi László* beszélt, az ülés végén *Kálmán Károly*. Ilyen apró szépséghibák a legszebb ülésen is megessenek . . .

einizmussal új frigyre akar lépni volt férjének a testvérével.

Ha most János *következős* marad szándékához, ha mint rejtethetetlen agitátor lép föl, ha beszél és kiröpíti kezéből a követ: a forradalom talán kitér, Heródes el van söpörve és tisztább korszak kezdődik Izraelben.

De János ott áll némán a lépesőn és lelkében a galileai tanítása hullámszik. A nép kiabál, tette lelkesíti, példaadást követel. János nem hallja. Már ott áll vele szemben Heródiás. A bűn mindjárt átéli a templom küszöbét. Most — most végre fölemeli a követ . . . *Annak a nevében* . . . De nem tud mennyidörögni többé . . . *Dadog . . . Aki — engem — tégedet — szeretni kész!* —

A ködaráb kiesik a kezéből és a nép elkecserevede bukajdul: *Jaj nekünk! Ó is elhagyott bennünket! Jaj nekünk!*

A szeretet megfosztotta Jánost erejétől; lefegyverezte; kezében tartotta népének sorsát, a dicsőséget, a hatalmat. S egy pillanat alatt mindent kibocsátott a kezéből — a *szeretet* nevében. A tehetetlenné vált agitátor bőrtömbbe kerül, de a fogságban és a közelgő halálban megerősödik a hite. Elszáll a kétkedés. Vizioja van. A megváltás, az igazi megváltás, rajta már beteljesedett. *Senkinek a szája ki ne mondja e szót: bűn, ha csak a szeretetnek szája nem. Én vasveszővel akartam pástorotok lenni — azért hullott porba az én bírodalmam! Köröskörül idézült világosságot érezte lebegni, zugás veszen körül . . . Trónus szállott le az égből lángoló oszlopokon. Azon ül hóhérruhában a béka fejedelme. És szeretet az ő fegyverének neve és csatalkáltása az irtalmasság. Ez az én örömmöm — imé, beteljesült!*

A bosszuállásban való következetlenség vesztét és halálát okozza Jánosnak, de nyugodtan, mosolyogva megy a hóhér felé, mert következetlensége megtisztította és fönségessé tette a lelkét. Éppen bukásában rejlik a diadal, lemondó és

A képviselőház ülése február 9-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác, báró Fejérváry Géza, Pócs Sándor, Cséki Ervin, Hegedűs Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést.

Jelenti, hogy napirend előtt Páder Rezső óhajt személyes kérdésben felszólalni.

Páder Rezső: A pénzügyminiszternek a hamis pénzre tett nyilatkozatával szemben kijelenti, hogy ő nem azt mondta, hogy a hamis pénzt a hivatalnokok nem fogadják el, hanem azt, hogy a hivatalnokok a népek nem magyarázzák meg az okát, hogy miért nem fogadják el a hamis pénzt a felektől.

(A költségvetés.)

Okolicsányi László szükségesnek tartja, hogy a nemzet politikai erkölcsi megújuljanak. 1876-ban egy oly kormány alakult meg, mely a nemzet általános elszegényedését saját céljaira használta föl. (Helyeslés a szobábalon.) Az intelligenciát korumpálták a hivatalok osztogatásával, a főispáni hatalom jogkörő kiterjesztéssel, mert annak birtokosai mindig hí szolgái voltak a rendszernek. A korrupció átment a nép széles rétegébe is és a letűnt rendszer ebből erősbödött meg. A jelenlegi miniszterelnök belátta, hogy a nemzet bajainak orvoslását a korrupció kiirtásának kell megelőznie. Programbeszédében ígéretet is tett, hogy a közállapotokat megújítja. Kétségetlen, hogy sok helyütt javulás állott be. De haszalan a kormány minden törekvése addig, amíg a régi rendszer főispáni helyükből el nem mozdítanak. Új rendszer megújulására új eszközök lefektetése szükséges. A magyar állam konszolidációjának legfontosabb kérdése a nemzeti kérdés megoldása. De a legkényesebb is. Tiszta István tegnapi beszéde ellentmond a politikájának, aki a nemzetiségekkel kegyetlenül bánt. A következő kormányok partálltak velük, pedig az egyik politika épp oly helytelen, mint a másik. A közeputat kell keresni. A jelenlegi kormányelnök békésen igyekszik megoldani a kérdést. Ebben egyetért a miniszterelnökkel. Ha belügyi kérdésekben egyet is ért a jelen kormányval, de bizalommal még sem viseltetik iránta, mert 67-es alapon az ország boldogulását nem várhatja. Ezért nem is fogadja el a költségvetést.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: A vita során felmerült minden politikai és közgazdasági kérdésre nem fog kiterjeszkedni egyrészt azért, mert azokra egy év óta többször válaszolt, másrészt pedig, mert főképpen egy vádval szeg egy kérdéssel kell foglalkoznia, olyan váddal, amelyet vezető politikus nem hagyhat magán.

Ha azok igazak volnának, — ugymond — amikben a beszéd konkludál, hogy a magyar miniszterelnök, aki ez idő szerint vezeti az ország ügyeit, nem folytat magyar politikát, no hát akkor én nem mernék emelt fővel megjelenni, mert akkor homlokomon érezném égni azt a vadat. (Élénk helyeslés és éljenek a jobb- és baloldalon.) De hát nem igazak és ezt szándékom és jogom bebizonyítani. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

A t. képviselő ur, ki abban konkludál, hogy nekem a nemzeti kérdésben nincs vezéreszmem, nincs politikám, hogy én intézkedéseket teszek és tettem, amelyek — amint ő magát kifejezte, — mert

mindenben tényekhez és állításokhoz akarok ragaszkodni és nem fordítok nem imputációk most, mint azt, és abban az értelemben, a mondottaknak más értelmét, mint amelyben mondták — nemzeti önértékben gyalázták és csúfolták a magyart hazájában. Nem tudom, megmondolta-e a t. képviselő ur e vádnak horderejét. Ennél erősebbet, ennél flagrantabbat, ennél véresebbet nem lehet magyart politikusként arca esapni. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Én nekem jogom van bebizonyítani, hogy a t. képviselő ur helytelen információ alapján, megengedem, nem rossz szándékkal, de teljesen alaptalanul állított elő ezekkel a vádakkal és akart rám sütni egy bélyeget, amelyet én nem fogadok el, hanem eldobok magamtól. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ne vegye rossz néven a t. képviselőház tölem, hogy temperamentumosan bár, de nem felindulva beszélek (Helyeslés a jobb felől), de nem szólhatok erről a kérdéstről másképp, hanem azért a kellő nyugalommal, sőt amikor tényekről teszek említést, szarozom fogom a kérdést tárgyalni. (Halljuk! Halljuk!)

(A nemzeti kérdés.)

Azt mondja a t. képviselő ur, már a kormányelnök programbeszédébe óta teljes bizalmatlansággal viseltetik iránta, mert — amint ő magát kifejezte — mindenről beszélt, csak a nemzeti kérdésről nem. Lehet, hogy ezért viseltetik irántam bizalmatlansággal, lehet, hogy nem csak ezért. No ha ezért, akkor a t. képviselő urnak bizalmatlanságra nem volt oka, mert nem áll az, hogy én a nemzeti kérdésről nem nyilatkoztam. Lehet, hogy nem nyilatkoztam részletesen, nem nyilatkoztam talán skolasztikus modorban, pontozatokban, de állítom — és aki figyelemmel kísérte azt a beszédet, amelylyel én ezt a székelt elfoglaltam, az emlékezni fog reája, hogy határozottan és érdemlegesen nyilatkoztam; nem hosszasan, de határozottan, világosan és kimerítőleg a lényegre nézve. Én akkor azt mondtam:

Az én irányzatomnak és politikámnak végcéljaként tekintem — szóról-szóra idézem a magamét is — a magyar nemzet számára folytatni az egységes magyar nemzeti állam kiépítését, alkotásokban, intézményekben, összes gazdasági, kulturális és politikai fejlődésének erősítésével és biztosításával.

Azt mondtam továbbá:

Ugy fogok kormányozni, minden intézmény vezetésében úgy fogok igyekezni és a törvényeket úgy fogom végrehajtani, amint hogy egy kormány sem teheti és cselekedhetik másképp, hogy minden nemzeti és közérdeket nélkül, minden vallásfelekezeti különbség nélkül és minden osztálykülönbség nélkül egyenlő mértékkel mérjek mindenkin. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Hát bocsánatot kérek, mondhatja-e valaki alappal, hogy itt nincsen nyilatkozat, kötelező, világos, határozott nyilatkozat és hivatalos arra nézve tőve, hogy micsoda nemzeti vagy nemzeti politikát fog a nemzeti kérdésben a kormány követni? Mi bántja a t. képviselő urat ebben? Mi nem elégti ki? Az, hogy a magyar államészmét, annak olyan értelmezésében, amely kéltelyt nem ismer, oly világossággal állítom oda, mint vezéreszmem, mint irányzatomnak végcélját, hogy folytatam a magyar nemzeti állam kiépítését? (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Ezt nem diaktulajhatja. Hát diffikultálja a másikat, azt, hogy én vallásfelekezeti és nemzeti különbség nélkül, egyenlően akarok ébánni mindenkiel és igazságo-

san akarok kormányozni? (Zajos tetszés és helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Hát a ki, mint a képviselő ur, magyarral tud és magyarral ér, az imputáció és sulvos imputáció nélkül és bocsánatot kérek, *ferdiés nélkül* alappal semmiképp nem állíthatja, hogy a nemzeti kérdésben nem nyilatkoztam.

Majd azt mondja a képviselő ur, hogy a pénzügyi bizottságban, amikor megkérdezték, nyilatkozott a miniszterelnök, de az sem nyilatkozat. Nézzük meg, hogy a t. képviselő ur Gmaccra hogyan rekapitulálja azt, amit a pénzügyi bizottságban mondottam: pedig én ennél többet is mondtam, mert hiszen mikor a kérdést tárgyaltuk, hosszasan feleltem a képviselő urnak. De önönmaga így szól: a miniszterelnök azt mondta, hogy hiva és védelmezője az állameszmének, felekezeti és nemzeti különbség nélkül mindenkiel szemben törvényt, jogot és igazságot akar érvényesíteni. A nemzetiégeket pedig azzal is akarja megnyerni, hogy jó közgazdaságot és jó igazságszolgáltatást csinálni törekszik, de nem tőr meg semmit, ami a magyar állam ellen igazt és a magyar államészme ellen törekszik. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Hát bocsánatot kérek, ez a kivonatos nyilatkozat nem világos beszéd-e? Mi kell ehhez még érdemleg több? Hat a t. képviselő ur enged-e meg, fejtegetett ezzel ellenkező nézeteket? Vagy fejtegetett ő ennél többet? Nem fejtegetett. A képviselő ur ezt elmulasztotta tenni, hanem azt mondotta, hogy a miniszterelnök ur ékes szövegekben és jelszavakban nyilatkozik és más helyütt meg — és erre alapítja a vádját, amelyet most főcáfoltam meg — azt mondja, hogy a miniszterelnök semmit sem mond. Hát ez a vitaközi modor, ez a bírálati modor, — engedelmet kérek — nem járja. (Helyeslés a jobboldalon.) Mert dolgokat, amelyek egymást kizárják, lehet alternatív felállítani, de nem lehet kopulativ felállítani. És az én t. képviselőtársamnak az a sajtóságos modora van velem szemben, hogy dolgokat, amelyek egymással nem férnek meg, amelyek egymást kizárják, kopulál és akkor azt hiszi, hogy az ő vádjai és támadásai erősebbek. Pedig ez nem áll, mert az ilyen heterogén dolgokat nem lehet kopulálni. Mert vagy nem nyilatkoztam, vagy nyilatkoztam. Ha én eddig semmit sem mondtam, amint állítja, hát akkor hol vannak azok a frazisok és csillag jelszók? Ha pedig mondtam valamit, akkor a t. képviselő ur első állítását, hogy semmit sem mondtam, dönti meg. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Hát, t. képviselőház, hogy én miért nem beszélek erről részletebben, azt is megmondom. Hát nem beszéltem hosszabban, de elég világosan és elég precízen, azért, mert azt tartottam, hogy akkor, amikor programbeszédemet tartottam: hogy azok teljesen elegendők, amiket elmondtam. Az a pár élesen oda állított tétel eléggé megvilágítja azt, hogy én azt az egyedüli lehetséges politikát követem, amelyet minden magyar kormányban folytatnia kell, tudniillik a magyar nemzeti államnak, az egységes magyar nemzetnek politikáját. (Élénk helyeslés a jobboldalon), amely befogadja és beveszi az egyenjogúság és a törvény előtti egyenlőség sáncába a nemzetnek, a hazának minden fiát, nemzetiéit, vallási, származási és faji különbség nélkül (Élénk helyeslés a jobboldalon), beveszi és egyenlő bábában részesíti, de korlátokkal, azokkal a korlátokkal, amelyeket nyelvi tekintetben első sorban az állam egysege, a politikailag egységes nemzetnek állása, a magyar államnak eszmeje, a magyar törvényhozásnak, (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon.)

kibékülő szelídsegből fog megteremni a későbbi emberiségnek, a jövő századoknak minden erőssége. A szeretet, mint egy hatalmas akkord, emelkedik ki a darab záradékból.

Miért ne higgyem Sudermannról, hogy ezért írta meg a darabot és nem azért, hogy Salome híres bibliai táncát színpadra hozza és a drámai hősnőből őt perere prima-ballerinát csináljon?

Mostanában divattá vált bizonyos megvetéssel szólni Sudermannról, de én ezt a divatot nem követem, sőt a magam részéről azt vallom, hogy ebben a darabban több a poéta, mint a mesterember. A milieu-nek a megrajzolása nem csak tabló-serű, hanem van valami benne annak a csodálatos időnek a hangulatából, amikor a gögös római légiók dárdái közt a leigázott, nyomorba merült zsidó nép szívből kicsirázott a mindent megváltó altruizmus isteni érzése. A várandó, seifelemszerű, rajongással telt kor levegője hullámzik keresztül a darabon és megkapó ellentétekben áll előttünk a romlottság és az idealizmus, a fesslett érzékiség és a magasba néző szünetes lemondás, a világi hatalom embertelen gögje és az egyenlőséget hirdető szeretet glóriája, mindaz a chaos, amiből a jövő világ évezredek sorára kialakult. A darab magas niveauja kétségtelen. S a kinek a szelleme ilyen színvonalra emelkedik, annak szárnyai vannak, attól a kiváltságot eltagadni nem lehet.

Vitellius és a római katonák hideg, dőllyfős nyugalma szemben az izgatott, kétségbeesett, lázongó és Messiást váró zsidó néppel kitűnő ellentétet ad, kivált az utolsó felvonásban, a Vitellius tiszteletére adott lakomán, ahol a syriai legátus csak ennyit mond Heródesnek a rajongó

Jánosról, akinek Amarje és Manasse birt hoznak Jézusról s aki végső, nagy kijelentéseit átszellemül arecal hangoztatja: *Drága barátom, azt hiszem, elég volt ebből a bolonéból!*

A rajz értékéből még az sem von le, hogy ezt az ellentétet Anatole France már Sudermann előtt kidomborította egyik remek apróságában, ahol az Itáliába visszakerült Pontius Pilátus egy mámoros nyári estén a Tiberis partján visszaemlékszik Jézusra és annak az embernek az elítéléséről, aki később megdöntötte Rómát és átalakította az egész világot, úgy beszél büszke latin barátjának, mint egy elmosódott, homályos, jelentéktelen kis epizód.

A két asszony, Heródiás és Salome, a bűnös anya és a kéjvágyó leány erősen, érdekesen van itt jellemezve. Nemesak a sötétvörös haj közös náluk, hanem a daeos, szeszélyes, uralomra-vágyó, semmi büntől vissza nem riadó lélek perverzitása is. Heródes rajza majdnem korhínek mondható, ha szabad itt ezzel a kifejezéssel élni: alattomos, hizelgő, szenuális, Róma befolyásának szinleg meghódoló, titokban az új zsidó királyság megvalósítására törekvő. A farizeusok szerepeltetése szintén karakterisztikus és a János körül csoportosuló tömegekben a megváltásra készülő, forrongó, misztikus sejtelmektől hánnyatott zsidóság pszichológiája megkapó színekben válik el a sötét, zavaros háttér komoran fenséges tónusaitól.

Zsufolt ház nézte a mai premiéret, a legpompásabbat és legérdekesebbet ebben a szezonban. Frivol emberek mondhatják, hogy a Nemzeti Színház is megtalálta imé a maga *Salomith-*

ját, de talán közelebb járunk az igazsághoz, ha azt mondjuk, hogy a Nemzeti Színház egy hagyományainoz méltó, értékes és érdekes darabbal gazdagodott.

A rendkívüli érdeklődésben persze nagy része van annak, hogy ma együtt láthatja a közönség *Jászai Mari*t és *Márkus Emiliát*. Ez magában véve szenzáció. Még akkor is az lett volna, ha most nem ragadnának meg minden alkalmat a *Jászai Mari* tünnető ünneplésére és ha nem tudták volna mindenek, hogy *Márkus Emilia Salome* táncát fogja eljáráni az ötödik felvonásban.

Jászai Mari csodálatos volt, mint Heródiás, — külsőleg maga a tökéletes fejedelmi szépség indiai selyemből varrt pompás ruhában, diadém a fején, — lélekben maga a szenvedélyes asszony, aki szerelmében, bosszuvágyában elragadóan igéző és lesújtóan felelmetes. Arca hogy elváltozott, amikor Heródest a gyönyörű édes órára emlékeztette, milyen tekintettel mérte végig a hűtelen tetrarkát, hogy sugta János felé a csábítás szavait és a szuverén gunynak milyen megsemmisítő hangján kiáltott föl a durva proféta tirádája után: „Vigyétek ezt az embert — — ki innét — — ki az utcára!”

A közönség egész este viharos, tüntető tapsokkal ünneplte *Jászait*. Amikor a második felvonás elején kilépett a színpadra, percekig tartott az ováció és ez minden felvonás, minden jelenet után megújult.

Márkus Emilia mesterileg emelte ki Saloméban a Heródiás leányát, akiben minden csáb, minden bűnösség, minden őrdögi indulat megvan, gyermekét fiatalssággal némileg megsze-

Egyes-bárfiai vasút üzletvezetősége.

III. sz. körövény. 14/94/900.

Valamennyi alkalmazottnak. (A Vasút című hetilapot akmazottaink figyelmébe ajánljuk.)

A Budapesti Keleti Ö. Lajos m. kir. állanvasuti hivatalnok

ur szerkesztésében megjelenő „Vasút” című hetilapot alkamazottaink figyelmébe ajánljuk. Ezen lap hetenként egyszer bő tar- előfizetési idő tartamára 2000 korona erejéig baleset ellen kedvezmény és eddig is sok eszerencsétlenül pályatársunknak és családijának nyújtott nem csekély segítséget. Az előfizetési szándékozők forduljanak a „VASUT” kiadóhivatalhoz Budapest, VII. Kerület, Bártfán, 1900. január hó 6-én.

Az üzletvezető: Ott János

lou.) a magyar kormányzásnak és a magyar igazságszolgáltatásnak egysége megkövetel, (Élénk helyeslés jöbbséggel.) szóval azok a nagy állami tekintetek megkivánnak, amelyek a magyar állam eszméjétől és egységétől szétválasztani nem lehet. (Élénk helyeslés a jöbbséggel.) No hát ez az, amit én az alatt értettem és világosan megmondtam. Most a t. képviselő ur bővebb magyarázatát kereste, és megkapta. Méltóztatott volna erre nézve objektíve megkérdeznem, választani volna epp ily nyíltan, mint most tetszem, no méltóztatott volna előre vádolni, mert bocsánatot kérek, előre ítélni igazságosan nem lehet.

(A vádak.)

Hanem Komjáthy nem éri be onnyival. Felsőrol egy nagy sereg dolgot, többször próbáltam összeolvasni, alig sikerült, mert igen sok nagyon elmosódva van adva: nem tudom, 15—30 közt változik azok száma, amiket vádként felhozott. (Derültség a jobb- és baloldalon.) T. Ház, már maga ezen körülmény azt a hatást tette rá, hogy a t. képviselő ur a vádak és kifogások összehordásánál a kvantummal akarta a kvalitatást pótolni, (Tetszés és derültség a jobb- és baloldalon.) pedig ez nem válik előnyére a bíráltnak és diskusszióknak. (Tetszés és helyeslés a jöbbséggel és baloldalon.)

Ivanka Oszkár: A Magyar Szóból szedte!

Szell Kálmán miniszterelnök: A t. képviselő ur vádjait én három kategóriába osztom és sorolom. (Halljuk! Halljuk!) Vagy olyanok azok a dolgok, amik meg nem történtek (Derültség a jobb- és baloldalon), vagy olyanok, amik megtörténtek ugyan, de nem úgy történtek meg (Derültség a jobb- és baloldalon), amint előadtattak; vagy olyanok, amik meg is történtek, úgy is történtek, de amikből semmi sem következik és amikre vonatkozólag a vádat nem akceptálom, mert be fogom bizonyítani, hogy amikor a kormány azoknak a tényeknek tudomására jutott, éppen úgy, mint minden más előző kormány, állást foglalt ellenük és megtette azt, ami lehetséges volt.

(A nemzetiségi osztály.)

A vádak elseje az, hogy a miniszterelnök azon kezdte kormányzatát, hogy feloszlatta a nemzetiségi osztályt, (Közbeszólások balról: Jól tette!) mert hát, azt imputálja. — nem mondja, de imputálja, — hogy én más irányt akarok a nemzetiségi politikában követni. Ez nem igaz. Megmondom az okát, hogy miért oszlattam fel a nemzetiségi osztályt. (Halljuk! Halljuk!) Először azért és ez a közel fekvő igazság a képviselő ur előtt sem lehet olyan titokzatos, mert a nemzetiségi osztály a miniszterelnökségnél foglalkozott a nemzetiségek államellenes törekvéseinek, mozzalmainak figyelemmel-kísérével és ellenőrzésével. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Kortesszolgálat!) A belügyminisztériumban meg az államrendőrségi osztály foglalkozott és foglalkozik azon államellenes üzemek és igazgatások, vagy kihágások, vagy bűntények első sorban való felderítésével, megtörésével és a szükséges intézkedésekkel ezen téren való fogantatásával. En azt hittem, és azt hiszem most is, hogy sokkal helyesebb, ha a két dolgot egyesítem és nem paralel, egymás ellen hagyom működni, hanem együtt működtetem. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

(A román zászlók.)

Azt mondta tovább Komjáthy, hogy április 13-án, tehát nemskora, hogy a kormány megalakult,

lidítve; a rosszság, a mi Heródiásnál kúbitó érettség, itt még csak bimbó. Az elmentés vonásokat, az átmeneteket tündöklő virtuozitással emelte ki. S milyen volt a tánc, amire mindenki visszafójtott lélekzettel várt? A gourmandok merész, szilaj, érzékébítő produkcióra voltak elkészülve, de Márkus Emilia még többet adott: *decens bijt*, mely még akkor is megtartotta nemes vonalait, amikor a ritmus megélenkült és a lassu, andalgó mozdulatok hevesebb forgással, keringéssel fokozódtak. Ezt a táncot hosszú és zajos taps honorálta.

Somló a szép prófétát, akibe az asszonyok mind szerelmese, inspirált komolysággal adta. Nem beszélte tulzott páthosszal, inkább erős meggyőződéssel és éppen ezért volt a helyén. Különb talán nagyobb hatása lett volna, ha éreesebb hanggal ajándékozta volna meg a természet, de érdeme így is teljes. *Ivánfinak* régen volt olyan kitűnő szerepe, mint Herodes. Egész este nem találtunk játékaiban gáncsolni valót. Maszkja, öltözete meglepően sikerült. A rómaiak, a farizeusok, a rajongó zsidók és a kisebb női szerepek játszóit közül tömegesen emeljük ki *Maróthy Magitot*, *Nagy Ibolyát*, *Bercsényit*, *Gabányit*, *Mihályit*, *Dezsőt*, *Szigeti Imrét*, *Egressi Akost* és *Gyeneset*, akik jellemző alakokat mutattak be.

A dekorátorok, a szabók és a rendezők munkája is dicséretet érdemel, csak a csoportokat kellene szaporítani, hogy a tömegek ereje nagyobb legyen a színpadon.

Nem szabad megfeledkeznünk *Várdi Antalról* sem, aki Sudermann prózáját (milyen kár, hogy ez a darab nincs versekben írva!) ódon zamattal, erős, bibliai nyelven, megragadó drámaisággal ültette át a magyar színpadra. Méltó fordítója nem is lehetett volna ennek a darabnak, mint az *Iskarióth* költője.

már Aradon román zászlókkal jelentek meg az uncozárás jelentkezők. Hiszen én praeventive nem intézkedhettem! Ez akkor volna hiba, ha eltűrtém volna, de nem türtem el, hanem a közigazgatási hatóság által megtartott a vizsgálat és mintán nem látszott elégségesnek az, hogy közigazgatási uton történjen a büntetés, a bíróság utján történt a megtörés és a közigazgatási hatóságnak azon organuma, az a községi előjáró, aki benne részesnek mutatkozott, igenis azonnal elmozdítottat hivatalától. (Élénk helyeslés jöbbséggel.)

Komjáthy Béla: Ha így van, nagyon helyes!

Szell Kálmán miniszterelnök: Én hivatalos aktákból beszélek és mindarról, amit mondtok, jótállást vállalok. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy *Mélianu* metropolita bevonulásánál román zászlók szerepeltek. Közbevetőleg legyen mondva a t. képviselő ur megnyugtatóra, én a metropolitának egészen korrekt és hazafias felfogásáról meggyőződtem, meggyőződétem éppen azon beszélgetés alkalmával, amelyről a multkor is említést tettem, amelyet vele folytattam és amelyben észrevétel és kifogást is tettem az iránt, hogy ő annak idején a határozást, egyedül korrekt eljárás ellenére Bukarestbe is notifikálta metropolitává való megválasztását. Amikor a lapok hozták, hogy miképpen voltak a bandériumok összeállítva a bevonulásnál, jelentést tett a főispán. Ő azt jelentette, hogy nem vett észre semmit, ami kifogás alá vehető; a bevonulás minden nemzetiségi tüntetés nélkül, méltóan és nyugodtan folyt le. (Élénk tetszés jöbbséggel.)

(Négyülések.)

Ami a tót négyülést illeti, határozottan kijelentettem minden esetben és általánosságban is, hogy csak azon négyülések engedhetők meg, amelyeknek a programjában abszolúte semmi nemzetiségi kérdésnek vagy államellenes, nemzetellenes törekvésnek nyoma sincsen beleértve és amelyekre vonatkozólag a hatóságok garanciát kapnak arra nézve, hogy azok így fognak lefolyni, és ott, ahol nem így folyt le, vagy ott, ahol nem volt meg a biztosíték, hogy így fognak lefolyni, eltiltattak. De ott, ahol a feltételeknek megfelelőek, meg kellett a hatóságoknak engedniök, (Zajos helyeslés jöbbséggel.) mert a törvény nem engedi meg, hogy korrekto bejelentett, programjában minden tekintetben kifogástalan és olyan tartalmu tárgyalási sorozattal bíró négyülés, amely ellen a törvény értelmében kifogást tenni nem lehet, eltiltassék. (Ugy van! Ugy van! jöbbséggel.) Hát kérem, ha én ily általános eltiltó rendeletet becsatoltam volna ki, hogy a négyüléseket általában nem szabad megengedni és előre mind el kell tiltani, mert ott esetleg nemzetellenes törekvés talált jelentkeznit, vajjon nem a t. képviselő ur interpellált volna meg engem, hogy én a közszabadságok, a gyülekezési jog, az egyleti jog, és általában a közszabadságok ellen reakcionárius álláspontot foglaltok el, amit nem tettem és nem akartam tenni! (Hosszantartó helyeslés jöbbséggel.) Meghagytam a főispánoknak és közegeiknek, hogy azokat a legéberebb figyelemmel kísérjék és csakis ott engedjék meg, ahol korrekt program jelentik be és joggal fel kell tennem, hogy be is tartatik, ahol ez nem tartatik be, tiltásuk van. Amint tudomásom vettem róla, hogy a *Narodni* Novinyben olyan program fejtgettek, mint amelyről a t. képviselő ur is említést tett, amelyet joggal tót federalisztikus programnak lehet elnevezni, meghagytam a főispánoknak, hogy a legéberebb figyelemmel kísérjék és ahol csak annak a nyomát megtalálják, tiporkják el csirájában ezt az államellenes irányzatot. (Általános élénk helyeslés.) És így is történt.

(Egyéb vádpontok.)

A tót muzeum és a *Zsivena*-egylet működését igenis igen nagy figyelemmel kísérem (Helyeslés a szélső baloldalon.) és megtiltottam, amint később rá fogok térni, egy pár dolgot, ez egyeteket illetőleg. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a délvidéken megjelent egy lap: *Gross-Kikindaer Zeitung* címen és annak nincs kauciója. Hát erről ez a jelentés érkezett hozzám, hogy a *Gross-Kikindaer Zeitung* 1895. óta. — tehát nem az én kormányzásom óta, — nem bírt kaucióval, mert akkor kijelentette, hogy nem akar több politikai lap lenni és egyszerű társadalmi lap lesz. A királyi ügyész dolga ezt figyelemmel kísérni és ha e tekintetben vét, akkor természetesen eljár ellene. (Helyeslés jöbbséggel.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy *Szevits* Mitrofan nevezetett ki püspökké ennek a kormánynak a kormányralpote után, pedig az a *Szevits* Mitrofan nem is tud magyarul és mikor székhelyére bevonult, *nemét és szerb nyelven* üdvözölte, nem pedig magyarul. Erre vonatkozólag konstátalom, hogy ez igenis így történt és helytelenül történt így (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) és amint ennek tudomására jutottunk, azonnal intézkedtünk és a városi képviselő meghozta azt a határozatot, hogy a polgármester és a tanács az állam hivatalos nyelvét mindenkor érvényesítő és szem előtt tartva, még ilyen esetekben is, habár azzal igazolta vagy mentette magát a polgármester, hogy ő ezt udvariasságból tette. Ami pedig *Szevits* püspök kinevezését illeti, először is azt kell konstátálnom, hogy ő nem nevezetett ki sem az előző kormány által, sem én általam, hanem megválasztott a szerb püspöki zsinat által és ő választása az 1779-iki *Declaratorium* *Ulyricum* 21. pontja szerint erősített meg. *Szevits* Mitrofan különben mivel, nemes gondolkodásu egyházi férfin, aki tudományokkal foglalkozik és mondhatom, hogy jó hazánál, mert megválasztása után kijelentette, hogy sajnálja, hogy eddig nem tette, de meg fog tanulni magyarul. (Helyeslés.)

Ami már most azt illeti, hogy cseh-tót propaganda folyik (Halljuk! Halljuk!) fájdalom, itt-ott észleltetett ilyen dolog, sajnos, hogy igaz. Észleltetett

ez a dolog specialiter már a mult években, azonban már akkor is, de most is intézkedések történtek, hogy erről a mozgalomról egészen alapos és tájékozott információt vegyen a kormány. Arra, hogy a tót ifjak Csehországban micsoda kötelezettséggel neveltetnek, adatok nincsenek, hanem figyelemmel kísérjük és fogjuk kísérni. Szomorú jelenség, hogy ez így van, de nem általam és e kormány alatt keletkezett, hanem az előző kormányok alatt is megvolt, sőt talán nagyobb mértékben, ez az a szomorú jelenség. De minden kormány és én is bismarck kísérjük ezt az ügyet. Ami a *szász diákoknak Bismarck sirjánál tett esküjét* illeti, azonnal, mihelyt tudomást szereztünk erről a belügyminisztériumban, rögtön ártunk a kultuszminiszter urnak, hogy vizsgálják meg a dolgot. Időközben a lapok ezt a hírt meg is cáfolták. A kultuszminiszter *Kolozsvártól* a vizsgálatot végrehajtotta és kitünt, hogy a kolozsvári egyetemen vezetett, vagy ott beirt hallgatók közül egyik sem volt ennek a jelenetnek részese. A mi a *szobok-dobokai román nemzetiségű igazgatót* illeti, hogy az a Bécsben járt néhány ember *salvus conductus*-féle dolgot hozott volna, e tekintetben utasítottam a főispán, hogy ezt a legnagyobb erélyességgel nyomozza és eljárjon, de semmi precíz adat birtokába nem jutott és újabb figyelemmel lett, hogy minden ez irányban felmerülő legkisebb jelenséget éber figyelemmel kísérjen és a román igazgatók ellen erélyesen intézkedjék. Ami a *román pénzintézetek* dolgot illeti, (Halljuk! Halljuk!) az tény. De törvény alapján és törvényes intézkedés alapján én azok ellen az intézetek ellen nem járhatok el ugyebár, mert azok törvényen alapulnak és a törvény oltalma alatt működnek. Társadalmi és gazdasági téren kell tehát az ellensúlyt keresni és megtalálni. Ami a *vág-üzbelyi értekezlet*-ről, a *Dula* *Máté* felkíszerőjéről, a *Rimmában* augusztus 30-ikán tartott üléseiről, a *Blaho* *Pal* alatti egyesületeiről, a *Wolf* képviselő felolvasásáról és a *Teutsch*-féle ünnepeken való beszédekről mondtakat illeti, én nem hiszem, hogy szükséges volna ezeket a dolgokat részletesen fejtegetni; ezek olyan kisebb incidensek, amelyekről hivatalosan keveset tudhatunk és e helyről csak arról szólhatok, ami hivatalos adatokkal van megerősítve.

(Megtörő intézkedések.)

És most felsorolok egy pár dolgot a t. képviselő ur megnyugtatóra és a t. Ház tájékoztatására abból a szférából, hogy mit tettem én mint belügyminiszter egyes esetekben, hogy a lefolyt év alatt a nemzetellenes és államellenes törekvések meggyátoltassanak. (Halljuk! Halljuk!)

Egész sorozatát olvashatnám fel a külföldi hírlapoknak, amelyekből a postai szállítás megvonatott, mert államellenes és nemzetellenes igazgatók modorban írnak. Ha gyauu forog fenn, hogy külföldi emberek tanulmány ürügye alatt Magyarországra jönnek igazni, legéberebb figyelemmel kísérik utazásukat és 3—4 egyént tudnék megnevezni, akiket egyszerűen kiutasítottak. (Élénk helyeslés.) Államellenes érzelmű nemzetiségi lelkések — sajnos, itt-ott ilyenek létezése konstátáltatott — mondom, ily lelkések megbüntetésére a vallásügyi miniszter felhivatott a belügyminiszter részéről, még pedig azon jelenségek alapján, melyeket a törvényhatóságok, illetve a főispánok tettek.

Barta Ödön: Hogyan büntették őket?

Szell Kálmán miniszterelnök: Minden oly egylet alakulása megakadályoztatott, amelynek alapszabályaiban a legkisebb jele volt annak, hogy ott államellenes vagy a nemzeti egység, vagy az ország integritása és a magyar állameszme ellen való törekvések burjánoznak vagy csiráznak. Nem lett megerősítve a *miavai* olvasóegylet alapszabálya, az *Autonómia* című *fiumei* egyleté és több ily egyleté.

Mudrony Pál (Halljuk! Halljuk!) és társainak a szláv *Matica* fölölalása ellen, illetőleg annak újabb felléltása iránt beadott folyamólványa elutasított. (Általános élénk helyeslés.) Ugyanazon Mudrony Pál ur egy tót tannyelvű középiskola felállítására tett lépéseket és adott be folyamodványt, de el lett utasítva. A *Zsivena*-egylet gazdasági képzőintézet felállítását tervezte; minthogy alapos gyauu volt, hogy államellenes eszmék propagálása szándékoltatik esetleg, a kérés meg lett tagadva. (Általános élénk helyeslés.) Az erdélyi *szász gazdasági* egylet, ismét a belügyminiszter felhívására, a földmívelésügyi miniszter utján figyelemmel lett, hogy közlönyében politikai cikkek közléstől tartózkodjék. És történt az is, hogy több külföldi pánszláv érzelmű egyént a tót muzeum-egylet tagává megválasztott; mikor ez tudomására jött a kormánynak, a kormány megsemmisítette a választást, mert az illetők ismert agitátorok, ismert pánszlávok voltak. (Általános élénk helyeslés.) Intézkedés történt, hogy pl. *Lukácsiu* laicalusi lelkész (Halljuk! Halljuk!) a szélső baloldalon.) és nagy agitátor, mint a t. képviselő urak tudják, egyházi felsőbbségének engedélye nélkül ne tarthasson bucsujárást, amint azt tervezte. Sőt Rómában is tettünk lépést, hogy ez az ur ne tessebe azt, hogy egyházi hatóságának engedélye nélkül bucsujárásokat rendezzen; onnan is kellő módon dezavualták. (Általános élénk helyeslés.)

(Germanizáló törekvések.)

Azt mondja Komjáthy, hogy a *fejértemplomi* iskolázék elhatározta, hogy ezután az iskolázék jegyzőkönyveit németül fognak vezetetni.

Komjáthy Béla: Nem mondtam! Csak elhatározta a tudom, hogy megsemmisítették. (Zaj a jöbbséggel.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Bocsánatot kérek, ha a tisztelt képviselő ur azt mondja, hogy elhatározta és elhallgatja azt, ami utána következik, akkor ebben célzatosság van. (Élénk helyeslés jöbbséggel.) Először is az ilyen dolgoknál strictissime kell megtartani a tények előadásánál a tényállást. Nem azt

határozta el, hogy az iskolások jegyzőkönyvei vezetessenek németül, hanem azt, hogy az értekezleti jegyzőkönyvek vezetessenek így és ez ellen az illetékes kompetens organum, de már maga a magyarországi tanügyi elemi népiskolák tanfelügyelősége is óvást tett.

Azt mondja tovább, (Halljuk! Halljuk!) hogy Iglón elhatározták, hogy németül fogják vezetni az egyházi jegyzőkönyveket.

Komjáthy Béla: Nem mondtam; csak a pap indítványozta, de leszavazta a papot!

Széll Kálmán miniszterelnök (olvassa):

Iglón, április 20-ikán az evangélikus presbitéri gyűlésén maga a lelkész teszi azon indítványt, hogy ezentul a jegyzőkönyveket csak németül kell vezetni. Ez történt a hazafias Szepességben. Punktum! (Derűtség.)

Kérem, most én pontum nélkül és szárazon fogom elmondani a tényállást és akkor méltóztatnék a fölött itélni, hogy strikto a tényállás szerint volt-e az a pont elmondva, vagy nem? A dolog így történt. München Kálmán, az iglói ágostai hitvallású evangélikus egyház által fenntartott gimnázium iskolai felügyelője azt indítványozta, hogy az egyházi jegyzőkönyvek ezentul magyarul vezetessenek. Erre Walszer lelkész azt proponálta, hogy tartassék fenn az eddigi gyakorlat, tehát nem azt, amit a képviselő ur mond, hogy ezentul németül vezetessenek a jegyzőkönyvek. (Derűtség a jobb- és a baloldalon.) Akkor Walszer lelkész leszavazta és egy-két felszólalás után egyhangulag elhatározta az egyházi közgyűlés, (Halljuk! Halljuk!) hogy három hó leforgása után a presbitérium, mint az egyházközösségi közgyűlés jegyzőkönyvei ezentul magyar nyelven vezetessenek. (Helyeslés a jobb- és baloldalon) addig pedig németül vezetettek.

Azt mondja Komjáthy, hogy ime, ahol a kormány felügyeletet gyakorol, a Terézvárosban is, mily dolgok történnek. (Halljuk! Halljuk!) Először is azt kell megvizsgálnom, hogy azon évi jelentések, amelyek a Terézváros részéről kiadandók, nem a kormány felügyelője és biztos a közreműködésével szerkesztettek. Hogy szándékosan nincs benne, mutatja az, hogy ahol a tulajdonképpeni állami hovatartozásról van szó és nem születési helyről, ott korrektil van Ungarn és nincs mellette Siebenbürgen feltüntetve az értesítőben.

Azt mondja T. képviselőtársam, ez a kormány megengedte a szászoknak, hogy Parisban saját nevük alatt állítsanak ki.

Komjáthy Béla: Ezt sem mondtam! (Derűtség a jobb- és baloldalon.) Ugy mondtam, hogy: német felirással lássák el.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt méltóztatott mondani, hogy megengedte a kormány, hogy német nyelven állítsanak ki.

Komjáthy Béla: Azt mondtam.

Széll Kálmán miniszterelnök: A dolog úgy áll, hogy mikor felszólították az egyházi hatóságokat, hogy kincseiket Párisba küldjék, a mi szász hazánkfiainak vidékén és az ő egyházaiknak körében és kebelében levő kincseknek kiállítására ők is felszólítottak. Mint mindenki más, ők is, mint a kiállítási tárgyak tulajdonosai, kérték a kormánybiztot, hogy a tulajdonos egyház ráírassa a nevét arra a tárgyra, amelyet elküld, azon a nyelven, amelyet az ő nyelve. De ott sem a katalógusban, sem a kiállítás felirásában, sem a szekrényben, sem sehol más felírás nem lesz, mint a magyar. Ebből áll ez a dolog. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj és mozgas a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Ezt kár védelmezni. (Folytonos zaj.)

(A brassói vörös-kék zászló.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Most jövök egy kérdéssel, amelyet a t. képviselő ur a legrejtősebben tárgyal és amelyben engem egyesenes személy szerint vádol meg. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja pro primo, hogy én az államtitkárom rendelkezésem visszavonásával, úgy intézkedtem a brassói zászlókérdésben, hogy minden magyar ember meg volt gyaláza nemzeti önértékében és ezt úgy állítja oda, mint olyan dolgot, amelyben én az eddigi állásponttal ellenkező álláspontot helyezkedtem; másodsor pedig, mint olyan dolgot, amelyet én tettem személy szerint, mert az én államtitkárom más nézetben volt, más rendelkezést adott ki és én az eddigi rendelkezésem megszüntettem. Az úgy megérdemli, hogy egész részletesen előadjam a dolgot és akkor fog majd itélni felettem a Ház; (Halljuk! Halljuk!) fog itélni a felett, helyesen jartam-e el vagy nem; fog itélni a felett, hogyan áll az a kérdés, amelyet a t. képviselő ur ellenem így kicsucosított. (Halljuk! Halljuk!) A zászlókérdést általában, csak előrebocsátom, hogy a mi 1848: XXI. törvényünkünk egész világosan rendelkezik, hogy ünnepélyeknél a középületeken, az állam épületein a magyar nemzeti háromszínű zászló, a trikolor, hasznalandó. Már most a gyakorlatban, amint az évek során kifejlődött, kérdés támadt a 70-es években és in specie 1874-ben az iránt, hogy magánépületeken lehet-e a nemzeti lobogó mellett más zászlókat is használni. Akkor kibocsátott egy rendelkezést az akkori belügyminiszter, hogy minden idegen címer, vagy zászló eltiltandó. 1891-ben történt, hogy Beszterce-Naszód vármegye főispánjához egy rendelkezést menesztettek, amelyben a belügyminiszter elrendelte, hogy ő felségének Besztercén való fogadtatása alkalmával a városi középületeken a nemzeti színű lobogók mellett egyszerre mind a város színeivel bíró zászló is kiüthető. 1898-ban egy 440. számú rendelkezés a besztercei körkörös-egyesület a város vörös-kék zászlójának a körkörös-pályán való használatától eltiltotta és egy polgármester, aki az ellen vétett, meg lett büntetve. Ezek az antecedenciák és még egy ezenfelül, amelyre még visszatértek, a zászlókérdésnek. Történt, hogy

1899-ben torna-kongresszus tartott Brassóban. Az alispán július 25-én a belügyminiszterhez fordult és jóváhagyását kérte a következő intézkedésnek, melyet ő tervez. Ez az intézkedés úgy szól, hogy a házak feldíszítésénél a város vörös-kék színeinek használata is szabad, ha a nemzeti lobogók páros számban kitézetnek a magánházaknál. Erre a belügyminisztert helyettesítő államtitkár, — akinek minden tényéért a felelősséget állok, hiszen nevében jár el, amikor távol vagyok, ezért is, másrészt is kötelességszerűleg, mert én akkor pár napra eltávoztam Budapestről, a következő rendelkezést adta ki, amelyet nekem be is jelentett és amelylyel egyetértettem. (Olvasza):

Az illető hatóságok középületein megengedtetik a városi színek használatát, de másutt nem, magánházakon nem.

Erre a polgármester és az alispán remonstráltak és azt írták augusztus elején, hogy az előkészlőtek a díszítéssel már oly terjedelmet vettek, hogy igen nagy baj lenne, ha a díszítésknél a város színeit nem lehetne használni, és a díszítésknél csak a nemzeti színeket lehetne használni, és hogyha a városi színek használata a középületekre lenne szorítva. Erre ezt a rendelkezést adta ki a belügyminiszter: (olvassa.)

82.293. számú rendeletmől eltérőleg, zászlók használata tekintetében az eddigi gyakorlat fenntartását, tüzoltókongresszus alkalmából kivételosen megengedem.

Ezt a rendelkezést megint Jakabffy államtitkár írta alá, az a Jakabffy, akit szembe akar velem állítani a t. képviselő ur.

Komjáthy Béla: Dehogy!

Széll Kálmán miniszterelnök: Akarta, mert úgy mondta, hogy Széll Jakabffy rendelkezést visszavonta: fenntartom, hogy akarta. (Halljuk! Halljuk!) Ez a rendelkezés tehát Jakabffy aláírásával küldetett el. Már most mi volt az eddigi gyakorlat, mert, mint méltóztatott látni, az eddigi gyakorlat lett fenntartva. A t. képviselő ur azt állítja, hogy az eddigi gyakorlat az volt, hogy megengedtetik a zászlóknak magánházaknál való kivételosen alkalmazását és ezt én változtattam meg, holott ebben a rendelkezésben van, hogy az eddigi gyakorlat szerint kell eljárni. Az eddigi gyakorlat pedig az volt, hogy a Honterus-ünnepélyen 1898-ban Brassóvármegye főispánjának és alispánjának felterjesztése szerint igen is meg lett engedve az, hogy kivételosen a nemzeti színű zászlók mellett a magánosok a város színeit is használhatják.

A brassói főispán szó szerint nekem a következőket írja: (Olvasza.) A Honterus-ünnepély alkalmával 1898-ban tudomásomra jutván, hogy a zöld-szászok hazafiatlan tüntetésre készülnek, szükségesnek láttam Nagyméltóságod elődjének, valamint az akkori miniszterelnöknek figyelmeztetni felhívni és szigorú intézkedéseket kérni. Előterjesztésem folytán azon bizalmas utmutatást kaptam, miszerint tekintettel arra, hogy az ünnep csendes és zavartalan lefolyása politikailag is nagyon kívánatos, megengedtetik a piros-kék zászlókkal a magánházak díszítése, de csak azon feltétel alatt, hogy az állami lobogók tulsúlyban legyenek. Tehát t. Ház, ez volt a gyakorlat, amelyet az 1898-ban történt eset bizonyít és amelyet az én rendelkezésem fenntartott és nem az, amelyet a t. képviselő ur állít. Ezután következnek az én inkriminált táviratom, amelyet mint elődjára, a zsebéből kibuzott az alispán és mely a t. képviselő ur nézete szerint ellentétben áll azzal, amit Jakabffy államtitkár sürgönyözött. A dolog pedig ellenkezőleg áll: elmondom az egész történelmet. (Halljuk! Halljuk!) Ezen ünnepély után szeptemberben tartották meg Brassóme gyében a közgyűlést és azon közgyűlésből egy hosszabb reprezentációt intéztek a miniszteriumhoz, melyben azt állították, hogy miután 1898-ban a Honterus-ünnepély alkalmával meg volt engedve magánházakon a nemzeti színű zászló mellett a város vörös-kék színeinek használata, ezut n is megengedtetik meg ezen színek használata. Én tárgyaltam a kérdést és arra a meggyőződésre jutottam, hogy a város színeinek használata tekintetében, t. i. hogy csak középületeken lehessen használni, magánosok hazán pedig nem, bizonyos eltérő gyakorlat van, mert 1874-ben eltiltott, 1894-ben megengedtetett Besztercén és 1898-ban szintén megengedtetett Brassóban a Honterus-ünnepélyen. Es azonkívül azt az állítást és azt az allegálást, mely szerint némely szász város azt állítja, hogy városuknak színei a kék és vörös, nem tartottam a levélábrában történt kutatások szerint történelmileg bebizonyítva. Kérdésem előttem az, hogy mi Brassónak, mi Szászregennek és mi Szebennek a színe és előttem nincs bebizonyítva, hogy azon vörös és kék zászló a városok színe-e és nem a szász nemzet színe-e? Ezen kérdések felmerültek s mert én ezen kérdéseket tisztázni akartam, mert ha a város színei ezek, másképp áll a kérdés azok használatára nézve, de ha nem a város színei, hanem a szász nemzet színei, mert itt szász nemzet nem existál, ezek alkalmazását megengedni nem lehet. (Élénk helyeslés.) E konsziderációk folytán én azt mondtam, hogy a kérdést komoly vizsgálat tárgyává teszem, történelmi alapon, levéltári okmányok alapján és mert az 1874. rendelkezés, mely publikálva so lett, nem is általános természetű, tehát általános szabályozást kell eszközölni. Ennek folytán ez volt az a rendelkezés, mit a zsebéből az alispán kibuzott, mert akkor az ünnepélynek már régen vége volt; azt írtam, hogy zászlóknak, jelekeneknek és színeknek magánosok részéről történő használatát legközelebb egyetemes szabályozás tárgyává szándékozom tenni, addig, míg ezen szabályozás meg fog történni, nem támasztok az ellen észrevételeit, hogy netalán fölmérlő alkalmakkor az alispán által 1898. évi augusztus hó 17-én kiadott utmutatás második pontjában foglalt határozmányok nyerjenek kivételosen alkalmazást. Ebből

világos, hogy az előbbi rendelkezéssel se jöttem ellentétbe, hogy az eddigi gyakorlatról nem tértem el s csakis az 1898-iki utmutatást hagytam kivételosen és is helyben és következik, hogy nem, amint a képviselő ur mondogta, törvény által akom szabályozni a kérdést, mert a magyar állam színei meg vannak állapítva az 1848-iki törvényben, hanem itt városi színekről van szó s ezt a kérdést akarom szabályrendelést, adminisztratív uton szabályozni. (Élénk helyeslés jobbfelől és a baloldalon.)

Már most egészen nyugodtan a t. képviselőház itéletére bízom a dolgot (Zajos éljenzés és tetszés jobbfelől és a baloldalon.) és jót állok arról, hogy amit én itt felolvastam, az okmányyszerűleg, adatszzerűleg, hivatalos aktákból van véve, de kötelességem volt a tényállást felderíteni, mert nem hagyhatom magamon azt a vádat, hogy az én intézkedéseimmel a magyar ember érzését sérteném. (Zajos helyeslés a jobb- és baloldalon.)

(Egy „titkos“ konferencia.)

Majd azt mondja a t. képviselő ur, hogy a Politikai tavalyi augusztus 13-iki számában, amelylyel pedig a miniszterelnök nagy összekötötésben van...

Komjáthy Béla: Azt sem mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Már bocsánatot kérek. (Olvasza.) „A prágai Politikában — én, kérem, a t. képviselő ur beszédét tartom a kezembbe, (Folytonos zaj a szélső baloldalon.) úgy, amint azt szó szerint közölte az Egyetértés című lap...”

Komjáthy Béla: Azt nem tudom, tessék a hivatalos naplót megnézni! (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: (Olvasza.) A prágai Politikában — és ezt azért hozom fel, mert az a miniszterelnök személyével bővebb összekötötésben van.

Széll Kálmán miniszterelnök: Mivel?

Komjáthy Béla: A miniszterelnök személyével! **Széll Kálmán miniszterelnök:** Én velem? A prágai Politikát?

Komjáthy Béla: Nincsen más miniszterelnök! (Hosszantartó zajos derűtség.)

Az megtörténhetik egy hírlapi közleményben, hogy a beszéde itt-ott nem egészen híven van viszszaadva.

Komjáthy Béla: Tessék a naplót megnézni!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... de, hogy ez a hosszú distikus, amely itt közöttünk történt, közbeszólásokkal mind nem mondatott volna, bocsánatot kérek, ez lehetetlen. (Folytonos derűtség és tetszés a jobb- és baloldalon.) Azt mondja, hogy a prágai Politikában, amelylyel én állítólag összekötötésben lennek, azt írja egy cikkében augusztus 13-án — és névszerint meg is nevezte az egyéneket, akikről szó van — hogy három előkelő román vezérferjú, egy román főpap, egy román főrendiházi tag és egy harmadik előkelő ur tanácskoztak a miniszterelnökkel és bejelentették neki azt, hogy amennyiben a nemzetségi politika terén most egészen más szél fúj, ők készek a passzivitással felhagyni. Erre vonatkozólag egyszerűen a tényállásnak konstataciósa zolgált az vagyok bátor kijelenteni, hogy először is sem nekem, sem a sajtó-osztálynak semmiféle összekötötése a Politikában nincsen, sohasem volt. Ez az egyik. A másik, amit vagyok szerencsésen kijelenteni, az hogy a legundorítottabb kutatás után az augusztus 13-iki számban ez a cikk benne nincs (Zajos derűtség) lehet, hogy más számban benne van, de ebben nincs. (Derűtség.) A harmadik... (Zaj a szélsőbaloldalon. (Halljuk! Halljuk! Előnk ösengtet.)

Rakovszky István: Cirkuszban sem mulat így az ember!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem akartam ezt sértési szándékkal mondani...

Komjáthy Béla: Azt magam sem teszem fel!

Széll Kálmán miniszterelnök: De nekem ezt konstataciónom kellett. Lehet, hogy valamely más számban benne van és ha a t. képviselő ur olvasta, talán lesz szives engem utba igazítani, hogy hol és miképpen van az megírva, de ha benne van, arra nézve is tartozom kijelenteni, hogy nekem az ellen semmi legkisebb kifogásom sem lenne, hogy ha akarki a mi román hazánkfiaink és román testvéreink közül, akik ma passzivitásban vannak, eljőnne hozzám és arról beszélné nekem, hogy mikor és miképpen akarnak felhagyni a passzivitással. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon és a középben. Mozgás a szélső baloldalon.) Ismétlem, semmi kifogásom sem lenne az ellen; nem volna szabad kifogásomnak lenni, mert nekem kötelességem minden nézettől megismerkedni... (Élénk helyeslés jobb- és baloldalon.) Egy hang baloldalon: A törvény, törvény! Mozgás és zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! ... minden törekvést megismerni és én, igenis, akarki jőnne hozzám és nekem, mint aki ez idő szorint az ország ügyeit vezetem és vezetem felelősség mellett, amelylyel a felségnek és a parlamentnek tartozom, nyíltan megmondja és beszél velem erről, kötelességemnek tartanám vele igenis szöla eredni, vele beszélni. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Már aztá, hogy micsoda álláspontot foglalnék el, az attól függ, hogy mit mondana (Általános helyeslés.) és attól függ, hogy miképpen akarná. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Folyó Giza: Kötelességünk nekünk öket kibékíteni!

Széll Kálmán miniszterelnök: Mert bocsánatot kérek, bármi nézete legyen bárkinek a románoknak a passzivitás kérdésében elfoglalt álláspontjáról, de gondolom, az a nézete csak nem lehet, hogy a magyar embernek általában, vagy egy magyar miniszterelnöknek nem szabad meghallgatni, hogyha arról beszélni akarnak. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De ezt nem azért mondtam, hogy én a t. képviselő urral szemben magamat mentgessem arra nézve, hogy mivel mit beszéltem; hanem azért mondtam csak, mert nem látnám még akkor sem a vád jogosultságát, hogyha az a dolog megtörtént volna.

De kijelentem, hogy nem történt meg. (Derültség a baloldalon.)

Komjáthy Béla: *Est vártam!* (Halljuk! Halljuk!) Széll Kálmán miniszterelnök: Említette nekem, de nem román, hanem egy más, a közügyek terén szereplő férfi, hogy jó volna a románokkal a passzivitás elhagyásáról beszélni, de nálam senki sem jelentkezett a románok közül. Ugy vagyok ezzel a dologgal, t. ház, mint — talán fel fogja deríteni a t. képviselő urakat, ha egy egyszerű kis epizódú mondatok el, amely tegnap történt meg velem. (Halljuk! Halljuk!) Tegnap este a főrendiháznak egy román nemzetiségű és általában ismert, nagyrebessül, hazafias tagja találkozott velem a szabadelvűpártkörben; felém jött és beszélni akart velem s én erre azt mondtam: *Kérem, ma nem, majd ezután.* (Általános derültség.) Mert én nem akartam, hogy ha még csak messziről is látja valaki ezt a találkozást, kételkedjék abban, hogy ha állítom, hogy a mai napig se szót nekem erről román ember. Ezért történt, hogy tegnap azzal a román férfival nem álltam szóba, pedig tudja isten, micsoda ártatlan dolgot akart mondani. Ez a férfi jegyzője a főrendiháznak, *Gadl József* volt.

Ilyenek az effajta közlemények. Hogy volt-e ebben valami intenciózserűség, azt én nem tudhatom, de nekem kötelességem volt, nehogy valaki ebből akármiféle következtetést vonjon, a tényállást előadni úgy, amint történt. (Helyeslés a jobboldalon és a közepén.)

(Az igazi magyar politika.)

En azt tartom, hogy minden államellenes igazságot, törökvést ismételni kell fojtani, büntetni és el kell nyomni; de viszont azt tartom, hogy igazságot kell szolgálatni mindenkinél s igazságosan bánni mindenkiel (Helyeslés.), bármily nemzetiséghez tartozik. Üldözni nem szabad senkit, kulturális és gazdasági törökvést a törvény keretén belül illetni nem szabad. Engedékenységgel, kimélettel kell eljárni ott, ahol nincsen szükség az erőre és el kell járni szigorral, kiméletlenül ott, ahol arra szükség van. (Általános helyeslés.) En nem tévesztetem a két fogalmat össze.

Rakovszky István: *Mint Bánffy!* Széll Kálmán miniszterelnök: A képviselő ur beszédében okot adott nekem arra, hogy kételkedjem az ő felfogásának helyességében, abban, hogy ő nem téveszt-e össze. En nem. Szerintem *erély és erőszak* nem ugyanaz, mert minden erély, mihelyt nincs helyén, erőszak és én azt tartom, hogy az urbanus modor, a kimelés, tapintatos modor, amely azonban elveken nem tranziál és engedékenységet nem mutat, nem féltékenység és nem gyengeség. Az igazi erő nyugalommal párosul mindig.

Rakovszky István: Nem bizony! Széll Kálmán miniszterelnök: Sőt azt tartom, hogy annak az erélynek applikálása ott, mikor az nem szükséges, igaztatlanságra, nyugtalanságra mutat, amelyre a magyar államnak nincsen szüksége és idegesség és nyugtalanság tesz különösen bennünket, pedig nyugodtannak kell maradnunk, hogy egymást megértsük a hazának javára. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Élénk éljenzés és taps.) Azt tartom, t. képviselő ur, hogy az egységes magyar államnak úgy, a mint megjelöltem (Zaj. Halljuk! Halljuk!), a politikailag egységes magyar államnak és nemzetnek ki kell építkeznie azon irányban, amelyen megindult 1867-ben, szabadelvű intézményeivel és alkotásaival. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Erőt kell gyűjteni a nemzeti érdekek gondos ápolásával és mindenre és mindenkire kiterjeszteni szeretettel. Ezt tartom, igen, és ha ezt sikerül tenni, igen erőssé valik a magyar állam. Ennek az államnak nem szükséges senkit *féltetnie*, ennek *imponálnia* kell. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A magyar állam imponáljon és ne tartson rettegésben senkit, de eszközeje ki — a jó hazafiasnál könnyen fog menni — és követelje azaktól, akiknél erre szükség van, a tisztelget, az elismerést és a meghajlást. Ez az én eljárásomnak módusa és azt tartom, hogy ez a módszer igenis az egyedüli helyes módszer. A magyar állam így épüljön ki, így szervezkedjék és rendezkedjék be, akként gyűjtse erőt és izmosodjék, fejlődjék, hogy úgy álljon, mint egy erős vár, adjon akkor a magyar állam azoknak is, kik nem beszélnek a magyar nyelvet, akiknek más az anyanyelvük és akiknek eltérő a kiktől, hogy anyanyelvüket szeretik, rossz néven venni nem lehet, de e magyar hazának fia, lakályos helyet, hogy megelégedettek legyenek, jól érezzék magukat és megkívánják az államnak oltalmát. Saját érdekekkel kell idefűzni őket; (Igaz! Ugy van! a bal- és jobboldalon.) nem taszító erőket, de vonzó erőket kell ébreszteni és ezeket az erőket kell apólni, (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) amelyek idekössék és idevonazzák mindazokat, akik egy hazának különböző nyelvű fia. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Azt tartom, t. képviselő ur, *ez magyar politika is, meg okos politika is.* (Élénk taps a jobb- és baloldalon.) és én ezt a politikát követem. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Rakovszky István: *Tiszteletes politika! Nem Bánffy-féle!*

Széll Kálmán miniszterelnök: Az aztán nem áll, — és ezt csak közbevetőleg mondom *Melozor* Vilmos t. képviselő urnak — hogy ez a politika *faji politika*. Itt faji politikát nem visz senki és nem folytathat senki. Folytatja a politikailag egységes magyar nemzet a magyar állam politikáját, mely azonban nem akar üldözni, nem akar bántani, hanem nyugtatni, megnyerni, oltalmazni, kimélni és kielégíteni kíván, (Általános élénk helyeslés.) de magyar akar maradni és magyar fog maradni (Általános élénk helyeslés.) és még tulzott alkalmazásban sem lehet más — és itt védelemem Komjáthy Béla képviselő urat *Melozor* képviselő

urral szemben, mert azt hiszem, az a helyes és az igaz; mert én sem jobbra, sem balra nem hajlok el — mondom, *még tulzott alkalmazásban sem faji politika*. Erről itt beszélni senkinek sincs joga; még az is magyar nemzeti politika, bár tulvitt modorban, mely a Komjáthy képviselő ur politikája. Hozzáteszem ehhez, hogy itt faji politika nincs, ez országban nem szabad még a netalán tulvitt szoviniztikus magyar politikai irányzatot sem úgy kezelni, hogy az faji politika. De azt a kijelentését, amelyben koncedálja, mondja és erősíti, hogy a szász nemzetiségű hazánkiai nem akarnak semmit, ami a magyar állam ellen van és magyarellen, elismeréssel fogadom és örvendek, hogy a haza hí fiainak mondják magukat. Reméljük, hogy így is lesz.

Ezzel befejeztem beszédemet. Számot adtam (Halljuk! Halljuk!) azokról a dolgokról, amelyeket itt egyenként, mint konkrét eseteket, Komjáthy képviselő ur ellenem vádképpen fölhozott és amelyekre nézve most csak azt mondom és a tisztelt képviselő urnak figyelmébe ajánlom: *qui minimum probat, nihil probat*: (Általános helyeslés.) a tisztelt képviselő ur sokat állított, de semmit sem bizonyított. Én hitvallást tettem, nem ma, már akkor is, mikor ide jöttem. Ha a tisztelt képviselő ur kérdést intézett volna hozzám, hogy azokat a kijelentéseket, amelyeket, amikor megkezdtem működésemet, bővebben magyarázom, akkor is, később is megtettem volna. De a képviselő ur vádolt, vádolt súlyosan, vádolt érdemtellenül. E vádra feleltem. (Hosszantartó élénk helyeslés, szünni nem akaró általános éljenzés és hosszas taps a jobb- és baloldalon. A miniszterelnököt mindenfelől üdvözlék.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Személyes kérdésben.)

Komjáthy Béla személyes kérdésben kér szót s azzal kezd, hogy a miniszterelnök hangja teljesen olyan volt, mintha ő a legutóbbi beszédében ellene tényleg vádakat emelt volna, holott kijelentette és kijelenti, hogy ő a nemzetiségi kérdésben a miniszterelnök ellen vádaskodni nem akart és nem is akar. Az sem áll, mintha ő a miniszterelnököt talán hazafiatlansággal vádolná, ő csak azt mondotta, hogy ebben a tekintetben nincs neki vezérítő gondolata. A miniszterelnök úgy tüntette őt fel, mintha ő talán a múlt kormány nemzetiségi politikáját védelmezné. Széll Kálmán miniszterelnök: *En azt nem mondtam!*

Biró Lajos: *En megvallom, hogy igen!* Széll Kálmán miniszterelnök: Lehet, hogy beszéde talán nem volt valami kiváló szép oráció, de azt az egyet kijelenti, hogy legjobb meggyőződésével, mert hazafias érzelmmel szólott. Lehet, hogy némely adatkra nézve tévedett, de a miniszterelnök beszédéből magából kiolvasható, hogy ő neki igen is sok tekintetben igaza volt s azok a rektifikációk, amelyeket a miniszterelnököt hallott, a valóságban, a tényekben mit se változtatnak. Elismeri, hogy a miniszterelnök szép beszéde és logikája rá nagy hatással volt, de meggyőződésében őt ez meg nem ingatja. Oly szelítéstől, aminőt most kapott, nem fél.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ami Komjáthy-nak legutolsó megjegyzését illeti, azt a kis életem t. i. hogy ilyen szelítéstől nem fél, — másfél fél, a fizikailag (Derültség.) erre nézve megnyugtathatom, hogy ez a beszéd, ha tőlem származott is, a két *ll*-estől, nem akart szelítést tenni; ez egyszerűen argumentumainak, vádjainak, szemrehányásainak a széthányása akart lenni, azután redukálása akart lenni a való tényállásra, azoknak, amiket talán helytelen információ folytán ellenem felhozott. Én a tisztelt képviselő ur személyével nem is foglalkoztam, azzal nekem nincs semmi dolgom; sem megtámadni, sem bántani nem akartam, ülni még kevésbé, de az általa mondottakat, azokat a vádakat, szemrehányásokat igenis vissza akartam utasítani s azt máskor is meg fogom tenni. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ami pedig a t. képviselő urnak azt a megjegyzését illeti, hogy hiszen engem nem bántott személyesen, csak a miniszterelnököt, hát ez idő szerint nem lehet elválasztani tőlem a miniszterelnököt. En megengedem, hogy a t. képviselő ur szeretne elválasztani, talán én is, de ma még nem lehet. (Derültség.) Ha tehát a miniszterelnököt bántja, bizony bánt engem is. Jozsa van hozzá, de csak objektive és igazságosan, (Helyeslés a jobboldalon.) és ha nem így teszi, akkor nincs hozzá joga. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy úgy beszéltem, mintha azt akartam volna bizonyítani, hogy a t. képviselő ur az *előbbi kormányt* tédí és hogy én az *előbbi kormányt* akarom itt ezekben a kérdésekben bántani, vagy leszállítani. Hivatkozom mindenkire, aki a t. Házban az én beszédemet végighallgatta, hogy én nem beszéltem egy szót sem az *előbbi kormányról* (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) én az eddigi gyakorlatról beszéltem én citáltam a hetvenes és kilencvenes évek elejéről származó rendeleteket. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Én az eddigi gyakorlatról beszéltem és kellett beszélnem róla, mert a t. képviselő ur azt akarta rám bizonyítani, hogy amit 1898-ban jól csináltak, azt én rosszul csináltam meg. Nem azt mondtam én, hogy a képviselő ur ferdit. En azt mondtam, hogy ez a tényeknek a tényálláshoz képest nem helyes elcádas, a tényeknek elferditése. Az lehet, hogy helytelen információk alapján tette, a szándékot a t. képviselő urnak nem imputálom, mondtam, hogy a t. képviselő ur információja talán rossz volt.

(A vita folytatása.)

Tóth János jegyző: *Kálmán Károly!* (Zajos felkiáltások: *Holnap! Ma!*)

Elnök: A képviselő ur beszélni kíván. Tessék meghallgatni. Üsented kérek. (Nagy zaj. Felkiáltások: *Ma! Holnap!*)

Kálmán Károly: Elmondja a néppárt keletke-

zésének történetét. A néppárt élje a keresztény Magyarországot helyreállítani. Áldja a magyarok Istenét, hogy engedte meghallani a jog, törvény és igazság szótát. De azért a néppárt nem szavazza meg a költségvetést, mert mutat ugyan a kormány javulási szándékot, de lényeges javulást nem látunk. Kifejti a néppárt programját. Követeljük a katolikus autonómiát.

Visontai Soma: *Nagyon helyes!*

Kálmán Károly: Konstatálja, hogy amiért a néppártot üldözték és gáncolták, azt a nemzetiségi politikát a miniszterelnök ma oly gyönyörű beszédben tette magáévá, hogy a leglelkesebb néppárti szónok nem tudna külön beszédet mondani. (Vihaszos derültség.) Miután azonban a miniszterelnök nem írta ki még a korrupciót és a katolikus vallást sértő egyházpolitikai törvényeket hatályon kívül nem helyezte, sőt azokat a kancellarparagraffussal tetézte, a költségvetést el nem fogadhatja. (Éljenzés a baloldalon.)

Elnök: A vita folytatását holnapra halasztja s az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Széll Kálmán Bécsben. Mint előre jeleztük, Széll Kálmán miniszterelnök holnap szombaton este Bécsbe utazik, hogy ő felségének a tárcáit érintő ügyekről referáljon. A miniszterelnök már vasárnap visszatér, hogy hétfőn jelen lehessen a költségvetés tárgyalásán.

Ováció a szabadelvűpártban. A miniszterelnök mai nagy parlamenti sikere szép bizalmi manifesztációra adott alkalmat a szabadelvűpártban. A ma esti konferencián nem kisebb ember fejezte ki a többségnek vezéréhez való ragaszkodását és bizalmát, mint gróf Apponyi Albert, s a párttagok, akik ma a szokottnál is nagyobb számban jelentek meg, riadó lelkesedéssel csatlakoztak ehhez a nyilatkozathoz. Ez az igazán szép, meleg és spontán ünneplés, a maga egyszerűségében megkapó bizonyítéka volt annak, hogy a párt immár teljesen egybeforrott és mindazok az elemek, amelyekből a többség alakult, egyforma odaadással támogatják Széll Kálmán győzelmes politikáját. A pártértekezlet következőképpen folyt le:

Az országgyűlési szabadelvű párt báró Podmaniczky Frigyes elnöke alatt ma este értekezletet tartott, melynek napirendjére az ugynevezett kisebb költségvetési fejezetek s a belügyi tárcza költségvetése volt kitűzve. A napirend előtt felszólt gróf Apponyi Albert és javaslatba hozta, hogy a párt fejezze ki elismerését és köszönetét azért a meleg hazafizától és mély bölcseségtől áthatott beszédért, melyen a miniszterelnök ma a Ház ülésében kifejtette a nemzetiségi kérdésben a magyar nemzeti politikának mindenkor állandóan követendő alapelveit. (Hosszantartó általános helyeslés és lelkes éljenzés.)

Elnök kijelenti, hogy a pártértekezlet egyhangú határozattal magáévá tette gróf Apponyi javaslatát.

Széll Kálmán miniszterelnök mélyen megindulva mondott köszönetet. Átértzi Apponyi szavainak és a párt részéről nyilvánult visszhangjuknak a jelentőségét és értékét. Soha meg nem szűnő köszönettel és hálával tölti el ez őt a párt és annak tagjai iránt. Nagy öröme szolgál, hogy egy fontos és kényes kérdésben sikerült a párt osztatlan helyesléssel találkozni. Ez a legnagyobb jutalom, amely érhető; ebből merit erőt sok fáradsággal járó munkálkodásra ama feladatokhoz, melyek előtte állanak. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Az értekezlet ezután tárgyalás alá vette s minden vita nélkül elfogadta a kisebb költségvetési fejezeteket (előadó Szabó Imre) s a belügyi tárcza költségvetését (előadó Gajári Ödön.) Ezzel az értekezlet véget ért.

A locke. Az az embertelen akció, amely Budapest főváros székházából az államvasutak derék tisztikara ellen megindult, kiméletlen visszautasításra talált Nagyvárad városában. A kőrösparti város is megkapta a főváros táviratát, amely tiltakozásra szólítja föl a vidéki városokat a kereskedelmi miniszter törvényjavaslata ellen és mint levezetők táviratozza, Nagyvárad város mai közgyűlése a táviratra azzal a határozattal felelt, hogy a főváros körlevelét *nem pártolja*. Üdvözljük a nagyváradiakat ezért a rokonszenves határozatukért, amely reményt nyújt arra, hogy a többi vidéki városok is úgy fognak elbánni azzal az agitációval, amely nem méltó az ország első törvényhatóságához és ahhoz a szerephez, amelyet Budapest az ország politikai és társadalmi életében magának joggal vindikálhat.

A képviselőház mentelmi bizottsága Chorin Ferenc elnöke alatt ma ülést tartott, amelyen Kabós Ferenc előadása mellett elintézte Kubik Béla (párba) miatt kiszabott büntetés végrehajtása, Olay Lajos és Meszlény Pál (párba) vétsége, Bartha Miklós (beesü-

letsértés) és Várossy Gyula (gondatlanság által okozott súlyos testi sértés) mentelmi ügyeit, melyekben a mentelmi jog felfüggesztésének javaslatba hozását határozta el. Tárgyalta továbbá a bizottság *Somssich* Andor (kaszánrendőri kihágás) és báró *Fidák* Miklós mentelmi ügyeit, amelyekre nézve nem javasolta a bizottság a mentelmi jog felfüggesztését, minthogy a bírósági megkeresések nem voltak kellően felszervezve. *Dartha* Miklós második mentelmi ügyében (saját utján elkövetett becsületéért) a bizottság zaklatást látván, szintén nem javasolja a mentelmi jog felfüggesztését. *Hoek* János mentelmi ügyének a tárgyalását (rendőri közeg tetleges bántalmazása) a mai ülésről elhalasztotta a bizottság.

Gróf Tisza István nyilatkozata. Gróf Tisza István országyűlési képviselő a következő levelet intézte lapunk főszerkesztőjéhez:

Tisztelt barátom!

Becses lapod mai száma, midőn elismeréssel emlékszik meg a nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontomról, egyúttal némi ellentétet keres a mostani jobb nemzetiségi politika s az általam támogatott multnak nemzetiségi politikája között.

A mult megítélésében nagyon eltérhetnek nézetünk egymástól; én tisztelem a te meggyőződésedet a nélkül, hogy csak egy szemernyit is feladnék a magaméból. A történelmi majd meghozza a maga objektív ítéletét, valószínűleg valahol kettőnk felfogása között.

E téren időszertülnének, sőt a közérdekre nézve károsnak tartanám a polémiát, tartózkodom is tőle, csak arra kérek, ne keressünk ellentétet ott is, hol az a valóságban nem létezik.

A magyar nemzetiségi politika tradicionális politika, annak nüanszai módosulhatnak a vezető férfiak egyéni tulajdonságai szerint, alapelvei azonban ott gyökereznek történelmi fejlődésünk, alkotmányunk s egész közfelfogásunk mélyében; azokat vezérférfiak, kormányok és pártok bukása vagy válása sem érintheti.

Ami pedig csekély személyem működését illeti, mióta csak részt veszek a közéletben, ezt a politikát, a hazafias érzelmű nemzetiségi honpolgárokkal való testvéri egyetértés politikáját hirdetem és szolgáltam szóval és tettel egyaránt.

Szükségét éreztem e tényekre reámutatni, mert éppen a nemzetiségi béke s idegenajku polgártársaink nyugalmának és bizalmának megőrzése szempontjából nem szabad azon igazságot elhomályosítanunk, hogy a velők szemben követendő eljárás tekintetében a magyar közélet minden számottevő tényezője pártkülönbség nélkül egyetért.

Tisztelő hived

Tisza István.

A pénzügyi bizottság február hó 10-ikén délután 5 órakor ülést tart, melyben tárgyalás alá kerül az 1893. évi IV. törvények némely intézkedésének kiegészítéséről szóló törvényjavaslat.

A katolikus autonómia.

— A kongresszus nyolcadik napja. —

Buda pest, február 9.

Fordulóponthoz érkezett ma az autonómiai kongresszus. Befojtették az általános vitát, de szavazásra ma még nem került a sor, mert az elnök huszonöt tag kérésére holnapra halasztotta el a szavazást. A vitában ma dr. *Pásztélyi* Jenő, gróf *Zichy* Nándor és dr. *Kanócz* István vettek részt. Majd *Hoványi* Gyula a többségi és dr. *Gyórfy* Gyula a kisebbségi javaslat előadói tartották meg záróbeszégeiket és *Vasary* Kolos bíboros, a kongresszus elnöke, a vitát berekesztette. A kongresszus mai napjáról tudósítunk a következőket jelenti:

A mai ülésen *Vasary* Kolos hercegprímás elnököt. Az első szónok:

Dr. Pásztélyi Jenő: A görög-katolikusok még inkább érzik az autonómia szükségét épp úgy, mint a kongruát. A többségi javaslatot fogadja el a részletes tárgyalás alapjául, mely a katolikusok társadalmi egyesülését jobban előmozdítaná. Az egyházi megváltást szervező helyet is az egyházmegyei főtanácsot pártolja. Horanszky indítványának halasztó részét elfogadja.

Gróf *Zichy* Nándornak csak olyan autonómia kell, mely működésre képes. (Helyeslés.) Ennélfogva az autonómiának kellő hatáskörre van szüksége. Nézet szerint a katolikus vagyon kezelésének kizárólag katolikus kezében kell lenni. A miniszter kezében nem maradhat, mert az csak véletlenül katolikus. Kívánja, hogy a katolikus érdekek vezetése szintén katolikus szervezetben összpontosuljon. Ezért követeli az alapok és alapítványok kiadását. (Tetszés.) A tanügyet kizárólag az autonómiának vindikalja. A főpapi kinevezésekre nézve azonban belátja, hogy az államnak bizonyos res-

pektálendő érdekei vannak a püspöki kinevezések körül. Ámde annak a kijelölése, hogy ki legyen a katolikus püspök, nem ítéltető oda egy protestáns miniszterelnöknek. Kell tehát, hogy a kijelölés dolgában az első szó a katolikus közönséget illesse meg. Püspöki szék betöltését világi vonatkozású ügynek nevezni nem lehet. Ezért az erre vonatkozó jogot az autonómia statutumai közé sem lehet bevonní. Ezután azt fejteti ki, hogy minden egyházmegyei kormányzat ügyben a püspöknek kell adni az utolsó szót. A püspököt pedig leszavazni nem szabad! (Ellemondás.)

Ugron Gábor: Miért ne? Hisz nem istenek. Még nem is féltésenek.

Gróf *Zichy* Nándor: Nem bomlasztani, hanem erősíteni kell a katolicizmust. Végül kijelenti, hogy a 27-es bizottság javaslatát fogadja el. (Helyeslés.)

Hoványi József kijelenti, hogy öt egyik javaslat sem elégteli ki. A többségi javaslat túlzott, opportunisztikus. Horanszkyt úgy ismeri, mint aki nem lehet az autonómia kunktátora. Ezért bizalommal elfogadja Horanszky indítványát. (Helyeslés.)

Kanócz István belügyminiszteri osztálytanácsos: Dúdekkal szemben hirdeti, hogy a magyar katolikus püspök társadalmi képessége magasabban áll, mint bármely más országbeli püspöké. Célserzési szempontból a többségi javaslatát pártolja, de Horanszky indítványát nem fogadja el.

Elnök a vitát bezárja, miután szólásra senki sem jelentkezett. Következnek a záróbeszédok.

Dr. Hoványi Gyula előadó a többségi javaslatát mellett szólal fel és polemizál a szónokokkal. Vádkepp említették fel — ugymond — hogy a többségi munkálata átlette a királyi leiratban kijelölt határokat, ezek a határok azonban nem olyan bizonyosok. A pertraktációknak nem az az értelmük, hogy azok végzetével huzzuk meg az autonómia határvonalait; e határvonalak már léteznek, mi csak konstataálni akarjuk azt, hol vannak azok. Ennek konstataálására pedig nem illetékes a kongresszus egymaga. Kívánja a görög-katolikus románok belépését. Végül Horanszky Nándor indítványát elfogadásra ajánlja. (Helyeslés.)

Gyórfy Gyula hosszabb beszédében a kisebbségi javaslat mellett szólal fel. Hoványi beszédére reflektálva, konstataálja, hogy egyetlen paragrafus sincs a többségi tervezetben, amelyet az 1871-iki tervezetből vettek volna át.

Hoványi Gyula: Van! Igenis van!

Gyórfy Gyula: Akkor csak egy van. Ez épp olyan, mint amikor a jogászgyerek hazaküldött egy gombot, hogy olthoz varrjanak rá nadrágot. (Derültség.) A kisebbségi tervezet alkalmas arra, hogy a román katolikusok bevonassanak. Ez nemzeti érdek. *Timon* Ákosnak válaszul, konstataálja, hogy *Timon* a 27-es bizottságban mindig a kisebbséggel szavazott. Sőt *Timon* Ákosnak egy indítványát is felvették a kisebbségi javaslatba, most *Timon* mégis ellene szavaz. (Derültség.) Tervezésen alapszik — ugymond — gróf *Apponyi* azon aggodalma is, melyet gróf *Apponyi* az egyházmegyei önkormányzati szervezetről írt táplál. Mert szülő nézete szerint a kormányzati egység megővéséről a kisebbségi tervezetben is gondoskodtak. Ha *Horanszky* alkudozni akar, akkor ugyan minek áll elő mindiárt a miniummal. Miért nem kér többet. *Schlauch* bíbornokkal szemben megjegyzi, hogy a bíbornok szeretné az erdélyi autonómiát kiterjeszteni az egész országra. De akkor ő eminenciája miatt szavaz a többségi javaslat mellett, hisz abból az egyházmegyei autonómia egészen ki van hagyva. (Tetszés.) Célzást tesz arra, hogy a püspökök nem akarják az autonómiát. (Ellemondás.)

Dessewffy Sándor csanádi püspök: Igenis. Tényleg akarunk autonómiát! Ezt a hercegprímás is kijelentette! (Ugy van!)

Gyórfy Gyula örömmel veszi tudomásul ezt a kijelentést. Mert azt akarja, hogy a püspöki kar ne csak fénykedjék, hanem meletet is áraszson hivatára. Egyesüljön azokkal. A kisebbségi javaslatot ajánlja. (Helyeslés balfelől.)

Timon Ákos személyes kérdésben szólni akar. (Óriási zaj! Eláll! Eláll!)

Zmeekál Zoltán: Nem hallgatjuk meg!
Márkus József főpolgármester: Meg kell hallgatni! (Ugy van!) Joga van szólni! (Ugy van! Ugy van!)

Timon Ákos röviden kijelenti, nem áll az, hogy ő a hatáskör kérdésében a kisebbséggel szavazott volna a 27-es bizottságban. (Helyeslés.)

Elnök kijelenti, hogy 25 tag a szavazásnak holnapra való halasztását kérte. Ennélfogva elrendeli, hogy holnap délelőtt 11 órakor tartandó ülés elején megejtik a szavazást. Az ülést délután 2 órakor berekesztí.

KÜLFÖLD.

Császár és pápa. *Vilmos* császár és *Leo* pápa közt rövid tartamu konfliktus tört ki, amely csak ma simult el. A német császár ugyanis Rómában protestáns templomot akar építtetni, hogy a Rómában lakó, több ezere menő német alattvaló méltó helyen végezhesse az istentiszteletet. A Vatikánban nagyon kellemetlenül hatott a német császárnak ez a terve és a pápai diplomácia minden követ megmozdított, hogy a terv dugába dőljön. Ez sikerült is. A német császár elejtette a protestáns templom építési tervét. A Vatikán és Németország közt egyezség jött létre, melynek értelmében a római protestáns templom építésének eszméjét elejtik, viszont a Vatikán kötelezi magát, hogy a strassburzi egyetemen katolikus

teológiai fakultást állít és rábíra a centrum-pártot, hogy mindenben támogassa a német császár terveit, első sorban pedig a flotta-javaslatot.

A klerikálisok harca a köztársasággal. Amióta *Waldeck-Rousseau* először belenyúlt a klerikálisok darrászkébe, a klerikálisok harca a köztársaság ellen egyre tart. Valóságos guerilla-harc ez, amely a legcsekélyebbnek látszó fegyvert is tűzbe viszi. Tanuskodik erről a következő eset: Néhány nappal ezelőtt az olasz határon egy háromszáz emberből álló és Rómába tartó francia zarándoktorsaságnak meglagadták az olasz határon való átépést, állítólag azért mert a zarándokok nem voltak beoltva. Az olasz kormány ez az intézkedése nagyon megharagította a franciaországi klerikális köröket és sajtójuk él is az alkalommal, hogy heves támadást intézzen Olaszország ellen, ami annál könnyebb, mert az a hir van elterjedve, hogy Olaszország szövetségre készül lépni Angliával. A francia klerikálisok kapnak az alkalom s ugy a belső, mint a külső politika terén támadást intéznek a kormány ellen, amelyet minden áron meg akarnak buktatni, hogy a kongregációkat megmenthessék. Az ex-i érsek levele nem egyéb provokációnál, amelynek az a célja, hogy a kormányt zavarba hozza. A köztársasági sajtó energikus intézkedéseket követel a renitens egyházfejelmek ellen. A *Waldeck-Rousseau*-minisztérium fontos erőpróba előtt van.

Brüsszelből jelentik, hogy számos francia kongregáció, amelynek fölösztatása legközelebb várható, a belga-francia határon házakat és telkeket igyekszik vásárolni, hogy vagyonát a köztársasági fiiskus elöl megmenthesse és hogy onnan folytathassa agitációját a köztársaság ellen.

Páris, február 9.

Egyházfejedelem még alig támadott valaha egy minisztériumot, mint azt tegnap *Gouthe-Soulard*, az aixi érsek tette a *La Croix* című újságban. Az érseknek a lapban közölt levele válasza *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök amaz intézkedésére, amelylyel az aixi érseknek és más püspököknek fizetését lefoglaltatta. A pörlekedő érsek levelének legérdekesebb része ez:

Büszke vagyok arra, hogy a kormány velem szigorubban bánik, mint kartársaimmal. Hogyha a miniszter azt állítja, hogy már *Waldeck-Rousseau* ur elődje is megintették, úgy fölszóitom, hogy bizonyítsa be ezt az állítását. Sohasem zavartam meg egyetlen szóval vagy egyetlen célzással a világi hatóságokhoz való viszonyt, a vallásügyi miniszternek állítása tehát szemtelen, alávaló hazugság, otromba sértés, amelyet visszavágok szerzőjének arcába. Az, aki az ország törvényét megsérti, *Waldeck-Rousseau*, mert ellopja tőlem fizetésemel, amely a képviselőtestületek által többször elismert állami tartozás és kötelezettséget alkot, sőt miután konkordátum alapul, még az adóssághál is több és államtörvénynyel ér föl.

Az aix-i érsek ezután kijelenti, hogy *Waldeck-Rousseau* példáját követte és ő is irt a pápának. Az érsek a következő szavakkal fejezi be levelét:

A miniszter levele annyira impertinens, hogy azt hiszem, nem írta volna alá, ha annyi fáradságot vett volna magának, hogy előbb elolvassa. Megteszem ezt a mindenesetre platonikus fönttartást megémnek, a katolikus Loirenak szenátoráért, amely cseppet sem lehet büszke arra, hogy ezt az embert beválasztotta a szenátusba. *Waldeck-Rousseau* azzal, hogy járandóságunkat elrabolta, oly gyalázatos tettet követett el, amely ét minden emberi nyelven átkvalifikálni fogja.

A háboru.

Buda pest, február 9.

Az angol hadügyminisztérium szavát állja: nem ad ki komünikét *Roberts* csapatainak mozdulatairól. A haretérről tegnap délután óta egyetlen magántúvrat sem érkezett. A hivatalos körök erősen reménykednek s biznak abban, hogy *Roberts* hadművelete diadalal fog végződni. A *Daily Mail*-nek *Ladysmith*-ből keddről azt jelentik, hogy a boerok nehéz trainjüket a határszorosok felé visszazsallítják. Néhány *Creuzot* ágyut, amelylyel eddig a várost bombázták, a Tugelához irányították. A *Times* azt hiszi, hogy *Roberts* Sterkstromban fogja berendezni főhadiszállását s hogy már a legközelebbi napokban elfoglalja *Narwal* pontot. *Roberts*nek az a célja, hogy a boerokat *Colesberg* mellett elvágja s hogy azután huszonöt ezer emberrel *Oranje* szabadállamba benyomuljon. A *Times* most már *Buller* hadműveletének, *Roberts* tervére való tekintettel csak másodrendű fontosságot tulajdonít.

London, február 9.

Buller előnyomulásáról semmiféle újabb hir nem érkezett. A *Times* már kezdi az angol kö-

zónságot arra előkészíteni, hogy *Buller* újabb vállalkozása kudarcot vallhat. A lap kiemeli ugyanis, hogy még azzal nem ért el *Buller* semmit, ha be is jut Ladysmithbe; mert ez a boerok döntő veresége nélkül csak Ladysmithnek nagy áldozatok árán való felszabadítását jelenti.

A *Morning Post*nak jelentik február 6-iki kelettel Ladysmithből, hogy a boerok hétfőn minden nehéz ágyujukat a hegyekre hurcolták.

London, február 9.

A Reuter-ügynökség jelenti a boerok Ladysmith melletti főhadiszállásáról e hó 8-án reggel 9 órakor: Az angol csapatok, amelyek a Molensponit-közpöt megszűllva tartották, ma reggel feladták azt, miután a boerok tüzersege bombázta a köpjt. Az angolok a Tugela-folyón át visszavonultak előbbi állásaikba. Ma reggel a Tugela-folyó mellett megszakításokkal ágyuzás folyt.

London, február 9.

A hadügyi hivatalhoz esti 6 óra 45 perccig nem érkezett megerősítés *Buller* visszavonulásának.

London, február 9.

A Reuter-ügynökség jelenti a Ladysmith melletti boer főhadiszállásáról e hó 7-éről: A boerok tegnap tüzeltek egy páncélos vonatra, amely Chieveley-ből Colenso-ra ment. A vonat, amelyben 2000 ember volt, a támadás következtében kénytelen volt utját félbeszakítani. Colenso mellett és a Felső-Tugelánál ma reggel öt óra óta lövöldöznek.

London, február 9.

Mint hogy Natáiból nem érkeztek hírek, nagy nyugtalanság mutatkozik Londonban. Ma reggel az a hír volt elterjedve, hogy Ladysmithet felszabadították. Azt beszélték, hogy *Rothschild* egy erre vonatkozó táviratot kaptak, amit azonban *Rothschild* határozottan megcáfol. Este hét órakor azonban a leghatározottabban fellép az a hír, hogy *Buller*nek ismét vissza kellett vonulnia a Tugela-folyó partjához.

London, február 9.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Modder-Riverből tegnapi kelettel: *Macdonald* tábornok tegnap egész nap harcban állott az ellenséggel és a boeroknak a Koodos-heggyre intézett több támadását visszaverte. Az angolok vesztesége ötven ember.

London, február 9.

A *Standard*nak jelentik Durbanból 8-iki kelettel: Ideérkezett jelentések szerint a boerok Nondweinben, Zuluföld határán nagy tevékenységet fejtenek ki. E miatt odaküldtek egy önkéntes csapatot tüzerseggel az őrség támogatására és az ellenség előbbrenyomulásának megakadályozására.

London, február 9.

A *Daily Mail*nak jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel: Egy ideérkezett johannesburgi jelentés szerint semmi célja sincs annak, hogy távollevőkért meg akarják fizetni a bányajogokért járó illetékeket, mert a transvaali kormány mostanában nem fogad el ilyen fizetéseket.

London, február 9.

A Reuter-ügynökség jelenti Modder-Riverből e hó 8-áról, hogy *Methuen* lord elrendelte *Macdonald* visszavonulását a Modder folyóhoz. Ugyanez az ügynökség jelenti Fokvárosból tegnapi kelettel: Az idegen katonai csapatok holnap elutaznak Fokvárosból. A *Schwalbe* német cirkáló Port Elisabethbe érkezett.

Hír szerint a kormány 34 üteg beszerzését és számos ezred részére 3-ik zászlóalj alakítását tervezi.

London, február 9.

A kormány ma be akarja fejezni a felirati vitát.

London, február 9.

A parlament elé póthiteljavaslatot terjesztettek, amelyben 13 millió font sterlinget kérnek ama költségek fedezésére, melyek abból származnak, hogy az ez évi március 31-ikén végződő pénzügyi évben a háború következtében 120.000 emberrel többet toboroztak, valamint más katonai kiadások fedezésére.

Zürich, február 9.

A transvaali kormány a háború kitörése előtt a zürichi földrajzi intézetnél pontos délafrikai földrajzi képeket rendelt. A háború kitörése következtében azonban a térképeket már nem szállíthatták. Az angol kormány, erről értesülve, nagy erőlködéseket tett, hogy a térképeket magának megszerezze, de haszatlan volt minden fáradsága, mert az intézet kerekén megtagadta kérését. Most a transvaali kormány egy meghatalmazottja Zürichben volt és átvette a térképeket.

Berlin, február 9.

A császár tegnap kétszer meglátogatta az angol nagykövetet: délután és este. Második látogatása egy óra hosszat tartott. Előzetesen a külügyi hivatalban értekezett hosszabb ideig gróf Bülowval.

Antwerpen, február 9.

Az itteni újságok azt jelentik, hogy a *Iang-Cse* gőzhajón, amely néhány nappal ezelőtt indult el Mar-seilleből Délafrikába, *Chavette* francia tábornoknak két fia és még tizenkét jó családból való fiatal ember utazott el. Valamennyien be akarnak lépni a boer hadseregbe.

(Leyds.)

Brüsszel, február 9.

Leyds, aki ma ide visszaérkezett, teljes meglepedését fejezte ki berlini missziójának sikeréről. Bevallotta a misszió nagy politikai jelentőségét, de kijelentette, hogy egyelőre titokban kell azt tartania. Annál nagyobb lesz azonban a meglepetés később. *Leyds* rendületlenül meg van győződve arról, hogy Angliát a harcban legyőzik.

Páris, február 9.

A *Temps* berlini levelezője újabb beszélgetést folytatott *Leyds*-sal, aki az Egyesült-Államok esetleges közbenjáró kísérletéről hallgatott és a következőket mondotta:

Berlini utazásomnak nem volt különös politikai célja és így nem is lehet neki váratlan eredménye. Én éppugy vagyok Berlinben, mint Párisban, Brüsszelben és Pétervárot akkreditálva. En csak látogatást tettem Berlinben és éppen nem foglalkoztam közvetítési javaslatokkal, mint az újságok írják.

Néhány lap még azt is akarja tudni, hogy nemrég Pétervárot voltam. Ez nem igaz. De mint említettem, a pétervári kormánynál is akkreditálva vagyok és így csak természetes és valószínű, hogy Pétervárra is elutazom.

(Mommssen az angolokról.)

Egy ősmert angol hirlapíró, *Sidney Whitman* kérte *Mommssen* véleményét a délafrikai háborúról és a németeknek az angolokkal szemben táplált érzelmeiről. *Mommssen* hosszú levélben válaszolt, amely nem éppen hízelgő az angolokra nézve. Így ír a többi közt:

Fájdalom, nagyon is igaz, hogy az angolok és németek kölcsönös rokonszenve a legutóbbi félszázadban szomorúan elváltozott.

Midőn még fiatalember voltam, úgy tekintetem Angliára, mint a haladás mentevására, mint a politikai és szellemi szabadság hazájára. Németországban általában azt érezte mindenki, hogy az angolok boldogabbak a németeknél és hogy messze fölöttünk állanak a politika művészetében.

Most mindez elváltozott, illuzióink szertefoszlottak. Egyszerre megláttuk az angol rendszer sarkalatos hibáit, azt, hogy az angolok szinte lábál tapodják a legyőzött és általuk megvetett népeket; láttuk, hogy Angliában ma már csak a pénz beszél, hogy az angolok matrózai és a tenger hullámaira biztató hazájuk védelmét. Hivatkozom meghazudhatlan tanuként *Bismarck*-ra, aki nekem egy magánlevélben a következőket írta:

— Arra a kérdésére, vajjon érületlem muszka-e avagy nyugat-európai, a feleletem ez: porosz vagyok. Idegen országok közül csak Angliával és lakóival rokonszenvezek; olykor még ma sem tudok ettől megszabadulni, de az angolok semmiképp sem akarják nekünk megengedni, hogy őket szeressük.

Lám, ez igaz. Az angolok megtettek minden lehetőt, hogy meggyűlöltessék magukat a németekkel. S törekvésüket siker koronázta.

Amennyire én tudom, minden német szíve a boerokért dobog. Nemcsak azért, mert az a faj rokoúnk, hanem mert, fájdalom, a németek szívében az angolok gyűlölete nagy, s hozzáteszem: igazságtalan arányokat öltött. Ehhez járul még az is, hogy ez a háború nemcsak olyan szerencsétlenség, mint minden egyéb háború, hanem hozzá még becstelenség is. Az angol kormány egyszerűen megemeltelte *Jameson* rablókalandját. Ez lerántja a leplet az angolok erkölcsi és politikai romlottságáról és politikai és hadi gyöngegségükről.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról

idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mint hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyek a pénzüsszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatásukkal feltüntetni.

HIREK.

Hurrah!

Ne hulljon könny, legyen vidám az ének,
Mint messzeségből hangzó harci zaj!
Zokogjanak a lányok és a vénék,
God save the Queen! Kit bánt a tompa jaj,
Kit bánt, hogy jeltelen sok ifju sirja
S nem állíthat rá senki sírkövet?
Hip, hip, hurrah!... Egy bécsi hirlap írja:
Londonban elfogyott a gyászszövet.

Daloljunk dalt, új dalt a szent hazára,
Melyért megvívni és meghalni szép!
Legyen nagyobb, bármennyi vér az ára;
God save the Queen! S veszszen, ha kell, a nép!
Türelem az angol lapok papírja,
S ki rácáfoljon, nem jöhet követ;
Hip, hip, hurrah!... Egy bécsi hirlap írja:
Londonban elfogyott a gyászszövet.

Az ifju hősközt siratni dőre,
Meghalni Afrikában, — szép halál!
Ágyu dörog! A zászló leng! Előre!...
God save the Queen! Minden golyó talál!
Fel Albion! a míg a kassza bírja!
Fivért fivér, apát fiu követ!
Hip, hip, hurrah!... Egy bécsi hirlap írja:
Londonban elfogyott a gyászszövet.

Gyengéd anyáknak bántó, gyáva könnye,
A gyász, a jaj, a bátornak talány;
Inkább a ritka alkalmat köszönje!
God save the Queen! Hisz hős lett mind a hány!
A gyászszövetnek felszáll majd az ára;
Ágyu dörog, füttyül, sívít az ón!...
Daloljunk dalt, új dalt a szent hazára:
Hip, hip, hurrah! és Eljen Albión!

Latzkó Andor.

Előszó

a totalizátor jubileumához.

(Az itt következő elíket előszónak ajánlja e sorok írója A totalizátor jubileuma címmel — talán megjelenendő — nagy, képes díszmunkához, abból az alkalomból, hogy holnap este a totalizátor tisztviselői jubileárius banketre gyűlnek össze az Országos Kaszinó külön termében.)

A jelen év nagyfontosságú évforduló a budapesti lóversenyek történetében. Huszonöt éve, hogy Sárkány János Ferenc és K. Császár Ferenc a totalizátort szervezte. Huszonöt év nagy idő egy intézmény életében. A totalizátor tisztviselői megértették, hogy mivel tartoznak a negyedszázados multnak és jubilárius banketet rendeztek az Országos Kaszinó külön termében. Ünnepelelték a totalizátor igazgatóját, nagyságos K. Császár Ferenc urat és mindazokat, akik a jubiláló intézmény fejlődéséhez hozzájárultak.

Mikor abba a nagy munkába fogok, hogy tollal örökítem meg dicső intézményünk negyedszázados történetét, érzem gyarlóságomat és gyöngye szerszámom szinte föllázad a feladat magasztosságának érzetere. Közönséges acéltoll hogyan lenne képes a pragmatikus történetíró okokat kutató tárgyilagosságával megrögzíteni egy dicső mult megannyi sikerét?! Hiszen 1875. óta, a totalizátor ekkor működött legelőször a budapesti versenypályán, csupa diadal jelzi a lóversenypart e nélkülözhetetlen tartozékának működését. A diadalok megoszlanak; részben erkölcsi, részben anyagi hasznot jelent a totalizátor lóversenyeink életében. A tízes paripákat imádatos szeretettel környékezi most már a

szürke tömeg is, a néprétegek ama része, amely a totalizátor meghonosítása előtt egy versenylő előtt a világrt sem emelt volna kalapot. Ime, a nyereség erkölcsi oldala. Az anyagi hasznot gazdasági fejlődésünk mérlege mutatja. Mindezekkel egyébként bővebben foglalkozom e munkában, amely a Magyar Lovaregyesület békézsége folytán a tárgyhöz méltó díszszel jelenhetett meg.

E helyütt kell megemlékezni azokról a támadó hangokról, amelyek itt-ott fülhangzottak az elmúlt negyedszázad alatt a totalizátor ellen. A támadások visszapattantak az intézmény becsületlő tündöklő páncéljáról. Felénk röpültek a léha vádaskodás mérgezett nyilai, de hennünket soha sem érintettek. A vádak rem komolyak. Hallottuk, hogy a totalizátor lilopja a pénzt a szegény ember zsebéből. Nevetséges. Az objektív szemlélő előtt nem titok, hogy a szegényember önként viszi garasait a totalizátor bódéihoz, erőszakot egyetlen-egy esetben sem alkalmaztak a fogadások intézői. Éppen ilyen tendenciózus az a vád, hogy a totalizátor miatt igen sokan sikkasztottak, loptak, külföldre szöktek, sőt — nem egy esetben hallottuk — raboltak is. A történelem lapjai tanuskodnak mellettünk, hogy a totalizátor létezése előtt is sikkasztottak, loptak, raboltak és gyilkoltak a rossz nevelésű emberek, jobbára plebejusok. A játékszenvedélyt nem növeli, sőt ellenkezőleg kisebbíti a totalizátor. Mivel apró tétek nincsenek e kitűnő intézménynél, megázok az emberek is, akik azelőtt krajcárónként vesztették el vagyonukat, most ugyanezt az eredményt néhány perc alatt elérhetik. És ki tagadhatja, hogy az idő pénz? Ami pedig egynemű öszevgyek és árva könnyeit illeti, a totalizátor évenként adakozik tiszta nyereségéből a szegény-alap javára, holott semmi köze sincs ahhoz, ha valaki jónak látja öngyilkossággal befejezni az életét, mert valamely istállóba vetett bizodalma megrendült és a pénze elfogyott. Óriási erkölcsi missziót teljesített a totalizátor éppen azoknál, akiknek elfogyasztotta a pénzüket, mert rájuk parancsolt, hogy dolgozzanak, dolgozzanak, ha enni akarnak.

Ezek után, hogy a totalizátor a maga tündöklő nagyszerűségében áll előttünk, köszönetet mondok mindazoknak, akik e munka megjelenését elősegítették.

(H — u.)

Budapest, február 9.

— Személyi hír. Hegedűs Lóránt országgyűlési képviselő, a mint sajnálatos értesülünk, tegnap meghalás következtében megbetegedett és orvosai tanácsára több napig kénytelen lesz a szobában maradni.

— Hadgyakorlatok Galiciában. Lembergől jelentik, hogy az idén Közép-Galiciában lesznek a nagy császár-mánőverek, amelyeket báró Beck táborsernagy, a vezérkar főnöke fog vezetni. A főmanőverek Joslo és Krosno mellett lesznek. Az uralkodó főhadiszállása Krosnoban lesz. A manőverekben a lengyel, przemysli és krakkói hadtestek vesznek részt. Bevonják azonban a hadseregnek néhány külön osztályát is, amelyek az elmúlt galiciai hadtestek kötelekébe nem tartoznak.

— Henrik herceg utazása. Berlnből jelentik, hogy odaváló udvari körökből az a hír szivárgott ki, hogy Vilmos német császár a Khinából visszatérő Henrik herceg számára nagy fogadtatási ünnepélyt rendez. Henrik herceg Bécsből kedden délelőtt érkezik meg az enhalti pályaudvaron, ahol a császár személyesen fogadja.

A N. Fr. Pr. mai esti lapja Henrik herceg bécsi látogatásáról rendkívüli előkelő helyről eredő következő közleményt közli:

Henrik porosz herceg bécsi útját tisztán udvariassági ténynek tekinteni nem lehet. Igaz ugyan, hogy a királyi hercegnek osztrák és magyar tengerészeti altengernaggyá való kinevezése nyújt alkalmat a bécsi udvar meglátogatására, de azért ezzel a lépéssel azt is dokumentálni akarja a német-birodalom, hogy a monarchiával kötött szövetségi gyengítetlenül fennálló és rendíthetetlen bensőségben fenn fog állni továbbra is. Az a körülmény, hogy Henrik herceg hosszú útja után nem egyenesen családijához siet, hanem előbb — habar rövid időre — Bécsbe megy, először nagyra becsülni nem lehet. A herceg ez után közvetlenül a német császár és uralkodók közt fennálló benső egyetértésnek és kiváló fontosságú politikai missziót teljesít. Ebből persze nem

következik az, hogy részletes következtetéseket lehessen vonni a porosz herceg missziójából.

— Fejedelmi vendégek Olaszországban. Az olasz kormány és a római angol nagykövetség hivatalos értesítést kapott Viktória királynő olaszországi utazásáról. E szerint a királynő e hó 13-án Osbornéből Windsorba megy, ahonnan március 6-án, vagy 7-én indul el Bordigharába. A hesseni nagyhercegi pár holnap, 10-én Darmstadtból Rómába utazik, ahol meglátogatja az olasz királyi párt és a pápához is elmegy kihallgatásra. Rómából Nápolyba, innen pedig Capri-szigetére megy a nagyhercegi pár, ahol április végéig marad.

— Magyarok Khinában. Ilyenek is vannak. Khinában sok mostanság a vasutépítés és különösen sok kubikos munkásnak támadt az a badar ötlete, hogy ennél a munkánál keres bődögülést magának. Száz számsra teszik meg újabbban a roppant nagy utat magyar és osztrák munkások, hogy Khinába jussanak s — nagy csalódás vár rájuk. Egy a mennyei birodalomból nemrégiben hazaérkezett magyar ember beszéli, hogy abban a messze idegenben sok magyarral találkozott, aki mind nagy reménységgel ment ki munkát vállalni s az alacsony napszám mellett alig tud annyit megkeresni, amennyi a szűkös táplálkozására elég. Tehát Khinában se terem a fán az arany, hogy csak le kelljen szakítani, mint az éret szilvát. Ebből a hitből is jó lesz kiábrándulni, magyarok.

— Nero a cirkusz ellen. Nem valami ügyes kutatóról szól az ének, aki Nero császárnak valami cirkuszellenes nyilatkozatát ásta ki a mult idők homályából. Egyszerűen csak a következőkről van szó: Tegnap választották meg a párisi kamarában azt a bizottságot, amelynek feladata lesz tanulmányozni Bertrand képviselő törvényjavaslatát a bikaviadalok beállításáról. A bizottság egyik tagját Néronnak hívják és ő egyike a bikaviadalok legelkeseredettebb gyűlölőinek.

A francia kamara folyosóin Néron képviselő neve sok tréfára ad alkalmat:

— Nero a cirkusz játékok ellen! Ki hitte volna? — mondogatták.

— A Bátsmegyey ügy fordul. Dr. Bátsmegyey Imre, az a nevezetesen szolnoki alügyész, aki büzkö a maga ppszilonos nevére. Ebből a büszkeségéből a mi demokratikus érzésű világunk egy pár nappal eze őtt, amikor Bátsmegyey Imre és dr. Rosti Mihály alügyész közt az a furcsa háborúság kitört, nagy káoszt csinált. Az általános felzúdulás első percében teljesen elfogadható módon hitte el mindenki, hogy Bátsmegyeyt büntetésből helyezték át Temesvárra s hogy az ő főjelentése folytán lett hivatalos ügy ebből a tisztára privát jellegű afférból. Arról is szó volt akkortájt, hogy Bátsmegyeyt a nemrég nyugalomba vonult Tóth Mór is följelentette a főügyésznél. Most egy szolnoki tudósítás nyomán arról értesülünk, hogy a följelentést Rosti Mihály tette meg a főügyésznél s hogy Tóth Mór és Bátsmegyey közt soha sem volt semmi konfliktus.

— Az influenza és a zarándoklások. Rómából jelentik, hogy a Vatikán az influenza járvány miatt, az olasz belügyminiszter meghallgatásával elhatározta, hogy az e hóra tervezett római zarándoklásokat elhalasztatja. Erről már értesítették az összes bizottságokat. Így az e hóra tervezett magyarországi zarándoklás is elmarad.

— Katonaorvosok látogatása. Két héttel ezelőtt dr. Apt főorvos a Katonai Tudományos Egyesületben felvételért tartott az elmegyógyászatról. Ennek gyakorlati demonstrálása előjából Laufener professzor a helyőrség katona- és honvéderosvost meghívta a klinika megtekintésére. A vendégek Bernolák és Bartha vezértörzserosvok, Vollezes, Jeggler, Nagy és Nusz fő-törzserosvokkal ellükön ugyszólván teljes számban megjelentek. Az intézetben az érkezőket Décsi asszisztens, Kinger és Spicz segéderosvok, továbbá Apt főorvos fogadták. Laufener áttekinthető képet nyújtott az összes ismert elmeképzésmódról és mindegyikről egy-egy tipikus példát mutatott be. Különösen lekötötte a hallgatóság figyelmét egyes érdekes, ugynevezett katamatis betegek sajátzserű viselkedése. A nagyüzemi hallgatóság a tudós professzor élvezetes előadását zajos éljenzéssel fogadta.

— Megszokott borkereskedő. Weltmann borkereskedő, aki néhány nappal ezelőtt Bécsből megszokott és aztán Budapeslen letartóztattak, a bécsi törvényszék megkeresésére szabadon bocsátották. Weltmann apósa ugyanis kifizette vejenek adósságait.

— Házasság. Zipernovszky Fülöp magyar királyi államvasuti főmérnök február 12-én este 6 órakor a belvárosi templomban tartja esküvőjét Klavidi Irma kassaszonyval, özvegy Klavidi Vilmosné urnó leányával.

Dr. Tolnai Béla ezredorvos, Tolnai Lajosnak, ismert regényíróknak a fia, az erzsébet-városi plébánia-templomban tegnap vezette oltárhoz Szabó Emma fővárosi tanítónő, Szabó Károly székes-fővárosi tanácsnok nővérét.

Neuhäus Gyula kereskedő e hónap 4-én eljegyezte Knapp David lévai mezőgazdasági gépraktáros leányát. Fridát.

— A városháza. Egy régi közmondás igazolására a tanácsnak is ebéd közben jött meg az étvágya. Amint a város berendezte néhány hivatalát a régi rendeltetéséből kivetkőzött Károly-kaszárnyába, arra a tudatra ébredt, és igen helyesen, hogy a roppant épületben hajlékot adhatna mindazoknak a százfelé szétszórt hivataloknak, amelyekért most drága házbért fizet. Természetesen át kell alakítani a Károly-kaszárnya többi részét is és erre a célra kérte ma a tanács a pénzügyi bizottságban az 1,300,000 kor. költség fedezetét. Az átalakítással nemcsak az összes olyan hivatalok elhelyezhetők, amelyek most bérelt helyiségekben vannak, de ide lehet áttenni az új városházán levő hivatalokat, a kereskedelmi muzeumot, s a gazdasági hivatal, valamint a városi javító műhelyet is. Az ügyosztály jelentése szerint a bérelt helyiségekben való kiköltözéssel évi 72,000 frt lesz megtakarítható, eltekintve attól, hogy a Károly-kaszárnyában nagyobb helyiségek állnak majd a hivatalok rendelkezésére. A pénzügyi-bizottság egyhangulag megszavazta a költségeket és a főszámvevő javaslatára a 100 millió kölcsön terhére utalta. A pénzügyi bizottság e határozathoz nyilván hozzá fog járulni a közgyűlés is és akkor, remélhetőleg, örökre letűnik Halmos polgármesternek az a terve, hogy az új, monumentális városháza a Károly-kaszárnya helyén építtessék föl. Annak idején mi egyedül képviseltük a sajtóban azt az álláspontot, hogy az új városháza azon a környéken az ország fővárosához méltóan föl nem építhető. Ez az álláspontunk ma is és örvendünk, hogy ezuttal oly átalakulás készül a Károly-kaszárnyában, amely a polgármester ideájának megvalósítását belátható időre lehetetlenné teszi. Ez azonban nem zárja ki azt, sőt óhajtható volna, hogy már most foglalkozzék a tanács oly székház építésének gondolatával, amely a maga fejével és nagyszerűségével méltóan reprezentálja Magyarországot szép fővárosát. Szükség van erre azért is, mert az új monumentális székház csak a belvárosi Dunaparton építhető föl, ahol az eskütéri hid hatalmas ívei, a méltóságos folyam, a majdan felépítendő Pantheon, az új belvárosi plébánia-templom és az új Belváros világhíros építkezése gondoskodik a megfelelő környezetről. Biztositanunk kell már most a kegyesrendiek házában telkét, a Petőfi-térrel és a Városház-térrel az új városháza céljaira, nehogy később milliók árán kelljen kisajátítani azt, amit minden előrelátás nélkül felépíteni engedünk.

— Elzász-Lotharingia a világkiállításon. A német birodalom kiállítói között nagyon kevés Elzász-Lotharingia-beli iparos neve található. Harmíncketten állítanak ki Elzászból és kilencen Lotharingiából. A textil-iparosok és a bányászok közül egy sem vesz részt a kiállításon. Az elzász-lotharingiaiak azért maradnak távol a kiállítástól, mert nem akarnak a nemzetekkel együtt kiállítani, külön pavillont pedig nem lehetett felállítaniok.

— A gáztársaságnak még mindig nincs szene. Azaz hogy van, de kevés. A főváros a multkoriban utasította a gázgyárt, hogy az osztrák bányásztrájkra való tekintettel egy havi világítás előállítására elegendő szenet szerezzen be tartaléka. Arra is kötelezte a társulatot a főváros, hogy míg a sztrájk tart, naponként tegyen jelentést arról, hogy mennyi szenéll rendelkezik. A főváros tudniillik tudni akarja azt, hogy vajjon nem marad-e egy szép éjszakán sötétben. És még ma sincs biztosítva arról, hogy ez meg nem esik, mert a gázgyárt mai jelentése szerint csak tíz napra való tartalékszene van a gyárnak. Ilyenformán könnyen megeshetik, hogy ha hamarosan nem lesz vége a sztrájknak s ha a magyar bányák csakugyan nem tudnak hirtelenben szenet szállítani a budapesti gázgyárnak — lámpással járunk az utcán. Milyen szép lesz majd a kutyabagosi éjjeli hangulat.

— A fűgefalevél. Egészen benne vagyunk a fűgefalevél-korszakban. Tegnap a lex Heintz ösmertettük, ma pedig a következő hirt közli római tudósítónk: A parlamenti mentelmi bizottság kiszolgáltatta Chicci radikális képviselőt a bíróságnak La Balterina című regénye miatt, melyben állítólag szemérmét sértő passzusok fordulnak elő. A regény egy milánói lap tárcarovatában jelent meg és e lapnak azt a számát, melyben a regény inkriminált része megjelent, lefoglalták. A parlament szokatlan prudériáját erősen tárgyalják.

— Kormányozható léghajó. A kormányozható léghajót megint fölaltatták. Ezuttal a new yorki lapok foglalkoznak bőven egy Bausset nevű mérnök találmányával. Bausset állítólag oly gépezetet talált föl, amely harminc óra alatt kétszáz utast szállít New Yorkból Párisba. A gépezet természetesen repülőgép. — A gyanu pedig elég alapos, hogy ez a gépezet — kacsa-szárnyon repül.

— Halálhíradás. Bodóky Lajos nyugalmazott máv. hivatalnok e hó 7-én 42 éves korában Budapesten meghalt. Ma délután 3 órakor temették.

— **Budapest fogfájósai.** Arról a házról van szó, a hova jajaftva, kezüket az arcukra tapasztva, nagy kendőbe bonyált fejfel mennek be az emberek, aztán kismúlt arecal, megkönynyebbülve jönnek ki. Az, aki, tudniillik, mert akad itt-ott egy kis kellemetlenség, is különösen ilyen betegséggel, aminek a gyógyítását mindenki az utolsó percre hagyja, amikor már teljességgel nem bírja el a fájdalmat tovább. Még akkor is visszafordul az előszobából, ha egy kiesit megszűnt a fájdalom. Persze, hogy a fogfájós emberekről van szó, akiről érdekes kimutatást közöl az *Orvosi Hetilapban* a fogászati klinika tanársége. E szerint az 1898/9 tanév első felében összesen 2223, a második felében 3442 beteg jelentkezett a klinikán. Aránytalanul nagyobb a nők száma, mint a férfiaké. A klinika az egész esztendőben nyitva volt s összesen 5665 beteget kezelt. — És ez csak a klinika, Ezenkívül Budapesten nagy csomó fogorvos van és még több fogtechnikus.

— **Ártatlanul elítélve.** Nagy feltűnést kelt Krakkóban az ottani katonai műszaki igazgatóság egy volt hivatalnokának, *Stiller Róbertnek* levele. *Stiller* négy évi várfogságot ült le, melyet azért mértek rá, mert 1890. november 14-ikén a krakkói erősségnek huszonkilenc tervét ellopta és egy külföldi hatalomnak eladta. *Stiller* végigjárta az illetékes hatóságokat, hogy püret újítsák meg, de miután kérését megtagadták, most nyílt levélben a nyilvánosságához fordul és kijelenti, hogy ártatlanul ítélték el és hogy a tolvaj egy bizonyos Herman Rudolf nevű ember, akif egy más vétség miatt tíz évi börtönrre ítélték. Az ügy a galiciái sájtóban nagy port ver föl.

— **Egy kis eszácjg.** Ennek az esztendőnek az elején a pécsi honvéd tisztikar tisztí kantint alapított arra a mintára, ahogy ugyancsak a pécsi közös hadsergebeli tisztikar megszervezte magának az étkezőjét. A honvédeké azonban mint afféle egészen új intézmény — még szegényes volt bizony. Két tányér minden emberre meg egy villa meg egy kés, aztán egyéb semmi. Semmi ezüst, semmi finom, drága porcellán s a tiszt urak félve gondoltak arra, hogy valami nagy excellenciás katonát talál lemenni Pécsre s vaorást vagy ebédet kell neki adni a kantinban. Tudniillik a tisztnek meg a másik tiszt előtt se szabad elárulni azt, hogy szegény. Csak egészen titokban szabad neki szegénynek lenni. A zavarból a pécsi püspök, *Heley* Sámuel mentette ki a tisztí kantint. Egyszer, mostanság, amikor pedig a püspök nem is volt otthon, három kocsi állott meg a kaszárnya előtt s egy püspöki tiszt fölment, kereste az ezredes urat s alásán jelentette, hogy a püspök ur ő méltóságát tisztelteti az ezredes ur ő méltóságát s egy kis eszácjgot küldött a tiszt uraknak ajándékba. Semmi egyéb kívánsága ezzel szemben nincs, mint hogy fogszuszák el egészséggel a tiszt urak, amit a tányérokról esznek és a poharakból megisznak. A három kocsirol csupa remek holmit pakoltak be a kantinba, porcellánt, finomra metszett üveget és ezüstöt száz személyre. Most már jöhet akármicsoda brigádéros. . . . A tisztikar rögtön telegrammot küldött Budapestre s megköszönte a remek ajándékot. Mikor pedig a püspök hazament, szóval is megköszönték neki a szives és drága figyelmet.

— **Megilnohelt gyilkos.** Bethuntól jelentik: *Cornet-Maloban*, 11 kilométernyire Bethuntól, egy *Picavot* nevű szabadságot gonosztevő megilkolt két gyermeket. A szomszédok üldözőbe vették a gyilkost és mikor hosszú erőfeszítés után elfogták, *lábánál fogva egy kocsihoz költözték és így vonszolták a városon keresztül a rendőrségig.* Az uton botokkal verték és kövekkel dobálták az elfogott gyilkost, aki félholtan érkezett a rendőrség hivatalába. A gyilkos kínzását több rendőr látta, de a helyett hogy segítségére siettek volna, a feldühödött embereknek segítettek.

— **Visszafordult zarándokok.** Nemrégiben háromszázhatvan francia zarándok utazott el Marseilleből Róma felé. Az olasz határon azonban egy kis kalamitás érte őket. Előbük állott a katonaság, s egy tiszt kijelentette, hogy addig egy zarándokot se bocsát be Olaszországba, amíg himlő ellen be nem oltajta magát. A szegény zarándokok kérték, könyörögtek, de minden hiába volt. Végre is elhatározták, hogy — visszafordulnak. Vissza is utaztak Marseillebe, s illetékes helyen panaszt tettek. Azt a választ kapták, hogy Felső-Olaszországban dühög a fekete himlő, s hogy a tiszt urnak igaza volt.

— **Eltűnt szobrász.** *Zich Nándor* 17 éves szobrász a napokban szüleinek a Csömöri-ut 35. szám alatt lévő lakásáról eltűnt. A fiatalember kicsiny, gyenge testalkatú, arca hosszas, sápadt, szeméi barnák. Távozásakor sötétkék téli kabátot s szürke ruhát viselt. A fut a napokban valami csinytevésért bevitték a rendőrségre. Valószínűleg amikor onnan eleresztették, ismervé atyja szigorát, nem mert hazamenni. Most alkalmasint a fővárosban kóborol, elkeverülve a szülei házat, ahol aggódva várják.

— **Hitel, Világ és Stádium.** Panaszos levelet kaptunk egy olvasónktól, van benne fölbáborodás is a panasz mellett. És jogos fölbáborodás. Azt mondja, hogy nagyon elfelejtkeztünk Széchenyi Istvánról. Még az intelligencia is, akinek pedig tudni kellene, hogy ki volt a hazájának a legnagyobb magyar. S ennek jó részben az az oka, hogy nincs általánosan valami a köznönség szeméi előtt, amely emlékeztesse erre a nagy alakra. Széchenyi három könyve, a *Hitel*, a *Világ* és a *Stádium* egyetlen kiadásban jelent meg és kevés példányban. Ami van még belőlük, az ritkaság számba megy. És például a nagytekintetű Akadémiának nem jut eszébe, hogy újra kiadja ezeket a munkákat, amelyek pedig szobornál, emléktáblánál, szép serleges tósztoknál inkább magyaráznák, hogy ki volt nekünk Széchenyi István. Mi ime eljuttatjuk a panaszt az Akadémiához s talán lesz is valami eredménye. Az akadémiák tudniillik ugy általában nem igen ötlesek, de ha ötletet kapnak a külső világból, hasznát szokták venni.

— **Anyá és leánya.** Néhány nappal ezelőtt Bécsben két nőt tartóztattak le, egy anyát és leányát, akik Magyarországon való kalandos utazásuk után előbb Bécs-Ujhelyben, majd pedig Bécsben több embert csaptak be. Az anyá, *Remenik Aurélia*, előbb énekesnő, vagy pedig táncosnő volt, és azzal dicsekedett, hogy előkelő személységekkel viszonya volt. Titokban megsugta azoknak, akiket áldozatul kiszemelt, hogy leányának, a 19 éves szép Arankának, apja egy előkelő magyar gróf család tagja, és hogy a grófi család ellen püret indított, mely okvetlenül javára fog eldőlni és akkor több ezer forintra rugó évi járadékot vagy pedig egyszermindenkorra 200,000 forintot fog kapni. *Remenik* asszony és szép leánya ilyen módon sok hiszékeny embert esalt halójába. Üzemeiket előbb Pozsonyban, Budapestben, Orosházán és több más magyar városban folytatták, de miután ott már meséjükkel többé hitre nem találtak, Ausztriába tették át működésük terét, ahol végre letartóztatták őket. A magyar bíróságok kiadatásukat kérték és e kérésüknek meg is fognak felelni, ha a bécsi törvényeséknél megindított büntető eljárás be lesz fejezve.

— **Az ötletes elüljáróság.** Az elüljáróságnak vannak ötletei. Nem mindig jó ötletek, de olykor kedvesek és humorosak. Amikor adóról van szó, akkor meg határozottan olyanok, hogy bohózatba valók. A Ringlspiel nem azt mozog egész nap, hogy elmaradjon a világtól, s hogy örökké lovakkal közvetítse a kör-forgalmat, holott az utcákon az igazi körforgalmat biciklin közvetítik. A Ringlspiel tehát biciklit fogott be a masinába. Valamelyik vicees elüljárósági tag elhatározta, hogy komolyan veszi ezt a biciklit s huszonnégy darab játékerékparára kivette a bicikli-adót. A ringlspiele azonban nem szereti az ilyen ötleteket s felebbezett az elüljáróság határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz. Itt aztán nem vették komolyan a bicikliket, vagy ami mindegy — az elüljáróságot sem.

— **Gyilkosság egy bálban.** *Kieblől* jelentik, hogy ott a daloskor tegnapielőtti bálján megrendítő eset történt. Javában folyt a tánc, amikor egy fiatalember, aki meghúzódott egy ablakmélyedésben, revolvert rántott elő és rálőtt *Streich* börtönigazgató leányára, aki misem sejtve, táncosával az ablak mellett subant el. A csodaszép fiatal leány összerogyott és azonnal meghalt. A gyilkos bevallotta, hogy bosszúból követte el tetteit, mert a leány nem fogadta az udvarlását.

— **Ifjusági hangverseny.** A győri állami főreálisok tanári kara a napokban érdekes ifjusági hangversenyt rendezett, amelyen a tanulók magyar, német és francia nyelven adtak elő jeleneteket klasszikus színművekből. A hangversenynek az volt a célja, hogy a növendékek bemutatassák az idegen nyelvekben való haladásukat. Elsőnek Schiller *Tell* *Filmos* című drámájának egyik jelenetét játszották a tanulók német nyelven. A darabot dr. *Hegedűs* Izidor tanár tanította be és rendezte s a főszerepeket *Baumgartner* és *Spitzer* VIII., *Csilvándi* és *Pátkai* VII. osztálybeli tanulók vitték. Francia nyelven *Molière* *Fősvényének* két jelenetét játszották *Herzog* VIII., *Csorna* és *Teller* VII. és *Krausz* V. osztálybeli tanulók. Ezt dr. *Karl* Lajos tanár tanította be és rendezte. *Vörösmarty Csongor* és *Tündérből* egy felvonást *Sávay* és *Riesz* IV., *Gerő* II., *Baumgartner* és *Szily* VI. osztálybeli tanulók adták elő. Ez utóbbit dr. *Szabó* Ernő rendezte. Az ifjusági zenekar *Rossini* *Tell* operájának nyitányát és *Waldmann* *Inconito* -jának egy románcát játszotta, az ifjusági énekkar pedig a *Tell* operából egy kardalt és magyar népdalegyveleget énekel. Az egész hangverseny az iskola saját újonnan készült színpadán folyt le, melyet minden legkisebb részletében a tanulók készítettek *Pálos* Ede rajztanár vezetése alatt.

— **A meghiusított anarkista összeesküvés.** A párisi kiállítás ellen tervezett anarkista összeesküvésről *Párisból* a következőket jelentik: *Bernardot*, a *Naneyban* elfogott anarkistát, aki azt a szenzációs vallomást tette, hogy az anarkisták a külföldi uralkodók látogatása alkalmával levegőbe akarták röpitetni a párisi kiállítás nagyobb pavilonjait. október

hónapban tartóztatták le *Zürichben*, mert az a gyamu merült fel ellene, hogy részes egy százhuszezer frankos lopásban. *Bernard* állandó összekötöttesben volt a londoni és párisi anarkistákkal. *Zürichben* is folyton érintkezett az ottani anarkistákkal és szoknál rejtőzött el, amíg le nem tartóztatták, később azonban megszökött.

— **A beszélő számok.** A központi statisztikai hivatal *Havi Közleményeinek* legújabb füzetében a dolgok természetesen rendje szerint azok a kis emberek foglalják el a legelső helyet, akik avval szereznek érdemet a számba szedésre, hogy születnek. Az ily módon statisztikává vált gyermekesereg mosolyogva jelenti, hogy lefőzte a tavalyi decemberieket számban és erőben. Most decemberben ugyanis 4254-gyel több bábé örvendeztette meg a világot, mint tavaly és vagy másfél ezerrel kevesebb szállt fel közülük az égbe. A házasságkötésekről az igen udvarias anyakönyvvezetők mosolyogva jelentik, hogy az 1899-ik év decemberében háromszázzal több menyasszony állt előbük, mint a 1898-ik év decemberében. Azt pedig, hogy tizenkét ezerrel több fiatal férj vitte haza a szive házasságtöltőjét a múlt évben, mint 1898-ban, szinte elhinni is bajos, E téren különben a legnagyobb elismerés *Hódmező-Vásárhely* városát illeti meg, ahol a legtöbb házasságot kötötték. Ez a nagymérvű forgalom lehet az oka annak, hogy az igazi forgalom, vagyis amint azt statisztikus műnyelven mondják, a határszéli átkelés jóval esékent. Az elmúlt évben ugyanis tizenhatezer emberrel kevesebb lépte át a román határt, mint az előző évben, amiből azt is lehet következtetni, hogy a tizenkétezerrel több férj, nem Románia felé megy nászutazni. A határállomások közül különben még mindig *Fredeal* az első, *Zimony* a második és *Orsova* a harmadik. Ez a jelenség nyilván a Szerbiával között disznókereskedés statisztikájával volna összhangzásba hozható, amelyről a statisztikai kimutatás sohasem feledkezik meg s elárulja most is, hogy egy hónap alatt 72,895 sertést adtak el Magyarországon.

Mindeme adatoknál jóval szomorubbak azok, melyek utlevél-statisztika cím alatt vannak összefoglalva s amelyből kitűnik, hogy 5882 utlevelet adtak ki egy hónap alatt. Az utlevelet legnagyobb része Amerikába szólott s főleg *Zemplén*, *Brassó* és *Sáros* megyéből vették sokan igénybe. Megdöbbenő, hogy az Amerikába szóló utlevelek 92 százalékát a Tisza jobbpartján lakók kérték. Az utlevél tulajdonosok közül 7717 az iparos, kereskedő csak 1470. Ezek a számok nagyon szomorú dolgokat beszélnek.

A statisztikai hivatal ennél a pontnál egy kis vigasztalást ígér. Azt, hogy a legközelebbi kimutatásban fogja feltüntetni, hogy mily részben tekintendők az utlevéllel távozóak csupán rövidebb időre távollévőeknek s mennyiben kívándorlóknak.

— **A resioai sztrájk.** *Resicáról* jelentik, hogy a sztrájk egyre terjed. Most már csak az olvasztó-kohókban dolgoznak a munkások, másutt mindenütt abbanhagyták a munkát. A sztrájkolók erősen tartják magukat és nem engednek. *Eberhart* főfelügyelő, aki Budapesten járt, hogy a sztrájkról illetékes helyen referáljon, tegnap hazaérkezett s azóta egyre tárgyal a munkások vezetőivel, de a tárgyalásoknak nincs eredményük. A társaság egyelőre négy százalék béremelést ajánlott föl, de a munkások ezt nem fogadták el. A sztrájkoló munkások százával csoportosulnak az utcákon, de eddig csendesen viselték magukat. A hatóság, ugylátszik, mégis nagyon fél attól, hogy nem sokáig tart a munkások békés kedve és erősen készülődik a rend fenntartására. Tegnap éjjel ismét harminchat esendőr érkezett *Resicára*. A sztrájk ügyében különben a döntés szombaton, a fizetés napján, várható.

— **Jó szomszédok.** Az illől-ut 91. számú házban nagy esetepatét csapott két napszamosasszony. *Moldvai József*né komáromi születésű 24 éves napszamosasszony összepörlött egyik szomszédjával. A szóvitából veredés lett s e közben a szomszédasszony felkapott egy baltát s egy homlokon ütötte vele *Moldvainé*nt, hogy a szerencsétlen asszony véres fövel bukott a földre. A mentők *Moldvainé*nt a Rókusba vitték, a jó szomszédné ellen pedig a rendőrség megindította az eljárást.

— **A politikai sorsjegyek huzása.** A politikai jétékonycélu sorsjáték IV. huzásán a 9071—100. számú sorsjegy nyerte meg a 20,000 koronás főnyereményt, 500 koronát nyert a 4299—59, egyenkint 100 koronát a 3767—73 és 8240—22 számú, egyenkint 10 koronát a 0644—79, 1725—22, 1766—66, 2263—78, 2700—86, 3231—76, 7012—32, 7157—10, 9268—42 és a 9409—94. számú, egyenkint 5 koronát nyert 0034—57, 0293—34, 0212—59, 0271—43, 0306—07, 0320—96, 0356—08, 0526—81, 0536—92, 0537—86, 0552—73, 0582—11, 0606—63, 0612—04, 0640—86, 0651—38, 0704—89, 0711—23, 0715—45, 0732—70 0744—04 0670—84 0910—03 0916—83 0986—06 1063—75 1103—26 1124—12 1173—46 1225—56 1356—51 1363—58 1398—63 1400—97 1401—89 1438—54 1519—37 1554—83 1564—77 1592—70 1637—61 1664—11 1733—69 1817—01 1847—66 1862—34 1979—47 2052—91 2059—49

2119-05	2135-84	2153-34	2236-81	2239-61
2245-16	2251-83	2267-59	2365-81	2502-58
2555-25	2599-15	2537-35	2655-17	2670-69
2789-89	2804-98	2815-29	2884-04	2941-60
2989-42	3093-09	3130-69	3135-80	3238-91
3356-50	3383-59	3410-50	3414-43	3549-16
3574-79	3576-78	3647-18	3682-27	2669-38
3983-10	3755-87	3768-35	3817-13	3849-55
3968-47	4020-88	4011-13	4042-50	4045-73
4115-80	4126-73	4141-55	4250-36	4333-08
4430-86	4440-60	4446-64	4552-43	4574-88
4624-29	4711-98	4777-88	4783-79	4851-36
4880-41	4908-57	4917-23	4947-86	4971-63
5004-32	5059-96	5102-42	5273-89	5347-52
5362-73	5368-100	5431-55	5446-96	5451-48
5484-19	5594-03	5667-68	5673-27	5720-27
5850-24	5894-74	5932-65	5958-40	5973-73
6059-31	6107-18	6108-61	6177-61	6204-09
6251-07	6364-93	6372-28	6532-92	6572-06
6596-61	6665-03	6681-09	6762-50	6832-39
6834-28	6837-36	6856-68	6870-56	6923-80
6972-53	7034-20	7034-34	7094-05	7140-76
7150-62	7171-92	7208-96	7238-57	7255-30
7268-93	7276-79	7279-32	7327-52	7334-46
7339-47	7350-79	7365-80	7374-29	7408-08
7415-16	7421-83	7441-76	7444-42	7476-02
7527-74	7535-19	7546-78	7634-77	7760-64
7762-72	7772-87	7803-98	7814-07	7984-12
7998-83	8013-18	8151-85	8232-54	8250-93
8253-31	8275-26	8290-67	8293-70	8402-19
8453-32	8468-59	8523-55	8558-81	8591-48
8605-83	8631-72	8733-37	8826-78	8890-37
9045-45	9014-61	9060-72	9075-93	9088-33
9125-22	9135-08	9237-93	9296-72	9367-72
9327-88	9350-75	9401-48	9405-91	9437-84
9459-65	9473-65	9547-93	9612-34	9653-70
9610-30	9661-94	9737-30	9845-78	9845-83
9872-39	9912-05	9954-72	9978-71	10000-56
0519-94				

kisajátítás után való megszerzését javasolja, bár többen és maga *Vaszhilievics* tanácsos is azt hangoztatták, hogy a kisajátítás folytán még nagyobb lesz a költség.

(*) **Árvízvédelem.** Az új árvízvédelmi szabályzat értelmében a főváros közöugei bejárják az összes védműveket, s arról jelentést tehetnek a földmivélségi miniszternek. A miniszter a jelentést tudomásul vette, s csupán két területre hívta fel a főváros figyelmét: a Lágymányosra és a vízfogói gát fölött levő területre, melyek — szerinte — nincsenek eléggé megvédve. A mérnöki hivatal ma azt jelentette a középítési bizottságnak, hogy a Lágymányosnál csupán a töltést kell kissé megerősíteni, a vízfogó gát fölötti területet pedig kellően megvédi a körvasut; az a kis terület, amely a Duna és a körvasut között van, nem érdemel nagyobb költségeket. A bizottság hozzájárult a mérnöki hivatal előterjesztéséhez.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Menter Zsófia hangversenye.** A nagyhirű művésznő *bucuhangversenyét* hirdették mára a *Harmónia* reklámai. És a közönség tödült a Vigadóba, hogy még egyszer, utóljára hallja az egykor világszép asszonyt, akinek művészete előtt két világrész hódolt. A főváros hangverseny látogatói teljes számban együtt voltak, hogy megtapsolják Menter Zsófiát még egyszer, utóljára. Hanem, akik erre a melankólikusan érdekes eseményre készültek, azok kénytelenek voltak a meghatottságukat egyelőre felfüggeszteni, mert a bejáratnál az újabb reklám várta őket, amely Menter Zsófia *utolsó* hangversenyét hirdeti. Vagyis a mai hangverseny csak *bucsu*, volt, de nem az *utolsó*. Menter Zsófia tehát visszavonulni készül a nyilvános szerepléstől; *bucsu* akar mondani a hangversenypódiumnak, amelyen anyai diadalban volt része évtizedeken keresztül. *Bucsu* körüljár végigjártsza még egynehányzszor műsorának leghirebb darabjait, *Schumann, Liszt, Chopin* műveit, amelyeknek interpretálására első sorban érezte magát hivatottnak egész fényes művészi pályáján. *Beethoven* és a többi klasszikusokat is játszotta, de csak becsületből; egész lelkét, művészi egyéniségének teljességét *Schumann, Liszt* és *Chopin* szerzeményeiben érvényesítette. Ma is a legnagyobb hatást *Liszt Tannhäuser-díratval* érte el, mely programjának befejező száma volt. A közönség viharos tapsai nem szüntek addig, míg a művésznő — aki pedig ma nem volt éppen bőkezű a ráadásokban, sőt még is rövidítette a programját — eljátszotta a *Flügel des Gesangest* Lisztől. A tapsvihar erre megújult és meg se szűnt, míg csak le nem csavarták a gázlámpákat. Ami mellesleg nem volt éppen kedves dolog. Hiszen újrázni nem muszáj, de azért nem kell mindjárt a leglekeesebb publikumot a hangversenyteremből kitessékelni.

** **Népszínház.** A *Népszínházban* ma este *Hoffmann meséit* adták és *Coppélius* szerepében *Dalnoky Viktor* a színház új baritonistája, mint szerződött teg lepett fel. *Hejgyi Aranka* klasszikus hármas alakításán kívül két felejtethető szereplője van a *Népszínház* Hoffmann meséi előadásának: *Kassai*, a siket szolgáló szerepében és *Vidor*, mint *Coppélius*. Ezt ezuttal csak azért említjük fel, mert már ezzel is jelezn akarjuk, hogy a fiatal, új baritonista maga neheztette meg első debütjét azzal, hogy egy kitűnő művész még kitűnőbb alakításával kellett küzdenie. Éppenséggel nem volt azonban a feladata, hogy *Vidor* *Coppélius*át leverje, vagy csak el is halványítsa. Ezt senki nem is várta tőle. Amiről a fiatal baritonistának meg kellett győznie bennünket, arról meg is győzött: mindenben meglétezik rajta, hogy színész, (*Dalnoky Béni*nek, az opera kitűnő tenorbuffójának a fia), hogy a színpad, különösen ha beleli magát a népszínházi ensembleba, igazi otthonává lesz és sok érteke van a nehezebb jellem szerepek megjátszására. Hang dolgában is csak nagyon kedvezőt mondhatunk róla; fényes, meleg, jól esengő baritonja van és énekelni is pompásan tud. A *Népszínház* minden körülmények közt kiváló erőt nyert *Dalnoky* Viktorban. A színház a szorongásig tömve volt a közönség a legnagyobb gyönyörűséggel élvezte *Hejgyi Aranka* *Stella-Olympia-Antoniát*át, amelynek minden vonása klasszikus. A kitűnő művésznő zajos tapsokkal ünnepelték. Az új baritonistát a közönség a legmelegebben fogadta. *Kenedich* szépen énekelte *Hoffmant*; *Solyosi*, mint *Spallanzani*, *Kovács* a szolgáló szerepében, *Kiss*, mint *Crespel* és *Z. Bárdi Gabi*, mint *Miklós* egészítették ki a szabot, jó előadást. (M—s.)

** **Bibliás asszony.** *Bojár-Baligovich* Teruska, akinek első színpadi kísérletét a közönség és a sajtó rokonszenvesen fogadta, holnap, szombaton, lép fel másodsor a *Bibliás asszony* *Thea* szerepében, *Lucy* szerénét *Kury* *Klára* fogja játszani.

** **Ábrányiné Miskolcon.** A kiváló művésznő most a *miskolci* színházban vendégzerepel zeufolt házak előtt, rendkívüli hatással. Első fellépésekor (*Clairet*et énekelte) a tüntető óvációk egymást érték és előadás után a színház előtt folytatódtak, ahol a fiatalas az öltözékéből kilépő művésznőt zajosan megéljenzte. *Ábrányiné* vidéki körútja ezzel egyelőre véget ér, mert a *Magyar Színházzal* kötött szerződése Budapestre szólítja, ahol *Verő* új operettjének, a *Cleopatrának* próbái legközelebb megkezdődnek. E miatt nem énekelheti *Miskolcon* *Sulamith* szerepét, noha ezt a föllépését lázas érdeklődéssel várták a *miskolciak*.

** **Berczik Árpád a Népszínház igazgatójához.** Az *Igmándi kispap* szerzője, *Berczik Árpád* a régi népszínműveknek a *Népszínházban* való felelevenítése alkalmából a következő levelet intézte *Porzolt* *Kálmánhoz*, a *Népszínház igazgatójához*:

Kedves barátom! Engedd meg, hogy pár sorral felkereshesselek a tegnapi felelevenítés alkalmából. A közönség megmutatta, hogy még van fogékonyasága népszínmű iránt. Csakugyan idővel új nemzedék nő fel, amely a régi darabokat csak hírből, névből ismeri s érdeklődik irántuk. Azért külföldön is az ugynevezett ciklusok (*Nestroy-ciklus*, *Raimund-ciklus*, *Anzengruber-ciklus* stb.) rendszerint sikerrel szoktak járni. Nagyon életrevaló gondolat volt tehát a régi népszínművekből ilyen ciklust rendezni, kivált úgy, mint te tetted, kellőképp felhívni rá sajtó útján a közönség figyelmét. Az ilyen siker tán az ifjú írói gárdának kedvet fog csinálni, hogy a népszínművet tovább művelje. Fogadd köszönő elismerésemet azért agondért, melyet művem előadására fordítottál. Legszívesebben üdvözléssel tisztelő híved

Berczik Árpád s. k.
Berczik Árpád írásban közölte a *Népszínház* nyugdíjintézetével, hogy minden a *Népszínházban* előadásra kerülő darabjának tantiémjét a nyugdíjintézetnek adományozza.

** **A föld regénye.** Az *Urania* színházban ma *Hoffmann Ottónak* irodalmi színvonalon álló geológiai előadását *A föld regényét* mutatták be. A lét és a nem lét problémája, a föld keletkezése és évmilliók után való kihülése, tárgya az egyfelvonásos apróságnak. Tulajdonképpen folytatása ez a *Más világok*, mint a *miénak*nek, *Hoffmann* előbbi művének, mely a mai előadás sorrendje szerint is megelőzte a föld regényét. *Hoffmann*nak ez a darabja is művészi alkotás, e mellett mindvégig érdekes. Jóllehet nem könnyű feladat a rendelkezésére álló egy-két perc alatt lapidáris rövidséggel megadni a veitett kép magyarázatát. Különösen tetszett ma este az ősalatoknak a darvinizmus tanába vágó fejtegetése. Így érdekes volt a 6sapja, az óriási *athlanthosaurus* az apró elefant mellett, a *megalosaurus* pedig egy ötemeletes ház magasságát meghaladta. A premier-közönségnek nagyon tetszett az új darab és a szerzőt zajosan megtapsolta. *A föld regénye* bizonyára állandó műsordarabja lesz az ambicózus színháznak.

** **A rendőrség hangversenye.** A fővárosi m. kir. államrendőrség tisztikara e hóban a rendőrségi Segítő- és Nyugdíjpótló Intézet javára hangversenyt rendez a Vigadóban. Az estély iránt máris igen nagy az érdeklődés, amit legjobban bizonyít az, hogy a jegyek rohamosan fogynak. A rendező-bizottság dr. *Schreiber* rendőr-fogalmazóval élén nagy tevékenységet fejt ki az est sikere érdekében, amelynek végleges megállapított programja a következő:

1. *Wagner* R. Zarándokok kara a *Tannhäuser* operából. Puzonon előadják: *Lucy, Neuhausser, Stöf*fel és *Trebus*, az operaház tagjai.
2. *Erkel*. *Aria* a *Szent István király* operából. Éneklő: *Szilágyi* *Arabella*.
3. a) *Haydn*: Largo *Fis-dur*; b) *Raff*: Die Mühle. Előadja a Grünfeld-Bürger-féle négyes társulat.
4. a) *Massenet*: Kettős a *Lahore király* operából.
6. *Mozart* kettős a „*Figaro lakodalm*a” operából.
- Éneklő *Sz. Bárdossy* *Iona* és *Diósné* *Handel* *Berta*.
5. *Szavalt*. Előadja *Márkus* *Emilia*.
6. *Rossini*. „*Li Marinari*.” Dal. Éneklők: *Larizza* *V* és *Ney David*.
7. *Rossini*: *Aria* a „*Sevillai borbély*” operából. Éneklő *Sz. Bárdossy* *Iona*.
8. *Mosonyi* *Mihály* *Boldogság* emléke. Dal. Éneklő *Diósné* *H. Berta*.
9. *Dalok* Éneklő *Ney David*.
10. *Szavalt* *Zilahy* *Gyula*-tól.
11. *Magyar népdalok*: Éneklő *Takáts* *Mihály* a *Magyar Királyi Operaház* tagja.

A hangversenyen az énekelőadásokat *Székla* *Adolf*, az Operaház karmestere kíséri zongorán.

Az estély fél 8 órakor kezdődik s arra jegyeket *Rózsavölgyi* és társa cégnél (*Kristóf-tér*) kapni.

** **Vizsgálati hangversenyek.** *Major* *J.* *Gyula* kitűnő magán zeneakadémiaja két vizsgálati hangversenyt rendez növendékeivel. Az első hangverseny vasárnap, február 11-én délelőt 11 órakor a Terevárosi Társaskör dísztermében, a második, vasárnap, február 11-én délután 4 órakor az intézet helyiségében lesz.

** **Sába királynője a Telefon Hírmondó.** A magy. kir. Operaházban ma este *Goldmark* *K.* négy felvonásos operája, a *Sába királynője* kerül színpad, mely operát a *Telefon Hírmondó* teljes egészében közvetíteni fogja. A *Hírmondó* előzetesit tehát odanaca is végig halgathatják az opera előadását, mely élvezettel a világon senki sem dicse-

(x) **Kárpátoktól az Adriáig** mindenütt a hírneves *fiúmei csokoládét* és *cacaót* iszzák.

A Honfoglalás honfoglalása.

Budapest, február 9.

A *Honfoglalás* *Munkácsy* *Mihály* nagy képe végre elindult hont foglalni. Körülnézett „s nem lelő honját e hazában”. A bizottság kijelentette, hogy a *Honfoglalás* nem alkalmas arra a helyre, amelyre megrendelték. Nem illik a gotikus stílushoz. Elföldi a szépen kímunkált falrészletet.

Ezek után bátorokodni egyszerű — és nem bizottsági — észszel néhány kérdést fűlteni, s mindjárt a feleletet is megadni rá. Ime:

1. Amikor a képet megrendelték, megadták-e *Munkácsynak* a méreteket? Igen.
2. Ezeket a méreteket arra a helyre való tekintettel adták-e meg neki, ahová a képet szánták? Igen.
3. *Munkácsy* pontosan ragaszkodott-e a méretekhez? Igen.
4. Változtak-e azóta a kép méretei, leszámítva a hó okozta terjedelemváltozást? Nem.
5. Változtak-e azóta a képnek szánt falrészlet méretei, leszámítva a hó okozta terjedelemváltozást? Nem.
6. Föltehető-e, hogy a hó okozta változások egyrészt jelentéktelenek, másrészt a képnél éppoly nagyok, mint a falrészletnél? Igen.
7. Tudták-e a kép megrendelői, hogy az új országházi palota ugynevezett gotikus-stílusban épül? Igen.
8. Tudták-e azt is, hogy egy kép elföldi az a falrészlet, amelyre akasztják? Igen.
9. Felhozták-e most azt a kifogást a kép ellen, hogy elföldi a szépen megmunkált falrészlet? Igen.
10. Az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. és 8. számú kérdések összeegyeztethetők-e a 9-ik számuval? Nem.
11. Ugyanaz a bizottság rendelte-e meg a képet, amely most visszautasította? Igen.
12. Szokták-e Európában képet megrendelni bizonyos föltételek mellett? Igen.
13. Ha az összes föltételek teljesítve vannak s a viszonyok nem változtak (leszámítva a hó okozta terjedelemváltozást) vissza szokták-e Európában utasítani a képet? Nem.
14. Értjük mi az egész dolgot? Nem.
15. Ejnye, ejnye? Igen.

FŐVÁROS.

(*) **A Rudas-fürdő kibővítése.** A városházán a *Rudas-fürdő* kibővítésének tervével foglalkoznak. A kibővítés céljára szükség van a szomszédos régi ház (*Arany Bárány*) megszerzésére. A tulajdonos azonban óriási összeget kér a 109 négyzetöglnyi telekért: 82.000 forintot. A pénzügyi és gazdasági ügyosztály azzal a javaslattal állt ma a pénzügyi bizottság elé, hogy a házat, amelyre a fürdő megbővítése céljából szükség van, vegyék meg, mert esetleg a kisajátítás többé fog kerülni. Hosszabb vita után a bizottság abban állanodott meg, hogy az épületnek

kedhetik, kivéve a párisi teatrophon előzetesét, akik hallhatják ugyan az Opera comique előadását, de ez a közvetítés amennyire primitív, annyira méregdrága is. Az opera után érdekes újdonságokat olvastat fel a beszélő újabb szerkesztősége a végül még katonai és cigányzene ártitelt fogja az estét befejezni.

MŰVÉSZET.

Két művész hagyatéka.

Budapest, február 9.

Adassék tisztelet a holt művészeknek, miután két hónapig az élők felé fordult minden figyelem. Ők kidőltek a csatarendből, pályájuk lejárt, egész munkásságukat egy kerek egészszé foglalja a gyász-fátyol-keret. *Liezen-Mayer*, akitől most sok száz vázlat, rajz és kép látható a Műcsarnokban, valamivel magasabb kort ért el, mint *Győrök* Leó, akinek a Műcsarnok szintén szánt egy termet. De bár csak nyolc év volt közöttük a korkülönbség, művészetük mégis kétféle kor művésze. *Győrök* folyton a szabad természetet járta, saját vitóris bárkáján bekalandozta az Adriát s elvitorlázott kikötőtől kikötőre egész a görög szigetekig. A tenger, vagy még inkább a tengerpart csalogatta le Budapestről, ahol kénytelen-kelletlen tanárokodott. *Liezen-Mayer* ellenben atelier-művész volt, tehetségét akadémiáról akadémiára járva fejlesztette, míg végre tanár lett Münchenben, még pedig olyan tanár, aki hevvel és lelkesedéssel fogta fel hivatását.

Teljesen ellentétes két vérmérsék. Sorsuk is merőn különbözik. *Liezen-Mayer* nagy kitüntetések érték a magasabb körök részéről: mint fiatal embert meghívták Bécsbe, hogy megfesse a király arcképét, korán megbízták nagyszabású feladatokkal: a *Fauszt* és a *Harang* illusztrálásával, 1877-ben a bécsi akadémiának lett tagja, 1880-ban a stuttgarti képzőművészeti akadémiának igazgatója, 1888-ban tanár lett a híres müncheni akadémián. Neve illusztrációi révén gyorsan szétterjedt egész Németországban s kihatott a külföldre is; Münchenben pedig úgy tekintették rá, mint a Piloty-iskola egyik kiváló képviselőjére. Nyugodtan, szenvedélyek nélkül élt s csöndesen halt meg 1898. február 10-én.

Győrök Leó élete viszont tele van régényes epizódokkal, halála pedig tragikus volt. Gyerekkorában titkon Fiumébe szökött, tengerész lett, a hetvenes évek közeledtével Angliából Párisba sietett, beállt a komün katonái közé, sőt tüzéparancsnok lett és várkapitány. Fogságba került, azután fővezetésre ítélték, majd egy ideig gályaraboskodott, végre megmenekülve Magyarországra jött vissza, itt nagy ambícióval tanult, tanár is lett, de a tengerészvér újra meg újra leoslatja az Adriára, amelyen hónapokon át kószált a tengerpartok mentén, folyton festgetve. Magával meghasonlott ember volt, belső tépelődések gyötörték, míg végre egy revolverlövéllyel megszabadította magát az élettől.

Ennek a két művésznak hátrahagyott műveiből rendezett kiállítást a *Képzőművészeti Társulat* s ez a kegyeletes cselekedet annál inkább dicséretre válik, mert a kettős kiállítás, amelyet a közönségnek holnap nyitnak meg, bővelkedik finom művészi szenzációkban.

Az ilyen kiállítások jóval érdekesebbek a rendezés kép-seregléseknél. Nem fárasztják ki az embert, mert egyazon művész-egyéniségnél érzései, eszéjárása, ötletei, törekvései csapódnak le százféle formában, sokféle anyagon át e képekre. Ugy élvezzük ezt a sok száz képet, mint a tölgyerdő változatos szépségeit, ahol ugyanaz a törzs, ugyanaz a galy alakít végtelenül sokféle formákat, de azért alapjellemük mégis ugyanaz, holott a botanikus kert mindenfelől összehordott erdősékeje, amelyet százféle rokantalan fából ültettek össze, legfeljebb kíváncsivá tesz, de nem bilincseli le figyelőmunkét. Csakugyan, sok ilyen tárlatot kellene rendezni, nem csupán elhunyt festők és szobrászok műveiből, hanem a most élők alkotásaiból is: néhány, de csak néhány művész munkáit, a vázlatlótól a kész képig, így jobban megismerjük őket, fáradság nélkül beleéljük magunkat terveikbe, céljaikba, figyelemmel kísérhetjük utjait, eszközeiket, fejlődésüket. Sok ily intímabb tárlatot kérünk a nagy, mindenfelől összehordott tárlatok helyett, a közönség is jobban okul rajtuk, többet ért meg belőlük, jobban megszereti a minden oldalról megvilágított egyéniségeket. Sőt talán még fokozni lehetni velük a publikum vásárlási kedvét is: lám ezen a kettős tárlaton egy délelőttön elkelt majdnem száz rajz és kép.

Igaz, hogy a legszegényebb ember is megragadja ezt az alkalmat arra, hogy egy-egy művész eredeti munkájához jusson. Kapni itt festményt, vázlat-szerűet, de érdekeset két, három, tíz, husz, harminco-

forintért, nem is szóva a hihetetlenül olcsó eredeti rajzokról. Aki nem vásárolhat nagy képet, szívesen ad mégis néhány forintot egy-egy vázlatért s ez a vázlat, mihelyt bekerült a polgári szobába, utat egyenget a további vásárlásra, biztatja, izgatja gazdáját, hogy megvesse alapjait valamely szerény házi galériának. A szerény kezdőből végre amatőr lesz s ezekre bizony szükség van nálunk.

A két kiállítás abból a szempontból is becses, hogy számot ad nekünk: minő helyet foglal ez a két művész a mi művészetünk történetében. E részben különösen a *Liezen-Mayer* hagyatéka érdekes, ő képviseli ugyanis művészeink közt a legregnánssabban azt az irányt, amelyet *Piloty* Károly vetett a műtörténelembe. *Liezen-Mayer* 1862 óta hű tanítványa és követője volt a müncheni reformátornak, aki az akkori hideg, színtelen festészetnek hadat izent és a drámai hatású, pompázó, anyaghűségre törekvő történelmi festészetnek tört utat. Akkor ez a törekvés realiztikus irányú reform volt, ma természetesen kimint a divatból, de az akkor támadt mesterművek az izlés változása ellenére is megtartották értéküket. Tessék végignézni *Liezen-Mayer* most kiállított vázlatait és kész munkáit: valamennyi a magasabb rendű dekorációra törekszik, az aktok lendületes vonalai valamely pathetikus mozgást árulnak el ritka eleganciával, a színek összeállítását a színvázlatokon számot ad arról, mily kényesen ügyelt a mester arra, hogy együttes hatású kellemetes, megnyugtató, szinte andalító legyen. A csoportok kompozíciójánál tessék megfigyelni például, mint függönyzi el a fényt, hogy az árnyék széles, nagy területekben essék ezekre a mezitelen, vagy romantikus ruhába öltözött alakokra: szinte árnyéktengerek ezek, amelyek langyos szürkeségéből semmi szín, csak a rajz válik ki. Az árnyék szinte külön atmoszférává lesz itt, amelybe az alakok fele vagy harmada belemerül, hogy a többi rész nyugodt nagy színfelületei annak briliánsabban hassanak. És hogy itt csakugyan valószerű legyen minden — persze nem a szó mai értelmében — hát a szövet, a dísz, a gazdag csendeletrészek, a fegyverek és virágok, a butor fája, aranya, reze a dekoratív ábrázolás minden mesterfogásával akarja utanozni a tárgyak anyagát.

Liezen-Mayer tulajdonképpen kitűnő illusztrátor a Piloty-iskola szellemében. Száz meg száz ceruzával és szénrajzzal tanuskodik róla, minő virtuozitással használja ki a vonalak grafikai értékét. Ez az ábrázolási, előadási mód később a Piloty-iskola tanítványai révén holt külsőséggé lett, a tanárok tanították az akadémiákon s ezzel azután copfja lett, mert sablont csináltak belőle. *Liezen-Mayer* virágzása idején még újítás volt, még pedig nem csekély értékű, mert a természet-zenészet értékét mutatta Cornelius és az öreg Kaubach sematikus, elvont művészei felett.

Liezen-Mayer a mi műtörténelünkben azt az időszakot képviseli, amidőn a magyar festészet müncheni hatás alatt állott. Ebbe a korszakba tartozik mostani művészeink nagyobbik, idősbik gárdája. Az ő elveiket lassankint kiszorította azután a párisi hatás.

Győrök Leó korántsem ily pontosan körülírható egyéniség. Mindenekelőtt nem szegődött semmi iskolához, semmi akadémiához. Intímabb lelki volt, a nagy dekorációk nem vonzották. Egy napfényverte kis halászfalu a kék tenger partján, apró piros házfedeleivel, sültét ciprusaival: imo legkedvesebb tárgya. Érdekes, hogy ez a zaklatolt idegű művész a csöndben heverésző tengert szerette leginkább s a nap-sugár játékaiban nyugodtan melegedő sziklákat. Ez a nesztelen, viruló színű csöndes kép úgy hatott rá, mint az ideges emberre a bróm. Semmi sem állott tőle távolabb, mint az, hogy falat dekoráló képen dolgozzék. Innen van, hogy azok a kísérletei, amidőn vázlatok után festett képeket, sohasem sikerültek olyan őszintén, mint az eredeti vázlatok, amelyeknek egész sorában gyönyörködhetik itt a néző. Csupa nyugalom, csupa derűtlenség és csönd ez itt: a holt művész ideáljai, amelyeket nem érthet el. Szegény *Győrök* Leonak ezek voltak a legintímabb, legszeretettebb barátai, a bárkák, napos, zajtalan falvaszkák, amelyeket végtelen szeretettel akvarellezett a vázlatkönyvébe. Nincs előadásában semmi tudakosság, nagy vasvaszág, egyenes lélek volt, akit csak megromlott idegei tettek emberkerülővé.

Csak most, hogy régi s újabb vázlatait kiállították, csak most értjük meg egészen művészi egyéniségét. S hány művész van, akit csak így érthetünk meg. Jó volna tehát, ha a társulat az élő művészen is megisméltelné azt, amit oly szépen elért a két holt festő kiállításával.

Lyka Károly.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Sajtópör. A szabadkai *Népszava* című hetilap tavaly június 11-én megjelent számában *Szabadka szegénykőve* címmel nagyon erős cikket közölt *Mamu-zsis* Lázár polgármester ellen, azzal vádolva őt, hogy polgármestersége alatt a közigazgatásban a sikkasztások és csalások napirenden vannak. Vádolta *Mamu-zsis* azzal is, hogy *Popovits* György volt adó-pénztáros sikkasztását el akarta tussolni és részrehajlással gyanúsította a fegyelmi választmányt is, mert *Popovics* ellen a büntető törvényszéknél feljelentést nem tett. — A királyi ügyészségnek ez ügyben hivatalból tett vadjára ma tartották Szegeden igen nagy érdeklődés mellett a sajtóbíró-sági tárgyalást. A felelőséget *Vukovics* József szerkesztő vállalta el. Védője *Reiniger* Jakab a bizonyítás megengedését kérte és e célből számos tsnut jelentett be. A királyi ügyész ellenezte a bizonyítást és a törvényszék is ezt az álláspontot foglalta el. Az esküdtek hosszú tanácskozás után 7 1/2 óraor hirdették ki verdiktjüket, melyben kimondták, hogy az inkriminált cikkből mind *Mamu-zsis* polgármester, mind a fegyelmi választmány ellen *rágalmazás* és *becsületértés jogtalanság*; a vádlottat ennek ellenére nem vétkesnek nyilvánították, aminek következtében a bíróság *Vukovics*ot felmentette és a kínostárt a költésgekben elmarasztalta. A verdikt a nagyszámban megjelent szabadkaiak között nagy meglepetést keltett.

Legujabb.

Leyds nyilatkozata.

Brüsszel, február 9.

Dr. *Leyds* transvaali ügyvivő határozottan megafolja a londoni lapoknak azt a tegnapi híret, hogy a hatalmak intervenálni abban az esetben, ha az angol hadsereg behatol a boer köztársaság területére. Anélkül, hogy időnek előtte triumfálni akarna, dr. *Leyds* a boerok helyzetét nagyon kedvezőnek tarja és nem hiszi, hogy az angoloknak sikerül *Ladysmith*et elérniök. Berlini tartózkodásom alatt — szolt dr. *Leyds* — több német lapban olvastam Brüsszelből keltezett tendenciózus táviratokat. Ezeket a táviratokat azért keltezték Brüsszelből, hogy hitelt érdemlőknek tüntessék fel őket. Tényleg azonban koholtak a táviratok; sem tölem, sem a követségtől nem származnak. Az az állítás, hogy *Pétervára* szándékozom utazni, szintén téves. Nem akarom azonban azt mondani, hogy valamikor ez majd nem történhetik meg. Jelenleg azonban nincs szó róla. Dr. *Leyds* meg van arról győződve, hogy a háború még sokáig fog tartani és arról is meg van győződve, hogy a boerok diadalmasan kerülnek ki belőle. Dr. *Leyds* nem fél attól, hogy az angolok betörnek az *Orange* szabadállamba, mert a boerok megtették minden intézkedést, hogy az angolok betörésével szemben a legerősebb ellentállást fejtssék ki.

A feltámadt Walsin-Esterházy

Páris, február 9.

(¼ 10 órakor este).

Walsin-Esterházy ismét beszéltet magáról. Biztos kísérettel vissza szeretne jönni Franciaországba és az a kívánsága, hogy a kémkedési törvény alapján bíróság elé állítsák. mert 1879-ben kezében volt a „cette canaille de D.” nevű sokat említett titkos ügyirat, melynek fotográfiaját *Du-paty* adta át neki, aki azt *Henry* ezredestől kapta. A *Temps* londoni levelezője erre vonatkozólag *Esterházy* egy barátjától a következő értesítést kapja:

Esterházy 1893-ban nagy pénzzavarban volt és ezért *Sandherr* ezredes által az ellenkémkedés szolgálatában alkalmaztatta magát; *Schwarz*koppennél legelőbb a hay-i erdő hamis térékét szolgáltatta ki. Az érte kapott pénzen négy más személylyel kellett megosztotnia, akik társai voltak, és akiket *Esterházy* meg is nevezett. *Esterházy* kijelenti, hogy az ő része volt a legkisebb, mert 200.000 frankot kaptak *Schwarz*koppentól, melyből ő csak 20.000 frankot kapott. *Schwarz*koppennél némelykor észrevette, hogy hamis iratokat szolgáltat ki neki. Szakított *Esterházy*val. És most újra megakarták nyerni. Egy ilyen alkalommal írta *Esterházy* a bordereaut parancsra. Ami az okmányokat illeti, azokat a statisztikai hivatal egyik ügynöke vitte a német nagykövetségre. A bordereaut ellopták a német nagykövetségből és elhozták a vezérkarnak. Az írásnak végzetes hasonlatossága folytán azután *Dreyfus*ot vádolták. Ez elbeszélés főbb részletei megegyeznek *Esterházy* régebbi nyilatkozataival.

KÜLÖNFÉLÉK.

A boldogság.

Otthon, faludban nem találod,
Nincs nyugtód, fű a vágy, az álnok,
Hogy másfelé keresed.
Bejárás mezőt és sziklabércet,
Erődöt már enyészni érzéd,
S lassan közelg az est.

A fáradtság, a harc hiába,
Nem nyíl a boldogság virága,
Szemed bárhol kutat.
Bágyadt a tested, tört a lelked,
A kis falut még nem felejtéd
S haza visz az utad.

Megtudtad, ah de késve, késve,
— Az ár egy élet szenvedése —
Szerencséd hol vagyon.
A házikó még csendben áll ott,
De tiedet nem találod —
Hantjuk' belepte gyom.

Feleki Sándor.

— Az inas. A pápa környezetében egyike a legnépszerűbb embereknek Pio Centra, a pápa hü, öreg inasa. Ejjel-nappal ott van a pápa mellett s egész életét a Vatikánban töltötte. Rómát már csak hallomásból ismeri. Cavaliere Pio Centra, az öreg komornyik ugyanis a Szent György-rend lovagja, Leó pápának földije s ezért szinte bizalmas barátság köti hozzá. 1848-ban született Rómában, de apja Carpinetóból származott. Atyja kalapos volt s főleg egyházi férfiaknak dolgozott s így ismerte meg a fűt Pecci gróf, a pápa testvére, s a Vatikánba fogadta szolgának. Rövid idő alatt Adjutante di Camera lett, ami a pápa komornyikjának az elnevezése. Ebben az állásban Centra, aki családjával a Vatikánban és pedig közvetlenül a pápa szobái mellett lakik, jól bevált. Tudja ugyanis, hogy nagyrészt az ő gondosságától függ, hogy a pápa jól érezze magát s ezért mindent megtesz, hogy a pápa és Laponi orvos meg legyen vele elégedve. Minden reggel Piuccio (a kis Pius, amint a pápa bizalmasan nevezni szokta) kelti föl XIII. Leót. Akkor pedig a pápa többnyire már ébreden van s olvas, mert nagyon korán szokott fölkelni. Azután segít a pápának az öltözködésben, mert ő a pápa borbélyja is. Az öltözködés rendszeren sokáig tart s ezért a minap a pápa tréfásan így szólt inasához:

— Nemde Piuccio, több ideig öltözködöm, mint egy asszony, pedig nem is megyek társaságba.

A mikor a mult esztendőben operálni kellett a pápát, Centra az életeért aggódva, olyan fehér lett,

mint a fal és zokogott, úgy hogy a pápa alig tudta megnyugtatni.

— De Centra, szedd össze magad! Hisz nem téged operálnak, hanem engem.

Centra hosszas szolgálata alatt szép vagyont szerzett. Több háza van Rómában és birtoka a vidéken.

— Az asszony hivatása. Három kedves esetet gyűjt bokrétaba egy angol lap. Kitűnik ez esetekből, hogy a jó feleség minden körülmények közt hű támasza az ő urának és parancsolójának.

I. A madáríjesztő.

Igenis, egy észak-angolországi farmer madáríjesztőnek használja a feleségét. Ugy találta, hogy az asszony arcvonásaival és egész külső megjelenésével nagyon alkalmas erre az állásra. Nyaranként küldte a földjére, oda, ahol legnagyobb pusztításokat visznek véghez a madarak. Az asszony kiáll oda fantasztikus öltözetben és hessegeti el a madarakat egy légyescsapóval.

II. Vizbefúldó.

Francesco Comelati, a ravasz olasz, a felesége révén mint közéletmentő szerepelt sokáig, sőt ez volt az egzisztenciája is. Comelati ide-oda utazott a hazájában és mindenütt megmentett egy nőt. Ez a nő a felesége volt, aki minden egyes helyen bele akart futni valami vízbe. De az ura megtanította jól az uszásra és soha semmi baj nem volt. Vidáman folyt az életmentő ipar. Comelati úgy hívták, hogy a „közéletmentő”. És mert kitűnt, hogy szegény ember, gyűjtéseket indítottak a javára.

III. A reklám-sírkő.

Egy gloucestershirei kereskedőnek meghalt a felesége. A gyászos férj úgy vigasztalódott, hogy a sírkőre rámetasztotta üzletének a firmáját. A városi tanács nem pártolta a reklámnak ezt a módját és elrendelte a kő eltávolítását.

— Az amerikai sajtó. A század elején mindössze kétszáz újság jelent meg az amerikai Egyesült Államokban, ma több mint huszezer a lapok száma, tehát minden háromezeröttszáz embernek külön lapja van. 1800-ban a nyomdai technika is oly fejletlen volt még, hogy a nagy nyomdák naponként négy-száz példánynál nem tudtak többet produkálni. Csak a század delén 1847-ben, a gyorsasági feltalálásokkor állott be nagyobb lendület. A század első harmadában az amerikai lapok nem közöltek se politikai, se törvényszéki híreket, se tárcát, se színjárat krónikát, csak kereskedelmi jelentéseket és az európai utasok névsorát. Lassan-lassan politikai cikkek is láttak napvilágot, majd a londoni lapokból átvett napihírek,

amelyek azonban természetesen négy-hathetes újdonságok voltak. A *New York Herald* volt az első újság, amely az amerikai színezett riportokat és reklámokat művelni kezdte. Megszületett a humbug és az amerikai újságsajtó 1830-ban már huszezer példányt nyomtattak óránként. Akkor szervezkedtek az első táviró-ügynökségek, reklámirodák, amelyek közül néhány nagyon föllendült. Ma kilencvenhatezer példányt produkálnak óránként, a gép maga végig és össze is hajtogatja az újságot. Az ujabban használatos szedőgép a munkások számát kilencven százalékkal megspaszítja.

— A könyv megjelenése előtt. Jhering Rudolf, híres német jogtudósról, aki Göttingában élt, egy boroszlói ügyvéd mondja el ezt a kis apróságot: Az ügyvéd akkoriban Göttingában ment, hogy a doktorátust megszerezze és Jhering tanárnál is vizitolt, majd bucsulátogatásra is elment. Jhering, aki mint rendkívül szeretetreméltó ember volt ismeretes, így szólt hirtelen:

— Kár, kolléga ur, hogy már holnap elutazik, szerettem volna, ha személyesen adhatnám át önnek legujabban megjelenő munkámnak egyik példányát. De mindenesetre küldök önnek egy példányt.

A doktor megköszönte szépen és megkérdezte, hogy miről is szól voltaképpen a kérdéses mű.

— A borralólóról! — mondotta Jhering s amikor vendége kissé csodálkozva nézett rá, megerősítette a kijelentését: — Igen, igen, könyvem a borralólóról szól, amelyet történelmi, gazdasági és szociális szempontból világítok meg. A borralóló szörnyetegének végre is ki kell egyszer tekerni már a nyakát. És ezt cselekedtem én!

Aznap este az újdonsült doktor részt vett még az ebédben, amelyet Jhering szűk baráti körnek adott egy vendéglőben. A legtovább maradt az asztalnál a vendéglátó tanár, egy magántanár és a boroszlói doktor. Amikor végre ők is távozni készültek, Jhering oda intette a főpincért és egy tizmárkást csuszlatott a kezébe.

— De, titkos tanácsos ur! — ámult a doktor — hiszen a könyvében...

— Ugyan hagyja! — szakította félbe a titkos tanácsos ur, legyintve egyet a kezével és jelentősen mosolyogva — hiszen még nem jelent meg.

— Kezetlen festő. A napokban halt meg Antwerpenben a híres kéznélküli festő, Charles Félu. Pár év előtt az antwerpeni múzeumban ki volt állítva egy gyönyörű Rafael-másolata, amelyet később mint esodát körülvittek a világon. Félu nyomoréknak született és anyja jó előre megtanította lábai használatára. Magas faszéken ülve szokott festeni és mozdulatai olyan szabályosak és könnyűek voltak, hogy szinte természetesenek látszottak. Félu annyira vitte

kedvem támad tőle — ki az ördög tudná bevárni, amíg felöltöztél. Nekem irodába kell mennem, őt emberem ül s bámészkodik, ha nem vagyok ott — mondom. Az igazság pedig az, hogy az utolsó négy napban nem is láttuk egymást. Erted most már, hogy miért járok a vendéglőkbe! Két napig várok s aztán látni akarom, a barátaimat látni akarom néha, egy kissé szórakozni is akarok. Persze, hogy mindez nagyon barátságos egyezkedés alapján történik; ne gondolj mást; így van helyesen a dolog. Tudod. Így. Ilyen a szokás. —

Henriksen Ole tátott szájával nézett Tidemandra. Csodálkozva mondta aztán:

— Hát így van a dolog? Sohasem hittem volna, hogy már ennyire vannak a dolgok!

— Csodálkozol rajta, hogy úgy szereti ezt a klikket? Csupa neves ember, csupa költő és művész, mindegyikük valaki. Ha jól megnézi őket az ember, hát mégis csak többet érnek, mint mi s mit tagadjuk, szívesen vagyunk velük együtt. Hogy ennyire vannak a dolgok? Ennyire? Nem, értsd meg csak, ninesenek ennyire. A dolog nagyon szépen megy. Én nem mehetek minden nap pontos időben haza, az irodám nagyon elfoglal. Hanka pedig nem teheti magát neveltségessé, hogy egyedül ül az asztalnál — jó, ennél fogva utánam jött a koresmába. Természetes, hogy mindennap megyünk ugyanarra a helyre, olykor napokig nem találkozunk. Dehát kérelek, ez sem árt!

Szünet. Tidemand a tenyerébe hajtja a fejét. Ole azt kérdi:

— Ki kezdte azt a dolgot? Ki tanácsolta? — Hát talán azt hiszed, hogy én? Talán csak nem gondold, hogy így szóltam a feleségemnek: Nos Hanka, ezental menj a vendéglőbe ebédelni, hogy üresen találjam a házat, mikor haza jövek. Azt hiszed? De amint mondtam, nagyon szépen mennek a dolgok... Hát ahhoz mit szölsz, hogy Hanka nem is tartja magát férjes asszonynak?

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

ÚJ FÖLD

Irta: KNUT HAMSUN.

(6)

Ole egy üveget hozott. Hosszu pókháló lógott le az üvegről. Kihuzta belőle a dugót.

— Nem tudom, hogy milyen fajta ez, — mondta és szagolni kezdte. — Kóstold csak meg, igazán... Azt hiszem, izleni fog neked. Az évszámot már elfeledtem. Régi.

Tidemand szolgálgatta, megkóstolta, félretette az üveget s Olét nézte.

— No, ugy-e? Jó?

— Pompás. — mondta Tidemand. De azért mégis kár volt fáradni vele, Ole.

— He, de ki hallott már ilyent? Egy üveg bor miatt... Szünet.

— Ha jól tudom, mondani akartál valamit? — kérdezte Tidemand.

— Azaz, hogy igen. Tulajdonképpen nem akartam, de... Ole beeskut az ajtó. — Csak azt gondoltam, hogy mitsem tudsz róla, hogy rágalmaznak, hogy megaláznak, — ezt akartam megmondani. Te nyilván nem tudsz róla.

— Megaláznak? Dehát mit beszélnek?

— Amit te rólad mondanak, az utóvégre nem is fontos, avval nem kell sokat törődnöd. De azt mondják, hogy elhanyagolod a feleségedet, hogy nő ember létedre koresmába jársz ebédelni, hogy nem törődöl az asszonnyal, akármit csinál. Hát hisz ez is mellékes, de azt mondd meg hát, hogy miért jársz koresmába? Nem mintha szemedre lánynám, de... Ez az egész. Ez a bor csakugyan nem megvetendő, amint látom. Kóstold csak meg, ha ugyan...

Tidemand szemei kigyultak. Felkelt, egy-párszor végigment a szobán, aztán újból leült.

— Nem csodálom, hogy az emberek ilyeneket beszélnek rólam — mondta. Én magam minden lehetőt megtettem, hogy utját vágjam a pletykálkodásnak. Azt csak én tudom, hogy mit tettem, különben pedig mindegy nekem, akármit beszélnek. Tidemand a vállát vonogatta s felállt. Fel s alá járt a szobában, maga elé meredt s aztán folyton arról mormogott, hogy neki utóvégre is nagyon mindegy, akármit beszélnek.

— De kedvesem, nem megmondtam, hogy tisztára ostobaság az egész, olyan ostobaság, hogy a te helyedben nem is törődném vele.

— Nem igaz, hogy Hankát elhanyagolom — folytatta Tidemand. — De igenis békét hagyok neki, érted? Igen. Tegy-e azt, amit akar, amit jónak lát; ebben állapodtunk meg, mert különben elhagy. Miközben beszél, rövid időközben hol leül, hol feláll. — Neked mondom csak, Ole. Általában ez az első eset, hogy szölk róla valakinek s nem mondanám el másnak a világról sem. De te neked meg kell tudnod, hogy a magam szórakoztatására járok a koresmába. Mit csináljak otthon? Hanka nines otthon, ennalólom soha sines otthon, a szobákban sohasem látok eleven embert. Barátságosan meg egyeztünk abban, hogy feloszlatjuk a háztartást. Ugy-e most már érted, hogy miért járok a vendéglőkbe? Nem vagyok a magam ura, az irodámban és a Grandben élek; találkozzom az ismerőseimmel, azok között van a feleségem is, egy asztal mellett ülünk s szórakozunk. Hát mit csináljak ezek után otthon? Mondd, mit csináljak? Hanka a Grandban van, egy asztalnál ülünk, egykórán egymással szemben s egymásnak adjuk a poharat. András — mondja olykor — légy szíves, rendelj egy pohárral Mildenek is. Természetesen rendelek. Szívesen teszem, elpirulok ugyan, de... — Ma még nem is láttalak, mondja aztán, nagyon korán mentél el hazulról. Igen, higyjétek el, nagyszerű kis férj ez! — Aztán nevet. Én nagyon örülök, ha időskede van és nekem is jó

idővel lábai ügyességét, hogy kényelmesen tudott borotválkozni velük. Egyenlő biztonsággal kezelte az esetet és a borotvát.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A negyvenes évek ipari mozgalma. A kereskedelmi szakmiveltetést terjesztő egyesület ma felolvasó estét rendezett az Országos Kereskedelmi és Iparcsarnok helyiségében. Gelléri Mór, az Országos Ipar-egyesület nagyérdemű igazgatója olvasta föl a negyvenes évek ipari mozgalmairól című nagyszabású értekezését.

Bevezetőleg utalt az előadó a negyvenes évek ipari mozgalmainak nagy jelentőségére, utalt arra, hogy a szabadságharcnak kiinduló pontja és némileg alapja az a békés munka volt, melyet legjobbjaink az ipar fejlődése és felszabadítása érdekében indítottak meg. Hiszen a szerény iparegyesület alapítása körül nem kisebb emberek buzgólkodtak, mint Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Eötvös József, Vajda Péter, Nyáry Pál, Fáy András stb. Az iparegyesület első dolga volt kiállítás rendezni. Így keletkeztek az 1842., 1843. és 1846-iki kiállítások. Ezek teremtették meg a védegyelet, majd a kereskedelmi társaságot, a gyáralapító részvénytársaságot, az I. magyar iparműtárt, s a magyar tengerhajózási részvénytársaságot. Tehát mindazon intézményeket, amelyeket az új alkotmányos korszakban újraelétesíteniük elengedhetetlen követelmény volt, megismerték dicső eleink a negyvenes évek elején, amikor nem a vállalkozás, hanem a hazafiság dirigált minden. És mégis ezek a példák voltak irányadók a mi új alkotmányos korszakunk berendezésénél. Szólt azután az előadó a védegyeleti mozgalomról, amelynek rövid története fényes bizonyíték a mellett, hogy erős akarat és jóindulatú rokonszenv kevés eszközzel is igen sokat tehet az iparfejlesztés terén. Ismertetve a védegyelet keletkezését, programját, a vidéki vállalkozások szervezését s méltatta a védegyelet tevékenységét, amelynek eredménye azokból az alakult iparvállalatok jegyzékéből is kiderül. Az 1845. év végén kiadott jegyzék szerint volt: selyemszövőgyár Pesten 7, vidéken 11, posztógyár 14, volt 25 finom gyapjú-, gyapot- és felselyemgyár, 6 szinnyomató, 33 különféle gyári és ipari vállalat. Az 1846-iki jegyzék ugyancsak 7 selyemgyárat, 32 finom gyapjú-, gyapot- és felselyemgyárat, (egy évi növekedés 7), 30 posztógyárat (egy évi növekedés 16), 7 szinnyomató gyárat, 3 répacukorgyárat, 5 vasgyárat, 2 csinoszógyárat, 1 lisztmalmot, 3 gépgyárat, 5 gombgyárat, 3 kőedénygyárat, 46 különféle gyárat sorol föl, összesen 144, ami egy év alatt 43 új gyár keletkezését jelenti. A legjelentősebb volt a védegyelet munkálkodása 1846-ban; de ekkor Kossuth visszavonult az ellene osztrák részről szított, de itthon folytatott támadások miatt; és ez némileg lelohasztotta az országos lelkesedést. 1847-ben már keveset lehet hallani a védegyeletről, 1848-ban pedig a szabadságharc egészen háttérbe nyomta a védegyeletet, miként a többi iparegyesületi mozgalmakat is; az abszolút korszakban aztán a védegyelet egész irattára elveszett. Ötvenöt esztendő határol el ber-

nünket ez eseményektől. És most újra kezdjük a régi nótát. Kevesebb talán a hazafiai lelkesedés, de az iparpártolás eszméjének érlelése ma fontosabb, mint valaha. Iparunk is izmosabb, terjedtebb, termelő erőnk, művészi fejlődésünk hasonlíthatatlanul nagyobb mérvet ért el. Nemzeti önállóságunk, anyagi erőnk biztosítása függ attól, hogy újabbban is teljesítsük kötelességünket. És miként a negyvenes években egyik fontos tényező gyanánt most is a hazafias kereskedőszólyai támogatást kell a mozgalom alapjául biztosítani.

A hallgatóság mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta a tanulságos és élvezetes felolvasást és végül lelkesen megéljenzte ipari törekvéseink derék szószólóját.

A magyar általános hitelbank 1899. évi mérlegét f. hó 20. és 25-ike közt fogja közzétenni.

Vámmentes köszönbevitel Oroszországba. Miklós cár Witte pénzügyminiszter előterjesztésére 1900. december elsejétől fogva megengedte a vámmentes köszönbehozatalt az orosz birodalomban levő összes vasutak szükségletének fedezésére. A köszön bármelyik határon behozható, de csakis a vasutak szükségleteire fordítható.

Vidéki pénzügyintézetek. A Szolnoki Mezőgazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság XI. zárszámadása szerint a forgó tőke 637,456 forinttal nagyobb mint 1898. végén. A takarékbetétek állománya 114,158 forint 31 krajcárral, a jelzálog-kölcsönök állománya 308,869 forint 31 krajcárral, a váltó-üzlet 190,092 forint 92 krajcárral gyarapodott. A tiszta nyereség 46,350 forint 90 krajcár. Az osztalék 7 forint. A társaság vezérigazgatója Fejér Miklós. — A Győrvárosi és Megyei Takarékpénztár huszonnyolcadik üzleti évről számolt be. A takarékbetétek összege 2,259,266 forint 02 krajcár; a cheque-számla 312,340 forint 21 krajcár. A cheque-számla forgalma 10,121,335 forint 73 krajcárral növekedett. A váltó-tára 648,708 forint 61 krajcár, jelzálog-kölcsönök 533,359 forint 55 krajcár. Az összes pénztári forgalom 55,713,901 forint 54 krajcárt tett. A tiszta nyereség 45,918 forint 19 krajcár. Az osztalék 15 forint. Igazgató: Wottitz Károly. A Tiszavidéki Hitelintézet és Takarékpénztár Részvénytársaság Szolnokon összeforgalma 42,498,621 forint 41 krajcárt volt. A váltó-tára 1,748,460 forint 51 krajcár, jelzálog-kölcsönök 3,373,260 forint 18 krajcár, tartalékok 130,000 forint. A tiszta nyereség 50,668 forint 70 krajcár. Az osztalék 24 forint. Igazgatók: Polgár Simon és Lengyel Antal.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Lippitsch M. cég Fiume, Triphovich Pál kereskedő Nagy-Kikinda, Klein Gyula kereskedő Komló, Stern B. József kereskedő Budapest (Margit-körut 1.), Sax Armin mázsoló Eszék, Fankl M. kereskedő Bécs, Dresner Israel kereskedő Jassy, Heidl Mária kereskedő Brassó, Berger Lipót utóda cég Arad, Lederer Armin kereskedő Bicske, Katz Miksa kereskedő Zloczow.

Szeszarak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 36.50 korona pénzben, 37.— korona árban. Bécsben a nyersszesz ára 40.— korona pénzben, 40.40 korona árban.

Hajózás. A magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság igazgatósága közli, hogy a szárai járatok Mitrovica és Sabac között február 10-től kezdve további intézkedés a következő menetrend szerint fognak fenntartatni. Indulás Sabacról Mitrovicára naponként reggel 7 órakor, indulás Mitrovicáról Sabacra naponként délután 2 órakor.

Budapesti sertes-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi serteskonsumvásár árjegyzése 1900. évi febr. 8-án. Készlet 174 darab. Érkezet 1464 darab. Összesen: 1638 darab. Eladatot 1259 darab. Maradt 379 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. sulyban 94—98 koronára, 220—280 kgr. sulyban 94—96 koronára, 320—380 kgr. sulyban 94—96 k.—. Öreg nehéz páronként 400—600 kilos 90—92 koronára. Malacok 70—72 korona kilónként. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 9.

Jó vételkedv és élénk kínálat következtében az irányszat szilárdabb és forgalom a élénkebb lett. Forgalmomba került 35.000 métermáza buza, nagyobb részt rakomány. Vörös buza 2 1/2—5 fillérrel emelkedett; gyengébb minőségű áru változatlan maradt. Rozs 5 fillérrel emelkedett. Zab 5—5.37 1/2 koronás, tengeri 5 koronás árfolyammal került a forgalomba. Más gabonaművekben az árak változatlanok maradtak. Lőherében az irányszat szilárd.

Az árak 50 kilogrammonként s koronáértékben értendők.

Eladatot:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 81 k. 8 K. 42 1/2 f., 150 mm. 80 k. 8 K. 05 f., kevert, sárga, 300 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 300 mm. 80 k. 8 K. 20 f., sárga, 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 300 mm. 79 1/2 k. 8 K. 2 1/2 f., 600 mm. 79 k. 8 K. 22 1/2 f., felső, 400 mm. 74 k. 8 K. 12 1/2 f., felső, 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 05 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 10 f., 400 mm. 77 k. 8 K. 12 1/2 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 05 f. malomba, 1500 mm. 78 1/2 k. 8 K. 17 1/2 f., 209 mm. 78 1/2 k. 8 K. — f., 500 mm. 78 k. 8 K. 22 1/2 f., 200 mm. 78 1/2 k. 7 K. 90 f. felső, 1000 mm. 77 1/2 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 77 1/2 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 74 1/2 k. 7 K. 92 f. rozsos, 400 mm. 77 1/2 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 90 f. felső, 100 mm. 76 1/2 k. 7 K. 85 f.

Erdélyi: 200 mm. 78 1/2 k. 8 K. 17 1/2 f.

Makói: 4400 mm. 76 1/2 k. 7 K. 95 f.

Bánsági: 3700 mm. 71 k. 7 K. 20 f.

Pestmegyei: 500 mm. 80 1/2 k. 8 K. 12 f., 100 mm. 80 k. 8 K. — f. sárga, 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 500 mm. 79 1/2 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 77 1/2 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 76 1/2 k. 7 K. 85 f. sárga, 100 mm. 75 k. 7 K. 85 f., 150 mm. 74 1/2 k. 7 K. 60 f., 1700 mm. 74 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 74 1/2 k. 7 K. 60 f., 350 mm. 78 k. 7 K. 35 f.

Bihari: 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 1/2 k. 7 K. 90 f.

O-Becsei: 2600 mm. 74 1/2 k. 7 K. 80 f.

Bajai: 2450 mm. 73 1/2 k. 7 K. 52 1/2 f.

Két huszár

Irta: GRÓF TOLSZTOJ LEO.

(10)

A gróf lába térdig be volt boritva olvadó hóval és erősen fázott a finom eszímában és lovagló nadrágban és egész testét átjárta a téli hideg.

A kocsi morgott a bakon és úgy látszott, mintha le akarna szállani, de a gróf semmire sem hallgatott és semmivel sem törődött; arca lángolt, a szíve hevessen dobogott.

Megragadta a sárga ablaksziját, hátra húzódott és minden gondolata és érzése várakozásban összpontosult.

Nem sokáig kellett várakoznia.

A nyílt lépcsőről elhangzott a kiáltás.

— Saizev ő nagysága kocsija!

A kocsi megrántotta a gyeplőt, a kocsi himbált a nagy rugók között, a ház megvilágított ablakai sorban elvonultak a kocsi mellett.

— Jól vigyázz magadra, fickó, ha a szolgáltnak csak egy szóval is megmondod, hogy itt vagyok, — mondotta a gróf s kidugta a fejét elül a kocsihoz — akkor megraklak; ha pedig nem szólsz, kapsz még tíz rubelt!

Alig bocsátotta le a gróf az ablakot, a kocsi kezdett erősebben himbáldozni, majd esőndesen megállott.

Turbin a sarokba préselte magát, visszafejtette a lélekzetét, még a szemét is lehunyta: olyan borzalmas volt neki az a gondolat, hogy szenvedélyes vágyakozása valamilyen okból nem valósul meg.

A kocsiajtó kinyílt, egymásután hullottak le a hágeső fokai, női ruha subogott a homályos kocsiháza jászminált árta be. kis lábak gyorsan fellutottak a hágesőn és Fedorovna Anna bő, nyílt prémes köpenyével befodta a gróf lábait.

némán, de erős lélekzettel lebozsátkozott mellette az ülésre.

Látta-e őt, vagy nem, azt már nem mondhatta volna meg, csakis Fedorovna Anna; de amikor megragadta a kezét és így szólt: — Így! És most mégis megcsókolom a keze eskjét! — akkor csak gyöngye ijedséget mutatott, nem felelt semmit sem, de átengedte a grófnak a kezét, amely az esőkokkal halmozott el, sokkal följebb, mint ameddig a keztyű ért.

A kocsi megindult.

— Szólj hát legalább egy szót! Nem haragszol rám? — eszengett Turbin.

Némán támaszkodott vissza a sarokba, aztán hirtelen könnyekben tört ki és feje a gróf keblére hanyatlott.

VI.

Az új kerületi bíró már régóta hallgatta a cigányok énekét és döszölt az új vendéglőben társaságával, a kavalieristával és a többi nemesel, amikor Turbin gróf beállított hozzájuk egy kék prémes bundában, amely Fedorovna Anna boldogult férjéé volt.

— Méltóságos atyuska, hiába vártuk nagyon sokáig — szólott hozzá fényes fogát mutogatva egy fényes fekete bajuszu kancsal cigány, aki az előszobában fogadta és fűrgén buzgólkodott, hogy lesegítse a köpenyét; Stjsza annyira epekedik már ön után, hogy egészen belesóványodott...

Stjsza elébe szaladt. Karesu, fiatal barna képű cigány nő téglavörös orcával, hosszú szempilláktól beárnyalt mélységesen fekete, fénylő szemmel.

— Ah! Grófoeská! Galambka! Arany-madárka! Milyen öröm! — csicseregte összeszorított fogán át boldog mosolylyal.

Iljuska maga is elébe jött és úgy tett, mintha nagyon örülne.

Az öreg asszonyok és a fiatal lányok felugráltak a helyükről és körülsergették a gróft.

Némelyek komaságra, mások másra emlékeztették.

Turbin megcsókolta a fiatal cigányóket, mindannyit az ajkán, a férfiak pedig őt csókolták meg a vállán, vagy a kezén.

A nemesek is nagyon örültek a vendég megérkezésén, annál is inkább, mert a dözsölés már rég túl lépte a tetőpontját és kezdett már lanyhulni; mindenki jól lakott már a mulatsággal; a bor már nem izgatta az idegeket és csak terhelte a gyomrot.

A kerületi bíró teljesen menthetetlen és méltatlan helyzetben hevert a padlón egy öreg cigányasszony lába mellett, rugdalódzott és egyre kiáltozott:

— Asszut ide! A gróf megjött! Asszut!... Megjött... No hát, asszut ide! Asszut egy tejjel káddal, hogy megfürödjék benne!... Nemes uraim! Szeretem a nemeséget, szeretem a nagy szívű nemeséget. Stjzjoska! Énekeld „Az országút-at!...”

A kavalierista is nagyon vidám volt már, esak hogy másképpen; ott ült a divány végében, szorosán Ljubasa, a szép, nagy cigány nő mellett, s mivel érezte, hogy a mánor ködbe borítja a szemét, pislogtatta a szemhéjait, rázogatta a fejét és ugyanazzal a szavakkal buzgólni arra akarta rábírn a cigány nőt, hogy vonuljon el vele.

Ljubasa jókedvűen hallgatta, mintha az, amit mondanak neki, nagyon vidám dolog volna, ami azonban egy kissé mégis bántó ránézve, és időnként férjére, a muzsikáló Szaskára pillantott, aki szemben vele egy szék mögött állott, közben a kavalierista szerelmi vallomásra felelve, odahajolt a füléhez és halkán arra kérte, hogy vegyen neki illatszereket, vagy szalagokat, de úgy, hogy a többiek ne lássák.

— Hurrá! — kiáltotta a kavalierista, amikor a gróf belépett.

(Folytatása következik.)

Bácskai: 200 mm. 74 k. 7 K. 50 f., 1000 mm. 73 k. 7 K. 75 f.
 T. Becsei: 3000 mm. 75 k. 7 K. 67 1/2 f.
 Raktárbóli: 1500 mm. 77 k. 8 K. — f., 1700 mm. 74 k. 7 K. 72 1/2 f., 1000 mm. 73 k. 7 K. 71 f.

Mind 3 hónapra.
 Muhar: 100 mm. 6 K. 50 f., 100 mm. 6 K. 73 f. paritás.
 Rosz: 200 mm. 6 K. 21 f. 3 hónap, 300 mm. 6 K. 25 f. por., 300 mm. 6 K. 30 f. por.
 Zab: 200 mm. 5 K. 32 1/2 f., 100 mm. 5 K. 32 1/2 f., 200 mm. 5 K. — f., 100 mm. 5 K. 25 f.
 Tengeri: 200 mm. 5 K. — f., 300 mm. 6 K. — f.

Köbánya.
 Bükköny: 200 mm. 6 K. 20 f. N.-Szalonta, 200 mm. 6 K. 25 f. Temesvár.
 Lucerna: 30 mm. 42 K.
 Lóhere: 100 mm. 78 K.

Félszépítéssel mellet.
 A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza	kilós	10 kilogramm ára		kilós	10 kilogramm ára	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
lisztvidéki	75	7.80	7.68	79	7.40	8.15
	76	7.55	7.70	80	8. —	8.25
	77	7.20	7.90	81	8.15	8.35
	78	7.70	8.05	—	—	—
fehérmegyei	75	7.45	7.50	79	7.75	8. —
	76	7.50	7.85	80	8. —	8.10
	77	7.55	7.70	81	8.10	8.25
	78	7.70	7.75	—	—	—
pestvidéki	75	7.25	7.43	79	7.70	7.90
	76	7.35	7.80	80	8.15	8.15
	77	7.45	7.80	81	8. —	8.15
	78	7.50	7.85	—	—	—
bánási	75	7.30	7.40	79	7.60	7.90
	76	7.40	7.55	80	7.90	8.05
	77	7.45	7.65	81	8. —	8.15
	78	7.50	7.75	—	—	—
bácskai	75	7.25	7.35	79	7.60	7.85
	76	7.35	7.45	80	7.85	8.05
	77	7.40	7.50	81	7.90	8.10
	78	7.45	7.55	—	—	—

Egyéb gabonafélék	kilós	10 kilogramm ára	
		K-tól	K-ig
Rosz	—	6.55	6.85
Arpa	—	4.10	6.20
—	—	5.85	5.70
—	—	5.45	5.65
Zab	—	5.25	5.45
Tengeri	—	4.75	4.95
Repece	—	11.50	12.25
Köles	—	5.50	5.80

A határüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza (1900.) áprilisra	7.74—7.75—7.76—7.77
Buza (1900.) okt.-re	7.89—7.90—7.91
Rosz áprilisra	6.47—6.48
Rosz októberre	6.52
Zab áprilisra (1900.)	5.08—5.09—5.10—5.11—5.09
Tengeri 1900. májusra	4.98—4.99—5.—5.01
Repece augusztusra	12.30—12.35

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra	7.76	7.77	7.77	7.77
Buza októberre (1900.)	7.90	7.91	7.91	7.91
Rosz áprilisra (1900.)	6.47	6.48	6.48	6.48
Rosz októberre	0.	0.	0.	0.
Zab (1900.) áprilisra	5.08	5.09	5.09	5.09
Tengeri (1900.) máj-ra	4.98	5.—	5.—	5.—
Repece augusztusra	12.30	—	—	—

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra (1900.)	7.73	7.74
Buza októberre (1900.)	7.87	7.88
Rosz áprilisra (1900.)	6.43	6.44
Rosz októberre (1900.)	6.43	6.44
Zab áprilisra	5.08	5.07
Tengeri májusra 1900.	4.98	4.99
Repece augusztusra	—	—

A budapesti értéktőzsde.

Külföld tegnap délután némi realizáció-hajlamot áruolt el, mi mai előtőzsdénken hatás nélkül maradt. A két hitelrészvény nálunk továbbra is tartott hangulat mellett maradt forgalomban, ami újabb alapítások felmerülébe leli okát, bár, mint értesülünk, eme újabb alapítások, az anilin festék-gyárak létesítése, még csak tervezve van s azok realizálása a távol jövő kérdése. A zárlat nyugodt volt s magyar hitelrészvények inkább gyengébbek lettek, bécsi eladások folytán.

A helyi piac tartott irányzatban és mérsékelt forgalom mellett megállapodott.

A déli tőzsde kedvező külföld befolyása alatt továbbra is kedvező irányzatot tüntetett föl s az összes értékek felfelé törekedtek s szilárdan zárulnak. A helyi piac is elég szilárd volt, főleg közútiak tüntek fel emelkedő árfolyamokkal.

A valuták és ércváltók változatlanok.

Az előtőzsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 759.—, Osztrák hitelrészvény 761.20—763.20, Osztrák-magyar államvasut 660.——662.80, Rimamurányi részvény 651.50—653.50, Közüti vasut 680.50—681.— korona.

467.—468.50, Leszámitolóbank 504.—505.—, Rimamurányi vasut részvény 650.—652.—, Közüti vasut részvény 680.80—682.50 korona.
 Forgalomba került: 4%-os magyar koronajáradék 94.45—, Kereskedelmi bank 2880.—, Budapesti gőzmalom részvény 1010.—, korona árfolyammal.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt:
 Osztrák hitelrészvény 762.60, Magyar hitelrészvény 759.—, Leszámitoló bank részvény 504.—, Rimamurányi vasut részvény 649.—, Osztrák-magyar államvasut 660.—, Közüti vasut 681.—, Városi villamos vasut 342.— korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:*)

I. Államadósság.

a) Magyar Államadósság.

Pénz Aru	100 kor.-kint	Pénz Aru	100 kor.-kint
Aranyjádék 4%	98.75	Magyar nyerevény-kölcsön (300 K)	102.25
Koronajádék	94.91	Magyar mezeikölcsön 4 1/2%	99.25
Közüti vasut kölcsön 5%	99.50	Horr.-szlav. mezőgazdasági kölcsön 4 1/2%	92.—
Államvasut aranykölcsön 4 1/2%	130.50	Horr.-szlav. földterhelési kölcsön 4%	94.50
Államvasut kölcsön 4 1/2%	99.75	Horr.-szlav. földterhelési kölcsön 4%	96.—
Vaskapukölcsön 3%	21.57	Tiszai sorsjegyek 4%	141.—
Magyar nyerevény-kölcsön (300 K)	102.21		

b) Osztrák Államadósság.

Koronajádék 4%	99.—	1884-es sorsjegyek 4%	109.25
1884-es sorsjegyek 4%	109.25	1890-as sorsjegyek 4%	132.—
1890-as sorsjegyek 4%	132.—	1896-os sorsjegyek 4%	209.25

c) Idegen Államadósság.

Ezerb 100 frankos sorsjegyek 2 1/2%	74.—	75.—
-------------------------------------	------	------

II. Más kölcsönök.

Budapesti fővárosi kölcsön 4%	94.—	95.—
Temes-bégyavölgyi kölcsön 3 1/2%	94.50	94.10

III. Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Belvárosi takarékp. zárlat 4 1/2%	100.—	100.—
Egyes. f. v. takarék. zárlat 4 1/2%	98.75	94.75
Egyes. f. v. takarék. zárlat 4%	92.—	92.—
Kibirtokok zárlat 4%	102.—	102.—
Földhitelintézet zárlat 4 1/2%	92.25	90.—
Földhitelintézet (3 éves) 4%	93.75	94.25
Földhitelintézet (3 éves) 3 1/2%	85.50	85.50
Helyi érdekl. vasut kölcsön 4%	98.25	97.25
Helyi érdekl. vasut kölcsön 4%	92.50	92.50
Helyi érdekl. vasut kölcsön 4%	95.75	96.75
Jelzálogbank zárlat 5%	101.—	102.—
Jelzálogbank zárlat 4 1/2%	99.50	100.50
Jelzálogbank zárlat 4%	96.70	97.50
Jelzálogb. k. sz. köl. (v. 200 K) 4%	100.—	101.—
Jelzálogbank közs. kölcsön 4 1/2%	97.25	98.25
Jelzálogbank közs. kölcsön 4 1/2%	98.—	98.50

IV. Előbocsátott kötvények.

Adria előbocsátott kötvény 4 1/2%	100.—	100.50
Közüti vasut 4%	96.—	100.50
Budapesti vasut 4%	96.75	94.75
Kassa-oderbergi 1880. oszt. 4%	98.—	99.—
Kassa-oderbergi 1891. oszt. 4%	97.—	98.—

V. Bankok részvényei.

Bankkegyesület	198.—	190.—
Rész. m. iparbank	397.—	345.—
Plumet hitelbank	146.—	140.—
Fővárosi bank r. t.	130.—	131.—
Hasi bank	228.—	230.—
Horr.-szlavon jelzálogbank	228.—	228.—

VI. Takarékpénztárak részvényei.

Belvárosi	201.—	202.—
III. ker. díjaz.	122.—	125.—
Rudabányai	112.—	105.—
Budapesti takp. és zárlat. r. társ.	422.—	424.—

VII. Biztosítók társaságok részvényei.

Bécsi biztosító társ.	410.—	430.—
Bécsi élet- és árt. bizt.-társaság	740.—	590.—
Élet magy. által.	5100.—	7700.—

VIII. Gőzmalomok.

Concordia	480.—	480.—
Élet budapesti	110.—	100.—
Erzsébet	430.—	414.—
Lajsa	270.—	274.—

IX. Bányák és tóglagyárak részvényei.

Bra-só bánya	—	—
Egyesült legia és omenit	4.—	5.—
Ugarmagy. kőszelvény	335.—	304.—
Földm. bány. szelvény	225.—	235.—
Ugarmagy. kőszelvény	80.—	100.—
Kassa-omodó	—	—

X. Vasútvételek és gépjárművek részvényei.

Gardasági gépj.	240.—	220.—
Danubius	100.—	104.—
Gans	355.—	362.—

XI. Könyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	170.—	180.—
Franklin	630.—	635.—
Kosmos	13.—	20.—

XII. Különböző vállalatok részvényei.

Alt. wagn.-kölcs. 1160.—1180.—, Polgári sorsjegyek 194.—195.—, Magyar kőszelvény 450.—460.—, Szabolcs 348.—350.—, Altalános kőszelvény 180.—184.—, Kerületi gyár 220.—228.—, Salgotarjani 640.—611.—, Ujpesti tóglagyár 260.—270.—

XIII. Közlekedési vállalatok részvényei.

Adria tengerhaj.	501.—	506.—
Bp. uti közut. vas.	632.—	633.—
Idégl. részv.	—	—
Ély. jegy	420.—	430.—
Villam. vas.	342.—	343.—
Ély. jegy	130.—	140.—

XIV. Sorsjegyek.

Basilika	12.60	12.60
Osztr. félb.	13.60	13.60
Nyer. jegy	—	—
Bécsvárosi	392.—	396.—
Budavárosi	131.—	136.—
Osztr. félb.	132.—	134.—
Élyv.	6.20	6.40
Osztr. félb.	7.—	7.50

XV. Pénznemek.

Vértarany	11.44	11.54
20 frkos arany	19.24	19.24
20 márkás	22.50	22.78

XVI. Külföldi váltók (látra).

Amsterdam	200.70	201.—
London	242.75	242.75
Német piac	118.10	118.25

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:
 Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 36.—44.—, korona, vörös aprószemű 58.—64.—, korona, vörös erdélyi —, korona, vörös bánási —, korona, középszemű 68.—71.—, korona, nagyszemű 72.—76.—, korona. Disznószőr: budapesti 51.50—52.—, korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —, korona, városi 4 darabos 43.—44.—, korona, 3 darabos 44.—45.—, korona, füstölt 48.—49.—, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.50—16.—, korona, 120 darabos —, korona, 100 darabos 20.75—21.—, korona, 85 darabos 28.—28.25, korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.25, korona, 100 darabos 20.—20.50, korona, 85 darabos 27.—27.50, korona. Szilvaiz: szlovéniai 18.—18.50, korona, szerbiai 16.—16.50, korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, február 9. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.)
 Buza tavaszra 7.92—7.93, rosz tavaszra 6.81—, zab tavaszra 5.37—5.38, tengeri tavaszra 5.29—5.28, buza május-juniusra 8.—8.02, buza észre 8.08—8.10, rosz észre 6.89—6.89, zab észre 5.48—5.50, repece észre 12.55—.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsdén meglehetősen élénk volt az üzlet, később azonban ismét csendesült.
 A déli tőzsdén tartott az üzleti csend és különösen bányapapirokban gyengülés állott be.
 Zárlatok szilárdabb külföldi hírekre különösen államvasuti papirok árfolyamai emelkedtek.

Bécs, február 9. (Magyar értéktőzsde.) 4% aranyjádék 98.90, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegyek 141.—, Magyar vasut kölcsön ezüstben 99.70, Magyar keleti vasut állami kötvény 99.40, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 125.—, Rimamurányi vasut részvény 324.75, Magyar koronajádék 94.25, 4%-os Magyar földterhel. kötvény 93.70, Magyar hitelbank részvény 189.25, Magyar nyerevény kölcsön sorsjegyek 162.25, Kassa-oderbergi vasut részvény 91.—, Magyar kereskedelmi bank 287.—.

Bécs, február 9. (Osztrák értéktőzsde.) 4 1/2% papírjádék 99.95, 4%-os osztrák aranyjádék 99.20, 1880-iki sorsjegyek 137.75, Osztrák hitelsorsjegyek 396.—, Angol-osztrák bank 124.50, Bécsi bankkegyesület 136.75, Osztrák-magyar bank 127.40, Déli vasut 24.10, Dunagőznávozás részvény 72.75, Dohányrészvény 139.25, Császári és királyi arany 114.83, Német bankváltók 118.10, 4 1/2% ezüst jádék 99.90, Osztrák koronajádék 99.65, 1884-iki sorsjegyek 200.50, Osztrák hiteltőzsdéi részvény 136.50, Unionbank 156.50, Osztrák Länderbank 118.25, Osztrák-magyar államvasut 157.60, Elbavölgyi vasut 125.75, Alpeji bányarészvény 274.50, 30 frankos arany 19.24, Londoni váltókár 242.22, Bécsi Tramway 142.75, Az irányzat szilárd.

Bécs, február 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefon-jelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok s következők voltak: Osztrák hitelrészvény 238.50 Magyar hitelrészvény 189.75, Angol-Osztrák bank 124.50 Union bank 136.75, Länderbank 156.50, bankkegyesület 118.50, osztrák-magyar államvasut részvény 137.75, északnyugati vasut részv. 25.—, elbavölgyi vasut 126.—, dunagőznávozás részv. 120.—, alpeji bányarészvény 139.50, májusi járadék 99.95, osztrák koronaj

Olasz járadék 94.40. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 161.90. Harpeni 228.75. Az irányzat nyugodt.
 Berlin, február 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négy százalékos magyar aranyjádék 99.40. Magyar koronajádék 94.25. Osztrák hitelrészvény 238.75. Osztrák-magyar államvasút 140.60. Déli vasút 27.80. Északnyugati vasút 307.50. Elbavölgyi vasút 118.—. Orosz bankjegy köcspez 216.55. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Hamburg, február 9. (Zárlat.) 4 2/3% ezüstjádék 99.10. 1860. sorozat 140.50. Déli vasút 27.65. 4 1/2% osztrák aranyjádék 100.—. Osztrák hitelrészvény 238.80. Osztrák-magyar államvasút 140.59. Olasz járadék 94.60. 4 1/2% magyar aranyjádék 99.20. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, február 9. (Zárlat.) 4 2/3% papírjádék —. 4 1/2% osztrák aranyjádék 100.60. Magyar koronajádék 94.25. Osztrák-magyar bank 127.30. Déli vasút 27.90. Elbavölgyi vasút 126.50. Londoni váltóár 204.80. Bécsi bankgyűlés 138.50. Villamos részvény 147.—. 8 1/2%-os magyar aranyköcsön 81.20. 4 2/3%-os ezüstjádék 99.35. 4 1/2% magyar aranyjádék 99.40. Osztrák hitelrészvény 238.70. Osztrák-magyar államvasút 140.40. Északnyugati vasút 120.—. Bécsi váltóár 845.25. Párisi váltóár 813.75. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 276.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok januárja. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 238.60. Osztrák-magyar államvasút 140.30. Déli vasút 27.70. Osztrák aranyjádék —. Olasz járadék 94.55. Laura-kohó 277.20. Harpeni 229.45. Discont 190.20. Alpesi —. Bécsi bankgyűlés —. Szilárd.

Páris, február 9. (Zárlat.) 3% francia járadék 100.65. Olasz járadék 94.30. Osztrák-magyar államvasút —. Francia törleszt. járadék —. 4 1/2% magyar aranyjádék 99.70. Török dobányrészvény 288.—. Osztrák Ländelbank —. 3 1/2% francia járadék 102.55. Osztrák földhitelezési részvény 1240. Déli vasút 153.—. 4 1/2% osztrák aranyjádék 100.05. Ottomanbank 572.—. Párisi bankrészvény 1103. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat nyugodt.

(párónként 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. — Könnyű (párónként 250 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai erodeti (Stachl). Nehéz (párónként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. — Könnyű (párónként 250 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (párónként 290 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. — Közép (párónként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (párónként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéselészék: 1900. febr. hó 7. napján volt készlet 16765 darab, 1900. február hó 7. napján felhajtott — darab, 1900. évi február 8. napján elszállított 184 darab, 1900. február hó 9. napjára maradt készletben 16581 darab.

városi járásbírósnál 2 hét alatt. — Joggyakornoki állás a debreceni itélőtáblánál 15 nap alatt. — Román h. tolmács a borosjenői járásbírósnál 2 hét alatt. — Élelmezési tisztai állás az állami élelmiszerigazgatásnál március 15-ig. — Hivatalszolgái állás a sátoraljai-nyelvi pénzügyigazgatóság-hoz tartozó gálzészeti adóhivatalnál március 20-ig.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése. — Budapest, február 9.

A nyugati maximum behatolt a kontinensre és annak legnagyobb részét elborította. Az orosz maximum pedig valamivel keletebbre vonult. Északon és délen egy-egy depresszió érinti Európa határát.

A hőmérséklet eloszlása nagyjából változatlan. A szőrvenyoson esett csapadék mennyisége csakis a depressziók környékén volt jelentékeny. Nálunk az idő, elvéve esett kis esőktől éltekintve, száraz. A hőmérséklet valamivel alacsonyabb a tegnapiénál. Kétdél: Hívésebb idő várható, csak elvéve jelentéktelen csapadékkal.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Február 9. —

Kinevezések. A földmivélségügyi miniszter Karácsony Erzsébet okleveles tanítónét az alsó-szombathelyi menesztetési elemi iskolához tanítónétvé; a soproni pénzügyigazgatóság Szigeti Sándor pozsonyi díjtalan adóhivatali gyakornokot a csepregi adóhivatalhoz ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká; a dévai pénzügyigazgatóság Czilka Elek m. kir. csendőrt a hátszegi adóhivatalhoz hivatalsszolgáivá nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Eley Sándor szegedi járásbírósigi aljegyzőt a kaposvári törvénytárszékhez helyezte át, Szeszlér Samu zombori törvénytárszékhez és Kaszás József zentai járásbírósigi inokokat valamint Bieltler Béla ógyallai és Vida András szent-gothárdi járásbírósigi inokokat kölcsönösen áthelyezte.

Ügyvédi kamarák. A kassai ügyvédi kamara Zsoka György tornai ügyvédet, a miskolci ügyvédi kamara területére átköltözése következtében kitörölte, — a pozsonyi ügyvédi kamara dr. Kozma Gábor bejegyezte, Ejury Jenő ügyvédjelöltet saját kérelmére kitörölte. A budapesti ügyvédi kamara dr. Balassa János, dr. Hankovszky Zoltán, dr. Kell József és dr. Kemény Sámuel ügyvédek; az aradi ügyvédi kamara dr. Fischeim Soma ügyvédet, Szarvas székelyhelyi a lajstromba felvette. A győri ügyvédi kamara Stronz Gyula magyar-óvári lakos, ügyvédet az ügyvédek lajstromából, önkéntes lemondása következtében kitörölte, továbbá dr. Wiplinger Odón és Balogh Lajos tatai lakos ügyvédek, az ügyvédek lajstromába felvette.

Pályázatok. Segédtitkári állás a zagrábi pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt. — Postakézeli állás a sárdi postánál február 22-ig. — Gyakornoki állás az orszvai adóhivatalnál 14 nap alatt. — Aljegyzői állás a szinérvaljai járásbírósnál 2 hét alatt. — Aljegyzői állás a német-bográni járásbírósnál 2 hét alatt. — Pénztárnoki, ellenőri és adótitói állások a gálzészeti adóhivatalnál 14 nap alatt. — Adótitárnoki állás az ó-bübi adóhivatalnál 14 nap alatt. — Foghárzosi állás a csikserkezeti törvénytárszék fogházánál 4 hét alatt. — Pénzügyeri állás az ungvári pénzügyigazgatóság területén 8 hét alatt. — Díjnoki állás a szász-

Vizállás.

	feb. 9. 8. méter	feb. 9. 8. méter
Inn Duna	Schörfölding 0.65 0.61	Tisza M.-Szécsen 0.30 0.60
"	Passau 2.25 2.38	" Tekoháza 0.90 0.—
"	Linz 0.35 0.33	" V.-Námény 8.23 8.02
"	Béas 0.33 0.28	" Tokai 4.29 4.05
"	Pozsony 2.40 2.50	" Tisza-Püred 4.57 4.56
"	Komárom 3.20 3.24	" Svolnok 5.26 5.23
"	Budapest 3.34 3.30	" Csongrád 6.02 6.05
"	Paks 2.36 2.01	" Szeged 4.84 4.80
"	Mohos 4.52 5.01	" Török-Bocsa 9.84 9.82
"	Gombos 5.64 5.11	" Tittel 4.74 4.12
"	Ujvidék 4.01 0.09	" Ondova Bárfia 1.80 0.90
"	Pancsova 4.58 4.55	" Topolya Hoór 0.40 0.38
"	Orsova 4.34 4.34	" Bodrozsi Zemplén 5.19 5.01
"	Macvárjára 3.23 3.25	" Sajó Zsolnok 2.50 2.49
Morva Vág	Zsolna 1.08 0.62	" Herárd H.-Németi 1.13 1.41
"	Trencsén 1.68 0.22	" Berettyó Margita 0.81 0.85
"	Szered 1.54 1.38	" B.-Ujtalu 0.95 0.34
Rába	Sz.-Gothárd 0.40 0.54	" Kőrös Csucs 0.— 0.16
"	Sárvár 2.94 3.91	" N.-Várad 0.25 0.29
"	Győr 2.94 3.91	" Belényes 0.46 0.47
Dráva	Pettau 0.— 0.26	" Tenke 0.53 0.38
"	Zákány 0.— 0.26	" Gurahono 0.69 0.60
"	Báron 0.29 0.14	" Borosjenő 0.16 0.16
"	Pécs 2.09 2.15	" Hétkés 2.60 2.70
Mora Száva	M.-Szerdab. 0.60 0.50	" Gyoma 3.76 3.94
"	Zagráb 1.36 1.49	" Maros Gy.-Fehérvár 0.54 0.88
"	Székely 4.31 4.29	" Branyicska 0.63 0.72
"	Mitrovica 6.13 6.43	" Soborsin 2.00 2.00
"	Deés 0.62 0.62	" Arad 0.61 0.65
Szamos	Szatmár 1.92 1.96	" Mako 0.60 0.78
"	N.-Majtény 1.05 0.—	" Temes K.-Kostály 0.92 0.92
Kraszna	Munkács 0.48 0.50	" Kiszétő 0.14 0.14
Latorca	Honnap 0.72 1.15	" Temesvár 0.84 0.12
Ug	Ungvár 0.80 1.02	" Beeskerek 0.97 0.98

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 9. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli sulyban) 88.—90 fillérig. Öreg közép (párónként 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. Fialat nehéz (párónként 320 kilogramm felüli sulyban) 99—100 fillérig. Fialat közép (párónként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 98—100 fillérig. Fialat könnyű (párónként 250 kilogrammig terjedő sulyban) 98—100 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (párónként 280 kilogramm felüli sulyban) — krajcárig. Közép (párónként 220—280 kilogramm sulyban) — krajcárig. — Könnyű (párónként 220 kilogrammig terjedő sulyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (párónként 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. — Közép

Legjobb Legjobb Legolcsóbb PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1. Szevegővártó vasúgy 8. —
 1. matrac 10.—
 1. drb. rouge paplan 1.70
 1. csacmir paplan 2.50
 1. atlasz csacmir paplan 3.50
 1. atlasz csacmir paplan 4.50
 1. atlasz csacmir paplan 7.50
 1. fodros all. sely. paplan 12.—
 1. 1/2 v. v. szőnyeg 1.20
 1. v. v. szőnyeg 1.20
 1. drb. v. v. szőnyeg 1.20
 1. drb. v. v. szőnyeg 1.20
 1. drb. v. v. szőnyeg 1.20

1. acél sodrony ágybetét 5.—
 1. tengerifü fevankos 1.—
 1. levarott szalmaszék 2.30
 1. Crinde Afrigue matró 4.50
 1. löször 12.—
 1. párnázott ruganyos matró 16.—
 1. nagy szőnye szőnyeg 300/300/2.50
 1. ablak tunis függöny 1.50
 1. bourot agyirtó 2.20

1. Fűtésvezény méterenkint 25 krtól 4 fríg.

GICHNER JANOS és TÁRSA
 Paplan, matró és kárpitosru gyárosok, szőnyeg, függönygyártás és asszisztenté stb. nagy vá asztokban.
 Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
 Árjegyzékét kívánatos ingyen és bérmentve küldünk. Nem tartozó árakat kicserélünk, vagy a pénz visszaidük.

!! Okavodjunk az értéktelen utánasoktól!!

Antiszeptikus és higienikus HOLGY-ÓVSZER.

Teljesen biztos hatásal.

Használatban kíméletes és nem kellene többé semmiféle gyöngédetlen és ártalmas gumi- és spongyacikknek.

Ára 1 doboznak, használati utasítással 1 frt 50 kr. Postautalványon előleges 1 frt 75 kr. beküldése után bérmentve kapható a föltalálónál:

László József gyógyszerész
 Maros-Ujvár (Erdély).

Főraktár Budapest: TÜRÖK JÓZSEF gyóntára K'rály-utca és KERPEL LIPÓT gyóntára Lipót-körút 2B.

!! Orvosilag igen ajánlva!!

Sneidig egyenruhákat készit

BLUM SÁNDOR
 Budapest,
 Váci-utca 12. szám.

AUER IGNÁTZ FIA
 vászon-, fehérnemű- és női divatárak gyári raktára,
 Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 10. szám.

Ajánlja a következő árakat jutányos árban:

Kreász vászon, közép szálu, női ingekre 1 vég 23 m. 76 cm. széles — 4.90, 80 cm. széles — 5.90.

Fonál vászon, vastag szálu, 1 vég 23 méter, 72 cm. széles — 5.95, 80 cm. széles — 6.50.

Erzsébet királyné vászon, női ingekre és ágycneműekre 1 v. 23 m. 84 cm. 6.95, 1 vég 38 méter 11.50.

Rumburgi utánzai, minden fehérneműre alkalmas fin. tömött szálu 1 vég 23 m. 82 cm. széles 7.50, 1 vég 38 méter — 12.25.

Írlandi vászon, fin. ágycneműkre és női ingekre alkalmas 1 vég 23 m. 8 ft.

Szepesi vaslepedő vászon, 1 vég 14 méter, 155 cm. széles — 7.50.

Gyepen fehérített céna lepedő vászon 1 vég 14 m. 150 cm. széles — 8.25.

Chiffon, olismert minőség minden fehérneműre 1 vég 23 méter, 82 méter széles D 10 — 4.90, 1 v. D25 közép szálu 5.90, 1 vég R fin. szálu 7.50.

Szines céna kanavász, ágycneműre legjobb minőségben szintartós 1 vég 23 méter, 80 cm. széles — 5.50, 1 vég legfinomabb 6.50.

Fehér damast grádli, ágycneműre legjobb virágos mintákkal 1 vég 23 m. 82 cm. széles 7.50 és 8.50, különféle szélességű csikós mintákkal 6.50 és 7.50.

Szines ajour kávé teríték, vászon minőségben legjobb színekben ajour szétlél 6 személyre 3.25, legfinomabb — 3.95.

Nanking (töltött), tömött sűrű 1 vég 23 m., crám szímben 4.75 és 5.75, fehér vagy piros 7.25 és 8.50.

Fehér damast teríték, valódi szepesi céna minőségben 6 személyre — 2.95, 12 személyre — 7.75.

Szines kávé teríték, legújabb színtartó, divat mintákkal 6 személyre 1.85, legfinomabb — 2.50.

Szines caschmir paplan, gyapjú minőségben fin. vattával töltve, 160/115 nagyságban — 4.50, 180/125 cm. — 6 ft.

Selyem paplan finom minőségben minden létező színekben, hófehér vattával 160/115 nagyság 7.75, 180/125 cm. nagyság 9.50.

Dus valaszték vászon minta gyűjtemény, valamint árjegyzékét ingyen és bérmentve küldök.

Polgár Sándor
 m. kir. szab. nyert orvosi mű és kútszerész

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 50. sz.
 Ajánlja dusan felszerelt raktársaját gyártmányu orvos-szécsi és betegápolási tárgyakban.

Saját tulajmánya, m. k. szabadalmú Polgár-féle **sérvkötő,** haskötő, görcsér elleni gummitársánya, orthopaeiái készülékek, műbák és kezék stb.

Valódi francia különlegességek F. Bergerand fils párisi gyárából.

Ültetés ellen védve 1902. sz. a. — Részletes képe árjegyzék lagya és bérmentve.

„Reuma-szesz“
 orvosi tekinétyek által kit. első. külszer. Bámulatos gyors é biztos hatású, a test bármimentől fájdalmat, u. m. reuma, osz, ischias, köcsvény, szarvadás, szarvák, nyúlalás stb. ellen. Fog-és fejtáji 5 perc alatt megszűntet. 1 üveg Ár 1 korona, erősebb üveg Ár 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyóntáraiban, úgyszintén a kószitó

Widder Gyula gyóntárszernél
 S.-A.-Ujhely.
 Főraktár: Török József gyóntar. urnál Budapest, K'rály-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyóntarszertár a „Nador“-hoz.

Titkos betegségek
 gyóntására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalat alapján.

Dr. FABINYI J.
 v. kórházi orvos, specialista

gyónti legrövidebb idő alatt biztos sikerrel történik és nékél: huyosfolyást, hólyagbajokat, bñakóros sebeket, szpállist, ennek következtében, mukacs borbajokat és az énfertőzőkötő tányait idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfú gyengeségénél (impotentia) ugy halál, mint öregbátyéknél.

Biztos siker folytan a honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyóntárszerek.

Lakas: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (Dohány-utca sarkán, I. emelet).

Bejárt a lepszósnél. Külön váróteremnek.

Rendelés délióltól 9—3-ig, este 6—9-ig.

Durbintz sógor

Mert mondok, ha mán irtak könyvet a lórlis is, gyosszónrl is, miért ne lóhetne könyv a sógorrl is? Vagy máis szóval ez a könyv főképpen a Durbintz sógorral foglalkozdik, benne van a sógor tzothalála is még más efféle keszörves történetek.

Egy könyv 1 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, József-körút 18.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Sába királynője.
Nagy opera 4 felvonásban Zenéjét szerzette Goldmark K. Szövegét írta Mosenthal.
Személyek:
Salamon Beck Sulamit Vasquezné
Baál Hanán Mihályi Sába királynője Diósné
Assád Arányi Astaroth Berts M.
Főpap Szendrői
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Másodsor:
Keresztelő János.
Tragédia 5 felvonásban, előjátékkal. Irta Sudermann. Fordította: Várdai Antal.
Személyek:
Herodes Ivánfi Gabalos Zilahi
Herodiás Jászai Jabath Mészáros
Salome Márkus János Somló
Vitellius Gy. nes Amarja Mihályfi
Marcellus Náday B. Simon Szacsavay
Merokles Hetényi Ram Ujházi
Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Délután 3 óraker, mérsékelt helyárrakkal.
A Vigszínház színésziskolájának nyilvános gyakorlati előadása:
Cifra nyomorúság.
Színmű 4 felvonásban. Irta Csiky Gergely.
Este:
Napoleon öcsém.
Eredeti bohózat 3 felvonásban. Írták Guthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:
Táillyay Kálmán Góth Napoleon Hegedüs
Lili Kálmár Fülöp Gál
Baráth Ödön Tapolczai Flóra Delli E.
Bisotka Szerényi Zsuzsi Makróczy Zsó
Miska Győző Gusztáv Bárdi
Lizi Pécsi Narcisz Almási
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Bibliás asszony.
Operett 3 felvonásban, 4 képmen. Szövegét írta Antony Mars és Maurice Hennequin. Fordította Heltai Jenő. Zenéjét szerzette Victor Roger.
Személyek:
Chatellerault E. Küry Ill. Ernő Németh
Sarah Gazi Chatellerault Szirmai
Thea táncosnő Bojár Beaugency Solymosi
Maréchalné Kacsányi Pontbichet Szerdahelyi
Paméla Harmath Trénitz Kovács K.
Carmen Makkos Celestin Tollagi
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
New-York szépe.
Operette 2 felvonásban, 6 képmen. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker.
Személyek:
Bronson Sziklai Cora Margó
Harry Ráthonyi Kenneth Giróth
Kurt Vidor Blinky Rózsahelyi
Snifkins Kardos Kissie Rózsa L.
Twiddles Beóthy Fifi Ledófsky
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Kerepesi-ut 21.
Szombat, 1900. február hó 10-én.
Transvaal.
Irta György Aladár. — Hopp Ferenc és Newton eredeti felvételei után készült 35 vetített képpel.
A föld regénye.
A vas.
Kultur történelmi látványosság 3 felv. Irta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOLIES CAPRICE
Eredeti!! Ma Ujdonság!!
„Messalina.”
Előzőleg:
Die Wunderkur
és
Egy karambol okai.
Továbbá fellép
Amleto Del Giudice ur
a milánói Édea színház transformációs kómikusa.
Erkély incognito páholyok.
Kétféle konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Budapest kávéház Andrassy-ut 27. sz.
a legmodernebb stílusban ujonnan átalakítva. Ma és mindennap Tisztelettel
Banda Marci és fiai hangversenyez.
Rosenberg Lajos, kávéház tulajdonos.

PETANOVITS Metropole-szállója.
Ma **Kj. Oláh Józsi** kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű teli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes felfűtőterem és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Magy. kir. állanvasutak. Üzletvezet. Zágráb.
Pályázati hirdetmény.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Hatásos sikere a februári műsornak!
Thereses tanár
delejes parodisztikus jelenet.

Sennora Montero
az arragoniai szépség.
„Die Näherin“
eredeti bohózat.

Olschansky és Miss Lonny
excentrikus akrobaták.
Ugymint az ujonnan szerződött kitűnő művészek.

Előleges jelentés! Szerdán, 1900. február 14-én
Köszeghy Jenő főrendező jutalomjátéka.
A „Szép Heléna.”

Jegyek elővételben kaphatók: Weisz A. nagytőzsde, Károly-körút 26. és a nappali pénztárnál.
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítettettek.

Ipartelepek és gyárak
részére „Első segély” mentőszekrény berendezéseket a legújabb miniszteri rendelet értelmében olcsón szállít

Kartschmaroff A.
„Szerecsen Drogeria”
VIII. Kerepesi-ut 39. szám.
Kívánatra ajánlat.

REKLAM-PLAKÁTOK
(utcai falragaszok és kifüggeszhetők)
művészies kivitelben
papír és celluloidon és minden egyéb reklám különlegességek mintaraktára
VAJDA ÉS WEISS
BUDAPEST,
V., Fürdő-utca 4.

FORSCHER REGISTATOR
(levélrendező) magyarországi vezérképviselete.
Irodai cikkek raktára, finomabb kivitelű kő- és könyvnyomdai munkák felvétele.

Fiumei Kávéházak Társaság
Fiume.
Kávé.
4 1/2 kg. Manilla 6.07 frt.
4 1/2 kg. N. Cuba 6.39 frt.
4 1/2 kg. Modjokerto 7.87 frt.
4 1/2 kg. Soerabaja 8.55 frt.
4 1/2 kg. Pompás Kaverék Cuda, Ceylon, Menado 7.42 frt.
Tea.
1/4 kg. Csász. kv. 1.40 frt.
1/4 kg. Imperial 1.60 frt.
1/4 kg. Ot fajta legf. tea, vegyítve 2 frt.
A tea a kávéhoz csomagolható.
Minden elvámolva és bérmentve minden más költség nélkül, utánvételt.
Az ország legnagyobb ilyenmű vállalata.
Árjegyzék ingyen

Pesti könyvnyomda részvénytársaság.

Meghívás
a XXXII. rendes közgyűlésre,
mely 1900. évi február hó 22-én esti 5 óraker fog az intézet iroda helyiségében (Hold-utca 7. sz.) megtartatni.
A tanácskozmány tárgyai:
1. Az 1899. évi mérleg és zárszámadási jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Netáni indítványok. (A részvényesek részéről teendő indítványok az aapszabályok értelmében nyolc nappal a közgyűlés megtartása előtt az igazgatóságnál írásban adandók be.)
A közgyűlésen való szavazatjog gyakorolhatására alapszabályszerűleg megkívánt részvények február 18-ig az intézet irodájában teendők le.
Az igazgatóság.

KOHOGES REKEDSEG HURUT ELEN A LEGJOBB A RÉTHY FELE A RÉTHY KORKA
Egy doboz ára 30 kr.
Csak akkor van hasznos, ha minden doboz fenekén aláírásom látható.
Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán.
MINDENKÉPP KAPHATÓ!

FIUME.
Mégis csak legjobb a
KÁVÉ
FRATELLI DEISINGER FIUMEI CÉGTŐL.
Közvetlen a tengeri hajóról.
5 kg. Kékjava 7.60 frt.
5 „ Kuba 7.08 „
5 „ Portoriko gyöngy 7.50 „
TEA
1 kg. Törmelék 2.40 frt.
1 „ Mandarin karaván 5.15 „
1 „ Császár-keverék 6.40 „
1/4 kg. tea kínai dobozban a kávéhoz csomagolható.
Az összes a nek szíveskedésnek valódságról kézzel írt vállalatunk. Egy postaszáraz összesíthető 3 fajta kávéból is. 3 1/2 liter Király-rum hordócsakban 6 83 forint.
Az arak elvámolva, bérmentve minden más költség nélkül érrendők.
ÁRLAP INGYEN.
FIUME.

ÉN Z T
SORSJEGYEKRE
ERTEKPAPIROKRA
(vinszafizható tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármily önszeget igen olcsón ad
KOVÁRY ARMIN
bank- és váltóüzlete
osztályosorszákok-felárusító.
IV. ker. Ferenciek-tere
Gróf Czárky-palota.
Most jelent meg!
A polgár, mint esküdt.
Irta:
Dr. Gonda Dezső
Ára angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

MEGHIVÓ.

A „Salgó-Tarjáni kőszénbánya-részvény-társulat“ folyó évi február hó 27-én délelőtt 10 órakor központi irodájában (Budapesten, V. Erzsébet-tér 16. sz.) fogja

XXXII.

rendes évi közgyűlését

megtartani, melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket tisztelettel meghívja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseinek előterjesztése az 1899-iki üzleti évről.
 3. Az 1899-iki év mérlegének előterjesztése; határozat az előterjesztett mérleg, valamint az évi tiszta nyereség hovatartozásáról felett.
 3. Indítvány az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1899-ik évre vonatkozólag adandó felmentvény tárgyában.
 4. Igazgatósági tagok választása.
 5. Felügyelő-bizottsági tagok választása.
- Budapesten, 1900. február hó 7-ik napján.

Az igazgatóság.

Megjegyzés: Az ezen közgyűlésen résztvenni akaró t. c. részvényeseket felkérjük, hogy számszerűleg rendezett részvényeiket a részvényekkel együtt az alapszabályok 19. §-a értelmében legkésőbb f. évi február 18-ig bezárólag vagy a társulat fent megjelölt központi irodájában, vagy pedig a k. k. priv. allg. oesterr. Boden-Credit-Anstaltnál, Bécsben, (I. Teinfaltstrasse 6.) tegyék le.

Minden 25 részvény egy szavazatra jogosít, de 10 szavazatnál többet saját nevében senki sem gyakorolhat.

Az 1899-ik évi mérleg, valamint az igazgatóság évi jelentése f. é. február hó 18-ától kezdve az alapszabályok 52. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően a társulat központi irodájában a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Gracza György:

Magyar

Szabadságharc

története.

5 kötet díszes bekötésben
35 forint helyett **25 frt.**
Kapható a „BUDAPESTI
NAPLÓ“ kiadóhivatalában,
József-körút 18. sz.

Most jelent meg!

Szellem,

Erő,

Anyag

Szellemválasz
Büchnernek
Kraft und Stoff
című könyvére.

Irta

Adelma,

fordította

Tótvölgyi Titusz.

Ára 3 korona.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló“

kiadóhivatalában

B U D A P E S T,

József-körút 18. sz.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonai (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSZY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelnyagoltabb hűgyesólyásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az enteritizotés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújában olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehér-folyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig: este 7-8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróteremek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Olaszország Remekkei.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy

2000 fényképből álló gyűjteménye.

Remek diszalbum hosszukás negyedréte formában.

A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 korona 20 fillér.

Megjelenik havonként kétszer.

Igazgató: LAURENCSCIC GYULA.

A magyar kiadás szerkesztője: BOROSS VILMOS.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készül, *művészi elrendezése és fényes kiállítása*, valamint nagy, *pompás és tiszta fényképfelvételei* által elsőrangú alkotásként hódít majd az egész művelt világon.

A műbe felöltött képek, melyek *teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek*, az olasz vidék beható ismerete s az ottani *építészeti, festészeti és szobrászati páratlan műveinek alapos tanulmányozása* alapján választottak össze és rendeztetek el.

A füzetek két hosszukás nyolcadrés oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népei és műkincseinek, *lebilincselő szöveg* szolgál szeretetreméltó cicerone gyanánt.

E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejtes vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott clichéivel; e diszalbumbal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek *értéke minden időben maradandó lesz* s a melynek jelentőségét az Olaszországot szerető és ismerők legszélesebb köreiből éppen úgy, mint *a művészetet-kedvelők, művészek és tudósok között* a legmelegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán e remekmű egyúttal *nélkülözhetetlen forrásmunka a művészetek különböző ágainak tanulmányozásánál*.

A füzetek 1 korona 20 fillérnyi ára e terjedelmes és nagybecsű művészi teljesítmény mellett páratlanul olcsó.

Előfizetések elfogadtatnak a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körút 18.)

Előfizetési ár: 6 füzetre 7 korona 20 fillér. | 18 füzetre 21 korona 60 fillér.
12 „ 14 „ 40 „ | 30 „ 36 „ — „

A kiadóhivatal,

Budapest, V., Mérleg-utca 11. szám.

A munka elkészülte után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után két hetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Minden szó egyezori beiktatása perit betöltési 2 kr. Címmelet eladott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

Levélteli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásokról a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

felvételnek a BUDAPESTI NAPLO részére a kiadóhivatalban József-körút 18., valamint a következő dohányszomszégekben:

Breuer névrek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkok.

Nemesek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Sopróny V., dohány-nagytőzsde, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksaé, Andrássy-ut 38.

Szántó Mór tőzsdéjében. Kecskeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Cipő.

Haragos levelet megkaptam. Be kell látnia Édesem, hogy jelen körülírték mellettnél nincs semmi értelme olyan lovaszűtnék, minthé Maga óhajtaná. Tudom, ezért még jobban fog haragudni, de nem tehetek róla, régi hibám az ösztönöség. 5715

Meguntam

a gondolatom egyedülállót és habár csak 32 éves vagyok, házasodni akarok. Igényeim szerények. Arcoképet nem kérek, azonban személyes találkozás céljából teljes címet kérek. Diszkrét, becsületesszóra biztosítottak. Leveleket „Komoly szándék” jelleggel ellátva a kiadóhivatalba kérek. 2766

Házasodni óhajtok

egy csinos, fiatal, jó családból való állami (uniiformis) hivatalnok. Jelenleg fizetés ugyan csak 2400 korona, ellenben előléptetés már legközelebb várható. Azon t. szülőik vagy gyámok, kik ezen már nem szokatlan uton velem érintkezni óhajtanak, teljes tiszteltetlenné kérem, vagy arcoképet, (melyeket becsületesszóra diszkrétó mellett visszazáraztatok) vagy levéllel „C—ky” jelleg alatt e lap kiadóhivatalához küldeni. 2751

A boer

háborúból bal karom megsebesülve most érkeztem haza. Magas, fekete-hajú és hajszós 28 éves fiatal ember vagyok. Beszéltem az angol, francia, német, olasz és magyar nyelveket. Megtakarított tőkémmel 8000 dollár. Hölgyeim! Szépet és jót keressetek Önök közt, kit feleségemmel szeretnék tenni Csakis komoly ajánlatokat kérek „Hű és odaadó” jelleggel e laphoz. 2769

Könyvvezető

ki a legjobb bizonyítványokkal rendelkezik nagyobb létszámú, ajánlkoz magyar-német könyvvezető vagy bármily irodai munkára. Hosszabb idő óta lélek állás nélkül nagyon szorony kezdő fizetéssel megelégszik. Cím a kiadóhivatalban. 2770

Kitűnő szabóné

ajánlkoz házakhoz méréselt díjazásért. Cím a kiadóhivatalban. 2775

Angol tanítót vagy tanítónőt keresek.

Ajánlatot „Dr. Juris” cím alatt e lap kiadóhivatalába kérek. 2757

Használt férjruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót. IV., Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínen megjelenik. 2774

Fiatal fűszerkereskedőség

március hó elsőjére vidékre alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2773

Fost gépirónó, akinek saját írógépe van, állandó alkalmazás nyer. Gyorsíró előnyben részesítették. Ajánlatok „Hivatal” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába intézendők. 5713

Vőlegények

figyelmébe egy pár buton, (fübevaló) melytől 650 forint került, 450 forint megkapható. Cím a kiadóhivatalban. 2781

Urasági inasnak, asztalterítőnek, esetleg portásnak ajánlkoz egy hadmentes reprezentáló egyén, ki 11 évig egyházamban szolgált a zirci papoknál és elsőrendű bizonyítvánnyal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 5709

Házvezetőnőnek

esetleg kucsmárnőnek ajánlkoz egy a háztartás minden ágában jártas, teljesen megbízható, jómodoru özevgy, kitűnő főzőnő; ki e minőségben már egy plébánián működött. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2758

Raktárnoki, pénzügyes, illetve vezetői vagy más effe állást keres intelligens és megjelentésű kereskedő, esetleg biztosítékkal is rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 2758

Előkeltő

családból való „comptorista” ügyes gyors munkás könyvelői vagy magántitkári állást keres, esetleg megfelelő övdekekkel is rendelkezik. Szíves megkereséseket „Ügyes” címen a kiadóhivatalba. 2771

Igen egyszerű befektetést nem igénylő tőkeinyaló eladó. Főleg szalások, építvállalkozók számára alkalmas. A tálamára oly természeti, hogy könnyen megszereshető hozzá a hatóságok ajánlása, mert régen érzett és sokszor hangoztatott szükségletnek tesz eleget. A feltaláló kész volna esetleg közös nyereségre dolgozni a vállalkozóval. Reflektánsok címei kéretnek „Találmány” jelző alatt e lap kiadóhivatalába. 2746

Postabélyeget

1899. évből való 1 frtosat használatlanul veszek 5—10 dbot. Cím a kiadóhivatalban. 2749

Kisasszony

ajánlkoz tőzsdébe vagy üzletbe mint elárusító. Cím a kiadóhivatalban. 2767

Kereskedelmi iskolát végzett könyvelő, ki a könyvelést egy nagyobb üzletben önállóan végezte, kitűnő írással bír állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2705

Fehér varrónó

ajánlkoz javításra elkészítésére, háza is jár. Cím a kiadóhivatalban. 2703

Wanted

An American or English Lady who has patience to teach and amuse a little girl of three for the day. Letters per English Lady to the office.

Kocsis.

Egy erőteljes fiatal ember, ki a szláv és magyar nyelveket beszéli, bármily szakmához kocsisnak ajánlkoz. Cím a kiadóhivatalban. 5638

Könyvelő,

ki hosszabb ideig nagy cégeknel volt alkalmazva s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 7242

Előkeltő

oszládnál a Kerepesi-ut és Múzeum-körút közelében, distingvált hölgy részére csinosan burtozott szoba, esetleg teljes ellátással is azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2743

Óvadékképes

29 éves fiatal ember jelenleg egy nagyobb intézet hivatalnok, mint pénztáros, vagy más bizalmi állást keres. Ajánlatokat kérek „2000—3000 korona.” 2723

Kossuth Lajos

életnagyságú kitűnő mellképe (kézfestés) díszes aranyozott keretben 60 frttól eladó. Megtekinthető e lap kiadóhivatalában. 2685

Házmesternek

ajánlkoz egy jelenleg is oly minőségben levő tisztességű egyén. Cím megtehető a kiadóhivatalban. 2712

Bármily

foglalkozást elvállaló erőteljes fiatal ember. Cím a kiadóhivatalban. 2728

Gyorsírási

tanító magán tanításra vagy korekt gyorsírási felvételekre vállalkozik. Cím a kiadóhivatalban. 2764

Okl. izr. tanító,

ki a héberben is jártas, gyenge tehetségű gyermekeket sikeresen oktat, még néhány szabad órával rendelkezik. Szíves megkereséseket „Tanító 30.” jellegre kiadóhivatalba kérek. 2718

Megveszem

az „Universum” és „Gartenlaube” mult évi folyamát. Cím a kiadóhivatalban. 2730

Üzlethelyiség

a főváros legélénkebb helyén azonnal átadó. Ugyanott egy kis ház eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Fűszerüzlet.

14 év óta fenálló kitűnő fűszerüzlet azonnal átvehető, az átvételre 1500—2000 forint szükséges. Az üzlet menetéről személyesen meggyőződhet. Cím a kiadóhivatalban. 2762

Egy

nagyobb lap expeditora keres havi, heti lap vagy folyóiratnál beosztani valót. Cím a kiadóhivatalban. 2737

50000 korona

2—3 elsőrendű házra, illik tételre kölcsön adatik. Ajánlatokat „B. S.” jelleg alatt a kiadóhivatalba elfogad.

Csinosan burtozott teljesen különbejáratu tisztá szoba, hölgynek vagy urnak február 15-re olesón kiadó.

Cím a kiadóhivatalban. 2740

Üzlethelyiség

a Német-utcában kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 2772

A Népszínház

közéleben egy csinosan burtozott I. emeleti 2 ablakos utca szoba, 1 vagy 2 intelligens ur részére azonnal kiadó. Ugyanott egy csinosan burtozott 2 ablakos udvari szoba 1 vagy 2 ur részére azonnal kiadó, mindkettő külön bejárattal. Cím a kiadóhivatalban. 2774

Olesó telek eladó.

Pest közleében 1500 □-81 telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cím a kiadóhivatalban. 2537

Az angyalföldi

rendező-pályaudvar mellett egy saroktelek 376 □-öl olesón eladó. Cím a kiadóhivatalba. 2744

Bolthelyiséget keresek az Erzsébet-köruton

a Király-utca és Kerepesi-ut között, egy nagyobb kiralattal, esetleg egy kisebb hátsó üzlettel vagy udvari raktárral. Ajánlatokat „H. J.” jelleggel e laphoz küldendők. 2713

Kitűnő gyermekruha varrónó

A nagyrabesútt elkelő hölgyközönség figyelmét bátorodom ezennel felhívni, miszerint a lelegegánsabb és a legkényesebb izlésnek megfelelő gyermekruhákat jutányosan elvállalok. Joél Mór ur gyermekruha-szalonyában évekig működtem. Cím e lap kiadóhivatalában. 2754

Jókai

összes műveit óhajtom megvenni olesó áron. Cím a kiadóhivatalban. 2729

Az Andrássy-ut

közleében — egy melék-utcaiban — egy szoba, konyha és hozzátartozóiból álló éves lakás, burtozva, igen olesón azonnal kiadó. Ha az illető május hónót tovább ott megmaradni óhajtaná, a burtozat örök áron eladó. A burtok darabonként is eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatala. 2755

Hirdetmény.

(Uj díjazásból életleptetésre az osztrák-magyar személyforgalomban.) A magy kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az osztrák-magyar személyforgalomban f. évi március 1-től kezdve uj díjazás lép életbe, melylyel az 1898. január 1-től érvényes hasonló díjazás érvényben kívül helyezetik. Ezen díjazásban a m. k. államvasutak díjazásból árusítási irodájában (VI. Csengery-utca 33. sz.) 1 koronáért kapható. Budapest, 1900. jan. 10. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjazt.)

Bernátfalván

(Pusztapéterin) 1500 □-81 telek kettő együtt sürgesen eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2536

Köhögésnél,

rekedtségnél vegyen 30 kr.ért Réthy-féle pemotefüccurkorkát.

10 szoba burto

igen olesón eladó, 1 háló szoba barok nagyon finom, 1 ebédszoba, barok, három ajtó, nagyon finom, 1 gyermekszoba, fehér lakirozással, 1 hálószoba, angol, matt, faragott, 1 ebédszoba, oszlopos, 3 ajtó, faragott, szalanganitura, mahagoni, 1 uri szoba, antik, nagyon finom, 1 vendégszoba egyszerű, szőnyeg olajfestmény képek és lámpák. Bővebbet Szerecsen-utca 1. Váci-körút sarkán d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6 óra között. Ugyanott a 10 szobából álló lakás is azonnal kiadó.

Megjelent!

Iromány gyűjtemény a bünyvadi perrendtartáshoz. A kir. járásbíróságok és kir. törvényszékek számára. A m. kir. igazságyügy-miniszter megbízásából összeállította: Dr. Baumgarten Izidor. Az iv alkalom könyv tartalmaz 165 irományt és felöleli az egyszerű tanuvidéstől a nagy apparátust mozgóat esküdtszéki főtárgyalásig minden szükséges formuláriumot az eredeti ivnagyságban. Ára belkövetve 10 korona. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában Budapest, József-körút 18.

Zálogházi

céduákat veszek. Eladok 13 lates ezüst evökészleteket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltalakat, tálcaikat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evözszék 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evökészleteket 138 frttól kezdve, dus választék mindenemű ezüst műtözös tárgyakban, arany férfiláncok köllöggóval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.

Grünberger Armin

Béla örököséi Budapestben. IV., Városház-tér 9., l. em. 23. Harlebar. Képes árjegyzéket bórmentve is ingyen.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága figyelmébe a szállító közönséget, hogy mitűnt a pozsonyi forgalmi akadály miatt segélyutirányakra terelt forgalmat ezen segélyutirányok kisebb teljesítőképessége folytán csak nagyobb és előre meg nem határozható késségemmel és akadályok nélkül lehet lebonyolítani, a szállítási határidő kiszámításánál az ezen viszonylatokra már engedélyezett 3 napi rendkívüli póthatáridőn kívül az üzletszabályzat 68. §-a 6. pontjában és a nemzetközi egyezményben kiadott végrehajtási utasítás 6. §-ában foglalt határozmányokat is érvényesíteni fogja. Budapest, 1900. febr. 7. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem díjazt.)

Radó Antal: Költők Albuma

Jelenkori magyar költők verseiből. Harmincöt magy arany festőművész képeivel. 28 forint helyett 18 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18.

ez a legjobb a gyomornak

Egészsegesek és gyomorbetegek, főnlötök meg gyermekek csak ez a készítmény használják jó gyomruk rendben tartására, rossz emésztésük javítására.

1 eredeti doboz zsebdobozzal és kanállal . . . 1 frt — kr. 1 egyszerű tartálék-doboz — frt 85 kr.

LUX MIHALY

drogva, vegyi- és illatszerezletében Budapest, Múzeum-körút 7. szám.

Kapható még: Bayer Antal gyogyszeresznél, Kerpel Vilmos Lipót-köruti gyogytárban, Neruda Nándor, Molnár és Moser, Petrovits Miklós droguistáknál.

KÉPES levelező lapok

- Magyar művészek újabb alkotásai után.
 - Finom fénynyomat. Hazai készítmény.
 - Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.
 - Bihari Sándor: Munka után.
 - Innocent Ferenc: Fátolytánc.
 - Karvaly József: Vásárfia.
 - Konek Ida: Havasi pásztortok.
 - Margitai Tihamér: Ronót Pál históriája.
 - Márk Lajos: Ezernyelcszűzhuzban.
 - Márk Lajos: Terefe és Szerelmi dal.
 - Neogrady Antal: Vesztett boldogság.
 - Senyei Károly: Szökőkút, Keskenpásztor.
 - Szenes Fülöp: Kása nem étel.
 - Teles Ede: Enyelgés.
 - Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.
 - Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák.
 - Vajda Zsigmond: soapey ír.
 - Neogrady Antal: Az erdő titka.
 - Pechán József: Utols grufa.
 - 20 darab ára 1 frt bérmentes küldéssel.
- Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám

Gimnáziumi érettségire

előkészít legálább VI. középiskolával bírókat.

Kereskedelmi érettségire

legalább IV. középiskolával bírókat. Bővebb felvilágosítást nyujt.

Szimányi S.

nyug. tanár és igazgató BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 51.

ERÉNYI-FELE

javított fiakkerpor remek nagy dobozokban 50 kr.ért kapható köhögés, nehézlégzés, hurutos bántalmak ellen. 8929

Uri Havelock 7 frttól,
Női Havelock 9 frttól,
Fiu Havelock 4 frttól,
Leány Havelock 5 frttól feljebb.

A legjobb csak a tiroinál

Justitz Leopold,

lodenruha-specialista BECS, IX., Währingerstrasse 48.

Telefon 7248. sz. A tanítók egylete házának az osztr. turista, a touring-club és számos kerekpárgyiet stb. szállítója.

- LODEN városi öltöny 12.-
 - LODEN hajtökő-mecsikofitt 12.-
 - LODEN perty 12.-
 - LODEN turista-öltöny 12.-
 - LODEN molnár-öltöny 10.-
 - LODEN stűs-öltöny 12.-
 - LODEN öltöny manlomalum 12.-
 - LODEN donosok 12.-
 - LODEN erdes-öltöny 10.-
 - LODEN erdőkörülök 10.-
 - LODEN vihargallér 5.-
 - LODEN gamsz 2.50
 - LODEN városlakó-perty 5.-
 - LODEN kerekpáros galler 5.-
 - LODEN dress saps 5.-
 - LODEN minden szinben 10.-
 - LODEN iskola-öltöny 8.50
 - LODEN iskola-perty 4.-
 - LODEN flu-öltöny 5.-
 - LODEN flu-lejtőca 5.-
 - LODEN uri öltöny 12.-
 - LODEN sacco 6.-
 - LODEN vadászölt. 18.-
 - LODEN horgylakó 17.50
 - LODEN vadászkabát 9.-
 - LODEN köpöny 12.-
 - LODEN frodakabát 5.-
 - LODEN nadsz 5.-
 - LODEN nadrág rövid 4.50
 - LODEN felöltő 10.-
 - LODEN zekakabát 7.-
 - LODEN valamint minden elgondolható ruhadarab mindenteljesen feltőlésben a lehető legolcsóbban feltehető; minden feltüntetett cikk jobb minőségben is és minden árvaltozásban készletben tartatik. — Minták képes árjegyzékkel minden helyen és bérmentesen. — Vidéki megrendelések a legjobbban elintéztetnek. Nemtözös akadálytalanul kísérletelt vagy a teljes öszszeg visszafizetnek.
- Justitz Leopold, lodenruha-specialista, Bécs, IX., Währingerstr. 48
- Hivatalnok nadrág, szürke, tricót 5.50
Hivatalnok zubbony alamlzöld 7.-
Tornanadrág, drap, tricót 5.50
Double-hiókábát . . . 7.-